ARCHIWA PAŃSTWOWE

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W RADOMIU

Stan wojenny w Radomiu

Historia zapisana w aktach

Archiwum Państwowego

w Radomiu

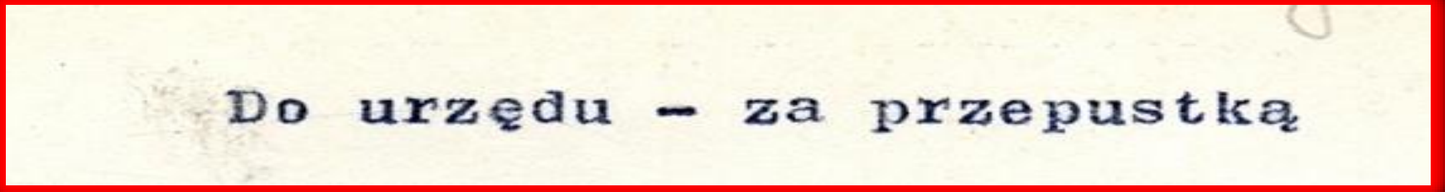

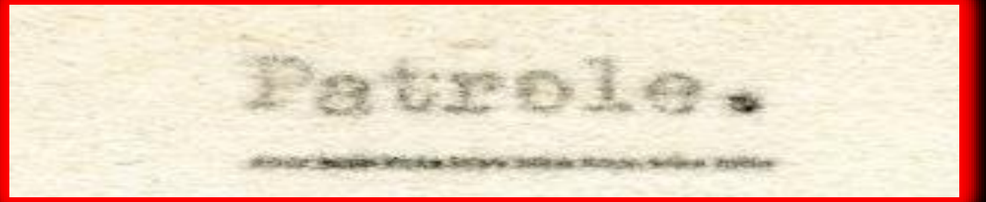

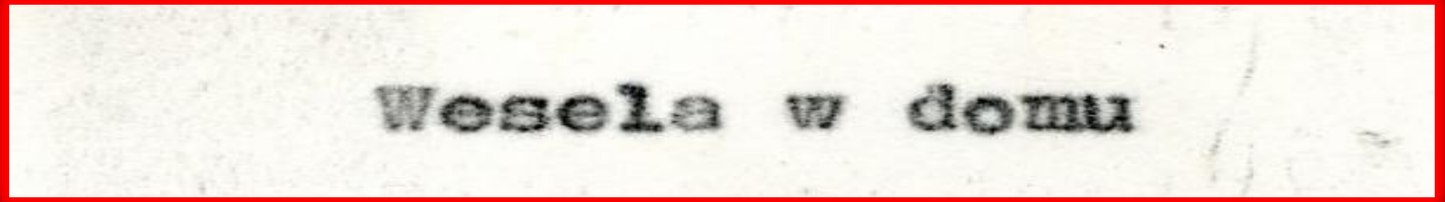

Archiwum Państwowe w Radomiu, z uwagi na 40. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego przypadającą na 2021 r., przygotowało ekspozycję prezentującą materiały archiwalne odnoszące się do życia Radomia w tym pamiętnym i tragicznym okresie trwającym w latach 1981-1983.

Zestawienie zostało podzielone na II części. I, pn. *W eterze !*, zawiera teksty komunikatów radiowych, które były emitowane przez działające na terenie miasta rozgłośnie w grudniu 1981 r., trudnym okresie adaptacji społeczeństwa do życia w warunkach stanu wojennego oraz dokumenty ukazujące organizację propagandy władz w eterze. Wspominane komunikaty dostarczają przede wszystkim szeregu interesujących informacji o wprowadzonych ograniczeniach, z którymi musieli zmierzyć się Radomianie.

Zachowane treści rozpowszechniane drogą radiową, poruszające kwestie gospodarcze, społeczne i kulturalne, tworzą wielowątkowy, źródłowy obraz Radomia minionych dni. Te wybrzmiałe już audycje, nadal odbijają się echem na kartach najnowszej historii miasta i we wspomnieniach osób, które miały okazje ich słuchać.

Część II omawianej wystawy, *pn. Varia*, mieści przykłady archiwaliów oddających walkę propagandową strony rządowej z opozycją antykomunistyczną, w szczególności z Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność”, a także inne dokumenty związane z wprowadzeniem i trwaniem stanu wojennego oraz jego radomską odsłoną. Interesująco od strony wizualnej prezentują się grafiki wykonane w Ośrodkach Odosobnienia w Gołdapi i Kielcach-Piaskach.

Wśród nadmienionych akt nie mogło zabraknąć obwieszczenia informującego o podjęciu brzemiennej w skutkach decyzji o wprowadzeniu na terenie Polski stanu wojennego oraz tekstu wystąpienia gen. armii Wojciecha Jaruzelskiego z dnia 13 grudnia 1981 r.

Poza tym zamieszczono dokumenty tyczące się militaryzacji i funkcjonowania Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu w tytułowym czasie.

*Dane wrażliwe występujące w publikowanych materiałach archiwalnych zostały zanonimizowane poprzez zamaskowanie szarym polem.

Przygotowania do wprowadzenia stanu wojennego, ruszyły już w drugiej połowie 1980 r. Władze obawiały się reakcji społecznej na tak radykalne posunięcie i prowadziły akcję propagandową wymierzoną w NSZZ „Solidarność”, mającą doprowadzić do zmniejszenia poparcia dla tego związku. Stan wojenny został wprowadzony nielegalnie w dniu 13 grudnia 1981 r., co miało rzekomo uchronić Polskę przed interwencją wojsk Układu Warszawskiego oraz faktycznie zabezpieczyć rządzących przed możliwą utratą władzy, w związku z trudną sytuację gospodarczą kraju oraz rosnącymi niepokojami społecznymi.

IPN szacuje, że w czasie stanu wojennego, do 19 lipca 1982 r., na terenie województwa radomskiego dokonano internowania min. 130 osób. W gronie internowanych znaleźli się czołowi działacze radomskiej „Solidarności”, Andrzej Sobieraj i Jan Rejczak.

Poza tym z szeregów „S” regionu „Ziemia Radomska” zatrzymano/aresztowano/internowano następujące osoby: Bilski Gabryel Marek, Baranowski Waldemar, Bienkiewicz Marianna, Ciecieląg Stanisław, Chmielewski Andrzej, Czarnecki Ireneusz, Dobrowolski Włodzimierz, Grajewski Marian, Jędrzejewski Zbigniew, Kamiński Grzegorz Jerzy, Kucharek Stanisław Stefan, Kołodziejski Jacek, Kramek Franciszek, Król Witold, Mizerski Wiesław, Maszkiewicz Zdzisław, Podkowiński Zdzisław Artur, Szczepaniak Bronisław, Walczak Stanisław, Żak Tadeusz Julian.

Wojewódzka Komenda Milicji Obywatelskiej w Radomiu internowała w Ośrodku Odosobnienia w Gołdapi w 1982 r. Ewę Marię Soból oraz Beatę Izabelę Kwietniewską.

Los osób represjonowanych w czasie stanu wojennego nie pozostawał obojętny radomianom.

Źródła informują, iż w dniu 20.12.1981 r. w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Środków Organizacyjno-Technicznych „Predom-Prebot" w Radomiu została zorganizowana zbiórka pieniędzy na rzecz rodzin pracowników zakładu, którzy zostali internowani. Podobne zbiórki miały miejsce również w 1982 r., w styczniu w Przedsiębiorstwie Transportowym Handlu Wewnętrznego w Radomiu, w marcu w Wojewódzkim Urzędzie Poczty oraz w kwietniu w kościele pw. Opieki Najświętszej Marii Panny w Radomiu.

W omawianym okresie w mieście funkcjonowało opozycyjne podziemie. W końcu kwietnia 1982 r. wykryta została kilkuosobowa grupa, która tworzyła i rozpowszechniała ulotki, a 24 maja organizacja złożona z uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. J. Kochanowskiego i Technikum Mechanicznego im. Tadeusza Kościuszki, również zajmująca się projektowaniem i rozprowadzaniem druków ulotnych.

W czasie stanu wojennego w zakładach pracy w Radomiu protesty miały miejsce w Zakładach Metalowych im. Gen. Waltera oraz Radomskiej Wytwórni Telefonów. Informowano również o „przerwie w pracy” w radomskiej Fabryce Łączników. Niepowodzeniem zakończyła się próba przeprowadzenia akcji protestacyjnej w Radomskich Zakładach Przemysłu Skórzanego „Radoskór”, której inicjatorem był Krzysztof Bińkowski.

W Zakładach Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu, w dniu 13.04.1982 r., 300 pracowników próbowało zorganizować manifestację przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego.

W 1982 r. składano także kwiaty pod pomnikiem upamiętniającym robotniczy strajk w czerwcu 1976 r. w Radomiu.

Osoby zajmujące się tworzeniem/kolportowaniem druków opozycyjnych tzw. bibuły były represjonowane przez komunistyczne władze. W Radomiu też wydawano wyroki w odniesieniu do opozycjonistów trudniących się powyższym. Poza tym Sąd Wojewódzki w Radomiu w analizowanym okresie rozpatrywał 5 spraw dot. organizacji strajku bądź protestu.

Oprócz propagandowego oporu wobec zaistniałej sytuacji w Radomiu dochodziło również do fizycznych ataków na mienie państwowe. Już w grudniu 1981 r. w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym „Predom-Prebot”, zdemolowana została gablota zawierająca materiały propagandowe rządzącej w kraju partii robotniczej, zaś w maju 1982 r. niszczyciele za cel obrali dekorację przygotowaną na Święto Pracy, usytuowaną przed miejscowymi Zakładami Metalowymi. Poza tym w danym roku naniesiono na pomnik funkcjonariuszy MO i SB, którzy zginęli walcząc z żołnierzami podziemia oraz na monument żołnierzy radzieckich antykomunistyczne treści. Ten ostatni oblano jeszcze farbą i uszkodzono. Doprowadzono również do zniszczenia 9. flag.

Archiwalia informują też o zdarzeniach o charakterze sabotażowym, mających miejsce w Radomiu w 1982 r., z których można wymienić uszkodzenie jednej z maszyn w Zakładach Płytek i Wyrobów Sanitarnych „Cersanit” oraz wsypanie piasku do silnika autobusu, zaparkowanego na zajezdni należącej do Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej.

Stan wojenny w Polsce zawieszono w dniu 31 grudnia 1982 r., a 22 lipca 1983 r. ten został ostatecznie zniesiony.

Część I
W eterze !

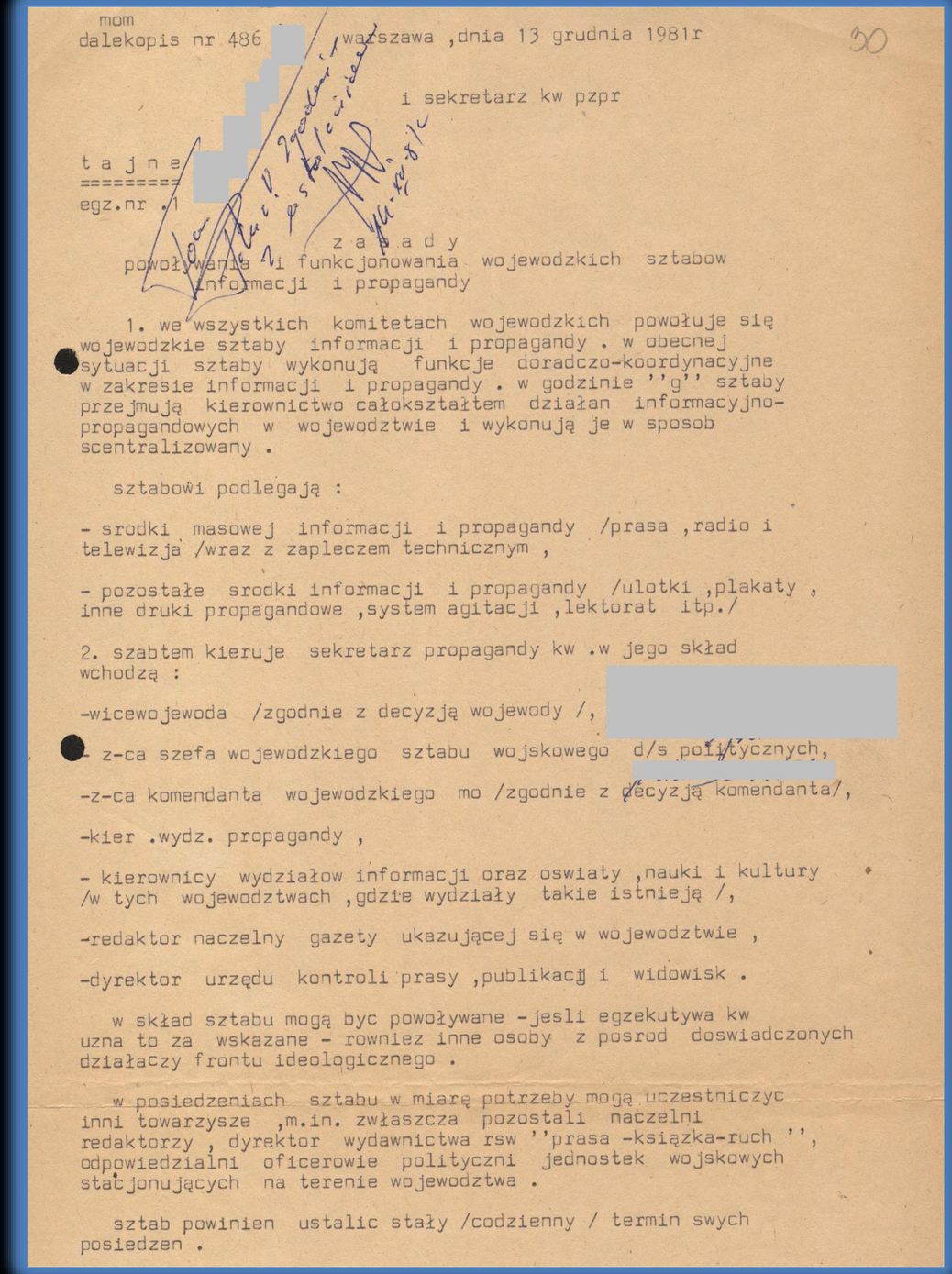

mom
dalekopis nr 486 [redacted] / warszawa ,dnia 13 grudnia 1981r

30

[redacted] i sekretarz kw pzpr

t a j n e
=========
egz.nr .1

z a s a d y
powoływania i funkcjonowania wojewodzkich sztabow informacji i propagandy

1. we wszystkich komitetach wojewodzkich powołuje się wojewodzkie sztaby informacji i propagandy . w obecnej sytuacji sztaby wykonują funkcje doradczo-koordynacyjne w zakresie informacji i propagandy . w godzinie ''g'' sztaby przejmują kierownictwo całokształtem działan informacyjno-propagandowych w wojewodztwie i wykonują je w sposob scentralizowany .

sztabowi podlegają :

- srodki masowej informacji i propagandy /prasa ,radio i telewizja /wraz z zapleczem technicznym ,

- pozostałe srodki informacji i propagandy /ulotki ,plakaty , inne druki propagandowe ,system agitacji ,lektorat itp./

2. szabtem kieruje sekretarz propagandy kw .w jego skład wchodzą :

-wicewojewoda /zgodnie z decyzją wojewody /, [redacted]

- z-ca szefa wojewodzkiego sztabu wojskowego d/s politycznych,

-z-ca komendanta wojewodzkiego mo /zgodnie z decyzją komendanta/,

-kier .wydz. propagandy ,

- kierownicy wydziałow informacji oraz oswiaty ,nauki i kultury /w tych wojewodztwach ,gdzie wydziały takie istnieją /,

-redaktor naczelny gazety ukazującej się w wojewodztwie ,

-dyrektor urzędu kontroli prasy ,publikacji i widowisk .

w skład sztabu mogą byc powoływane -jesli egzekutywa kw uzna to za wskazane - rowniez inne osoby z posrod doswiadczonych działaczy frontu ideologicznego .

w posiedzeniach sztabu w miarę potrzeby mogą uczestniczyc inni towarzysze ,m.in. zwłaszcza pozostali naczelni redaktorzy , dyrektor wydawnictwa rsw ''prasa -książka-ruch '', odpowiedzialni oficerowie polityczni jednostek wojskowych stacjonujących na terenie wojewodztwa .

sztab powinien ustalic stały /codzienny / termin swych posiedzen .

Dalekopis dot. zasad powoływania i funkcjonowania wojewódzkich sztabów informacji i propagandy, 1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 30.

3. do zadan sztabu będzie nalezało ,począwszy od godziny ''g'':

-podejmowanie decyzji o zawieszeniu lub wydawaniu miejscowej prasy /w konsultacji z centralnym sztabem informacji i propagandy / w szczegolnosci sztab ustali ,czy dziennik miejscowy ukazywac się będzie ,począwszy od godziny ''g'' pod firmą gazety partyjnej ,czy tez pod połączonym tytułem wszystkich gazet ,ukazujących się w wojewodztwie ,tędrugą decyzję podjąc mozna tylko wtedy ,jesli nie przewiduje się trwałej likwidacji
iektor
gazet ,decyzje o zawieszeniu i wnowieniu działalnosci osrodkow radiowych i telewizyjnych podejmowane będą centralnie ,

-ustalenie kierunkow i form działania funkcjonującej /w godzinie ''g'' i ew.wznawianej po kilku dniach /prasy ,

- nadzor nad działalnoscią urzędu kppi w ,

-decyzje o rozdziale i wykorzystaniu srodkow materialno-technicznych propagandy i agitacji ,przydzielonych wojewodztwu /papier ,urządzenia poligraficzne ,sprzęt elektroakustyczny itp./,

-kierowanie akcją politycznego samookreslenia w instytucjach propagandy /redakcje ,rozgłosnie rtv ,drukarnie ,wydawnictwa, kolportaz itp./ i podejmowanie na tej podstawie decyzji o wznowieniu ich działalnosci ,reorganizacji , lub likwidacji uzgadnianych -gdy dotyczy to instutucji ,podporządkowanych centralom warszawskim -z centralnym sztabem informacji i propagandy /,

-kierowanie całokształtem propagandy i agitacji ,prowadzonej poza srodkami masowego przekazu /ulotki ,plakaty , biuletyny , broszury i inne ulotne druki propagandowe ,brygady agitoatorow ,rozgłosnie ektroakustyczne itp./.

-decydowanie o zakresie i rozmiarach działalnosci kulturalno-rozrywkowej w dniach po godzinie ''g'',

aparat sztabu wojewodzkiego stanowią pracownicy wydz. prop
dalszy ciąę pozniej

dziendobry

Dalekopis dot. zasad powoływania i funkcjonowania wojewódzkich sztabów informacji i propagandy, 1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 30.

raz informacji /tam ,gdzie istnieją /kw .nalezy
rozwazyc mozliwosc wzmocnienia tego aparatu tam ,gdzie
okaze się to nizebędne - pracownikami innych wydziałow .w pracach
sztabu nalezy w pełni wykorzystac - ale jedynie sprawdzonych
i politycznie pewnych -pracownikow tych instytucji ,ktorych
działalnosc została czasowo zawieszona lub ograniczona /
redakcje prasy ,osrodki radia i telewizji ,wydawnictwa itp./.

sztab wojewodzki powinien powołac :

- zespoł autorsko -redakcyjny dla wydawania ulotek , plakatow ,
broszur , biuletynow ,serwisu dla radiowęzłow itp,

-brygadę agitatorow /w jej skład powinni wejsc doswiadczeni
w tej formie działania towarzysze , m.in,

niektorzy lektorzy ,szeroko stosowac trzeba metodę ochotniczego
naboru /,

-brygadę kolportazowo-plakatową dla rozlepiania plakatow
i kolportazu prasy '/rowniez przy szerokim stosowaniu metody
ochotniczego naboru ,zwłaszcza wsrod młodych członkow
partii i organizacji młodziezowych -zsmp ,zmw ,kzmp ,zhp ,szsp/.

4. sztab wojewodzki podejmie decyzje o celowosci powołania
analogicznych sztabow przy większych km/kd/- wraz z podporzą-
dkowanymi im lokalnymi zespołami autorsko-redakcyjnymi ,brygadami
agitatorow i brygadami kolportazowo-plakatowymi .

sztaby wojewodzkie powinny -przy otwarciu zielonego swiatła
dla wszystkich wartosciowych inicjatyw - zapewnic kontrolę
nad trescią wydawnictw propagandowych , wydawanych przez
sztaby przy km /kd/.

nalezy dązyc ,zeby brygady agitatorow i kolportazowo-
plakatowe powołac przy wszystkich km ,kmg,kg i kz -
rowniez tam ,gdzie powołanie sztabu nie jest niezbędne . w
tym przypadku brygady takie pracują pod kierownictwem jednego z
sekretarzy danej instacji .

4. centralny sztab informacj i i propagandy przekazywac
będzie codziennie ,w ustalonych godzinach ,drogą teleksu i
telekonferencji ,wytyczne i dyspozycje sztabom wojewodzkim .
rowniez codziennie w ustalonych godzinach sztaby wojewodzkie
będą zobowiązane przekazywac do sztabu centralnego
meldunki o sytuacji propagandowej oraz podejmowanych działaniach
i ich sktutkach .

do sztabow wojewodzkich ,tam gdzie to będzie niezbędne
/z reguły - do wojewodztw ,gdzie wychodzą dzienniki partyjne
skierowani zostaną pełnomocnicy sztabu centralnego ,ktorych
zadaniem będzie ikazanie pomocy sztabowi wojewodzkiemu i
wzmocnienie łącznosci z centralą .pełnomocnicy owinni
uczestniczyc we wszystkich posiedzeniach sztabu wojewodzkiego .

centralny szab informacj i i propagandy

warszawa ,dnia 13.12.1981
wyd=
godz=
kw radom

Dalekopis dot. zasad powoływania i funkcjonowania wojewódzkich sztabów informacji i propagandy, 1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 31.

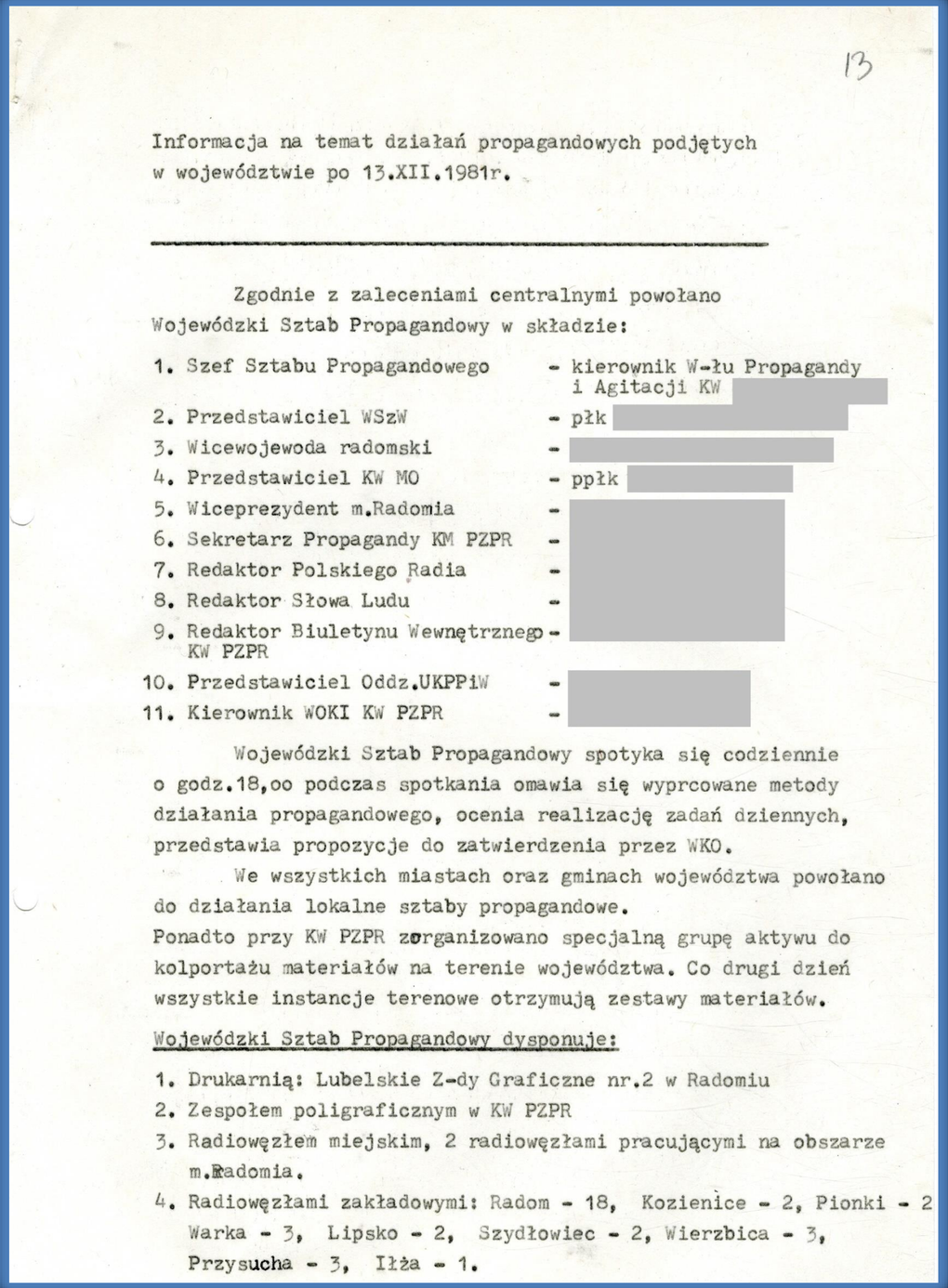

13

Informacja na temat działań propagandowych podjętych w województwie po 13.XII.1981r.

Zgodnie z zaleceniami centralnymi powołano Wojewódzki Sztab Propagandowy w składzie:

1. Szef Sztabu Propagandowego - kierownik W-łu Propagandy i Agitacji KW [redacted]
2. Przedstawiciel WSzW - płk [redacted]
3. Wicewojewoda radomski - [redacted]
4. Przedstawiciel KW MO - ppłk [redacted]
5. Wiceprezydent m.Radomia - [redacted]
6. Sekretarz Propagandy KM PZPR - [redacted]
7. Redaktor Polskiego Radia - [redacted]
8. Redaktor Słowa Ludu - [redacted]
9. Redaktor Biuletynu Wewnętrznego KW PZPR - [redacted]
10. Przedstawiciel Oddz.UKPPiW - [redacted]
11. Kierownik WOKI KW PZPR - [redacted]

Wojewódzki Sztab Propagandowy spotyka się codziennie o godz.18,oo podczas spotkania omawia się wyprcowane metody działania propagandowego, ocenia realizację zadań dziennych, przedstawia propozycje do zatwierdzenia przez WKO.

We wszystkich miastach oraz gminach województwa powołano do działania lokalne sztaby propagandowe.

Ponadto przy KW PZPR zorganizowano specjalną grupę aktywu do kolportażu materiałów na terenie województwa. Co drugi dzień wszystkie instancje terenowe otrzymują zestawy materiałów.

Wojewódzki Sztab Propagandowy dysponuje:

1. Drukarnią: Lubelskie Z-dy Graficzne nr.2 w Radomiu
2. Zespołem poligraficznym w KW PZPR
3. Radiowęzłem miejskim, 2 radiowęzłami pracującymi na obszarze m.Radomia.
4. Radiowęzłami zakładowymi: Radom - 18, Kozienice - 2, Pionki - 2 Warka - 3, Lipsko - 2, Szydłowiec - 2, Wierzbica - 3, Przysucha - 3, Iłża - 1.

Informacja dot. działań propagandowych podjętych w województwie radomskim po 13.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 13.

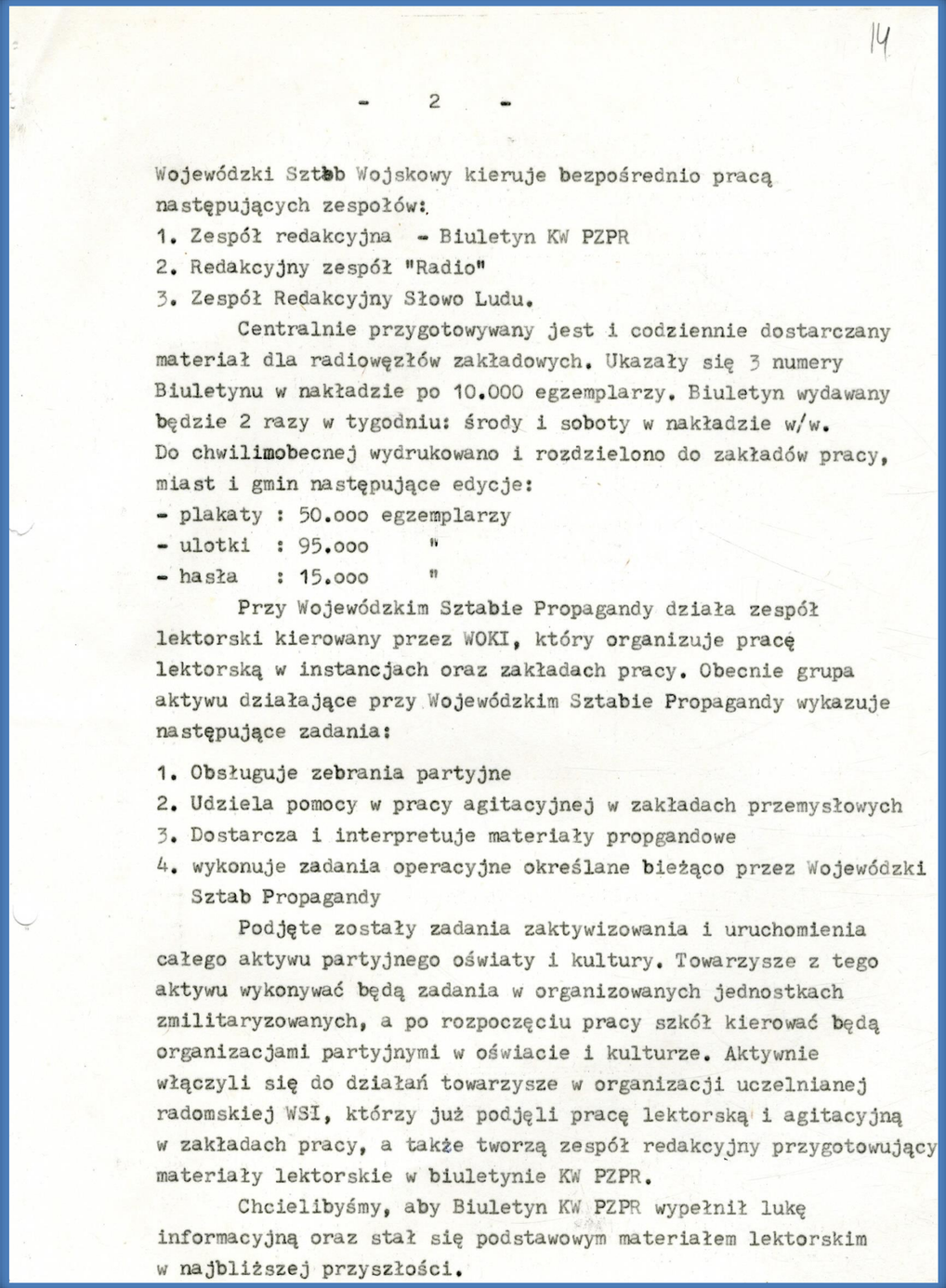

14

- 2 -

Wojewódzki Sztab Wojskowy kieruje bezpośrednio pracą następujących zespołów:

1. Zespół redakcyjna - Biuletyn KW PZPR
2. Redakcyjny zespół "Radio"
3. Zespół Redakcyjny Słowo Ludu.

Centralnie przygotowywany jest i codziennie dostarczany materiał dla radiowęzłów zakładowych. Ukazały się 3 numery Biuletynu w nakładzie po 10.000 egzemplarzy. Biuletyn wydawany będzie 2 razy w tygodniu: środy i soboty w nakładzie w/w. Do chwilimobecnej wydrukowano i rozdzielono do zakładów pracy, miast i gmin następujące edycje:

- plakaty : 50.000 egzemplarzy
- ulotki : 95.000 "
- hasła : 15.000 "

Przy Wojewódzkim Sztabie Propagandy działa zespół lektorski kierowany przez WOKI, który organizuje pracę lektorską w instancjach oraz zakładach pracy. Obecnie grupa aktywu działające przy Wojewódzkim Sztabie Propagandy wykazuje następujące zadania:

1. Obsługuje zebrania partyjne
2. Udziela pomocy w pracy agitacyjnej w zakładach przemysłowych
3. Dostarcza i interpretuje materiały propgandowe
4. wykonuje zadania operacyjne określane bieżąco przez Wojewódzki Sztab Propagandy

Podjęte zostały zadania zaktywizowania i uruchomienia całego aktywu partyjnego oświaty i kultury. Towarzysze z tego aktywu wykonywać będą zadania w organizowanych jednostkach zmilitaryzowanych, a po rozpoczęciu pracy szkół kierować będą organizacjami partyjnymi w oświacie i kulturze. Aktywnie włączyli się do działań towarzysze w organizacji uczelnianej radomskiej WSI, którzy już podjęli pracę lektorską i agitacyjną w zakładach pracy, a także tworzą zespół redakcyjny przygotowujący materiały lektorskie w biuletynie KW PZPR.

Chcielibyśmy, aby Biuletyn KW PZPR wypełnił lukę informacyjną oraz stał się podstawowym materiałem lektorskim w najbliższej przyszłości.

Informacja dot. działań propagandowych podjętych w województwie radomskim po 13.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 14.

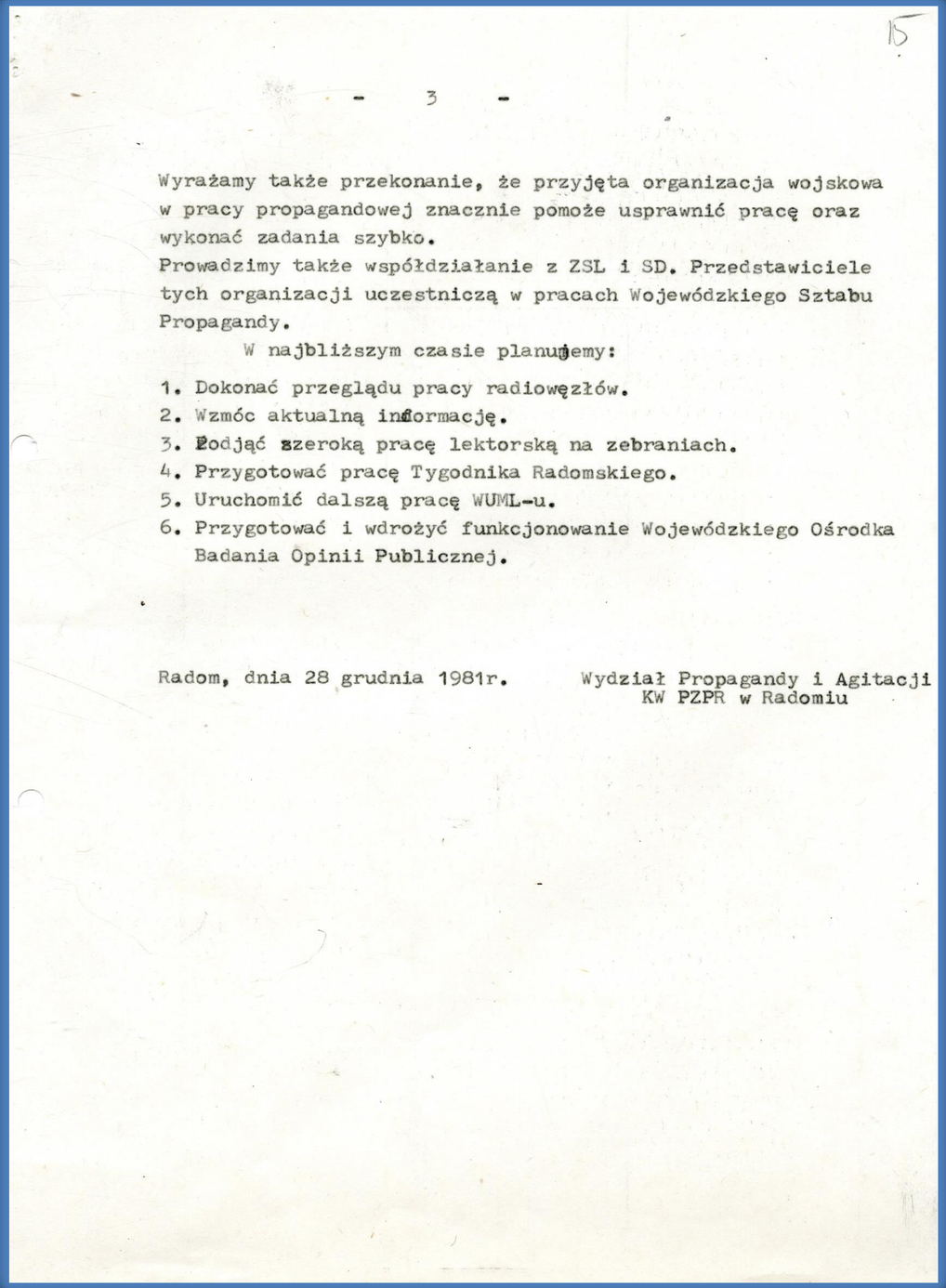

15

- 3 -

Wyrażamy także przekonanie, że przyjęta organizacja wojskowa w pracy propagandowej znacznie pomoże usprawnić pracę oraz wykonać zadania szybko.
Prowadzimy także współdziałanie z ZSL i SD. Przedstawiciele tych organizacji uczestniczą w pracach Wojewódzkiego Sztabu Propagandy.

W najbliższym czasie planujemy:

1. Dokonać przeglądu pracy radiowęzłów.
2. Wzmóc aktualną informację.
3. Podjąć szeroką pracę lektorską na zebraniach.
4. Przygotować pracę Tygodnika Radomskiego.
5. Uruchomić dalszą pracę WUML-u.
6. Przygotować i wdrożyć funkcjonowanie Wojewódzkiego Ośrodka Badania Opinii Publicznej.

Radom, dnia 28 grudnia 1981r.

Wydział Propagandy i Agitacji
KW PZPR w Radomiu

Informacja dot. działań propagandowych podjętych w województwie radomskim po 13.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 15.

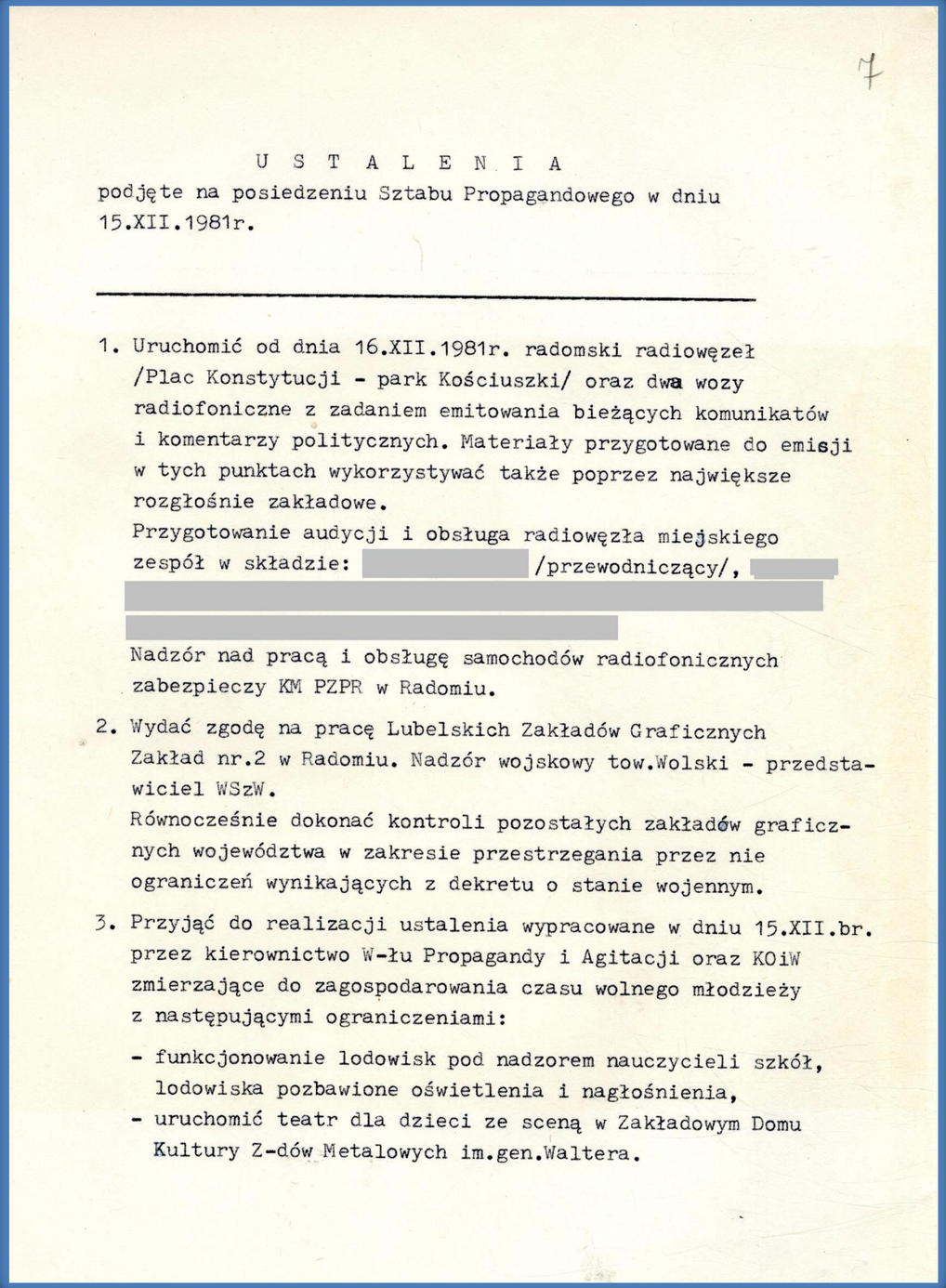

7

U S T A L E N I A

podjęte na posiedzeniu Sztabu Propagandowego w dniu 15.XII.1981r.

---

1. Uruchomić od dnia 16.XII.1981r. radomski radiowęzeł /Plac Konstytucji - park Kościuszki/ oraz dwa wozy radiofoniczne z zadaniem emitowania bieżących komunikatów i komentarzy politycznych. Materiały przygotowane do emisji w tych punktach wykorzystywać także poprzez największe rozgłośnie zakładowe.
   Przygotowanie audycji i obsługa radiowęzła miejskiego zespół w składzie: [redacted] /przewodniczący/, [redacted]
   Nadzór nad pracą i obsługę samochodów radiofonicznych zabezpieczy KM PZPR w Radomiu.
2. Wydać zgodę na pracę Lubelskich Zakładów Graficznych Zakład nr.2 w Radomiu. Nadzór wojskowy tow.Wolski - przedstawiciel WSzW.
   Równocześnie dokonać kontroli pozostałych zakładów graficznych województwa w zakresie przestrzegania przez nie ograniczeń wynikających z dekretu o stanie wojennym.
3. Przyjąć do realizacji ustalenia wypracowane w dniu 15.XII.br. przez kierownictwo W-łu Propagandy i Agitacji oraz KOiW zmierzające do zagospodarowania czasu wolnego młodzieży z następującymi ograniczeniami:
   - funkcjonowanie lodowisk pod nadzorem nauczycieli szkół, lodowiska pozbawione oświetlenia i nagłośnienia,
   - uruchomić teatr dla dzieci ze sceną w Zakładowym Domu Kultury Z-dów Metalowych im.gen.Waltera.

Ustalenia podjęte na posiedzeniu Wojewódzkiego Sztabu Propagandy w Radomiu w dniu 15.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 7.

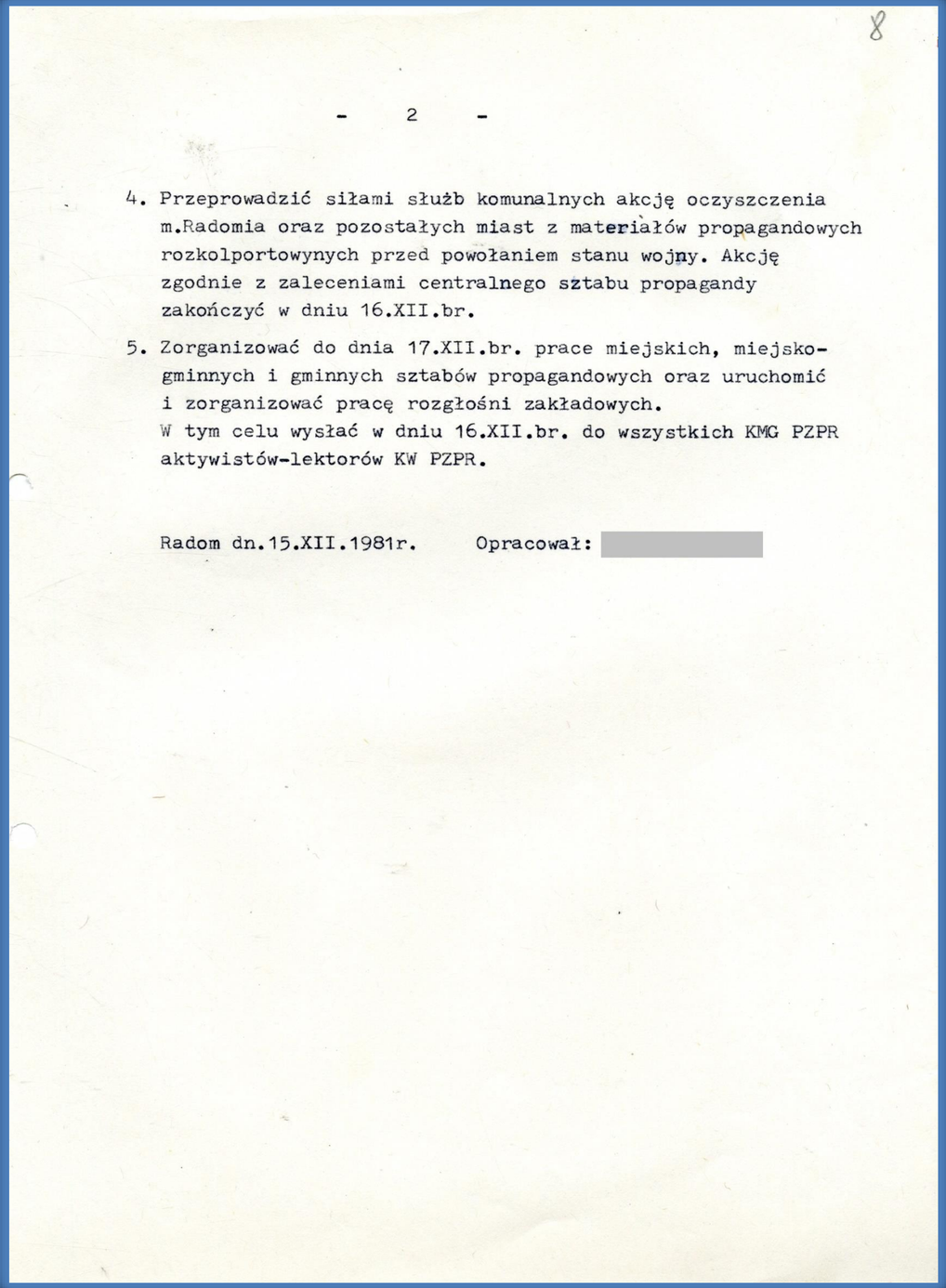

8

- 2 -

4. Przeprowadzić siłami służb komunalnych akcję oczyszczenia m.Radomia oraz pozostałych miast z materiałów propagandowych rozkolportowynych przed powołaniem stanu wojny. Akcję zgodnie z zaleceniami centralnego sztabu propagandy zakończyć w dniu 16.XII.br.

5. Zorganizować do dnia 17.XII.br. prace miejskich, miejsko-gminnych i gminnych sztabów propagandowych oraz uruchomić i zorganizować pracę rozgłośni zakładowych.
W tym celu wysłać w dniu 16.XII.br. do wszystkich KMG PZPR aktywistów-lektorów KW PZPR.

Radom dn.15.XII.1981r. Opracował: [redacted]

Ustalenia podjęte na posiedzeniu Wojewódzkiego Sztabu Propagandy w Radomiu w dniu 15.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 8.

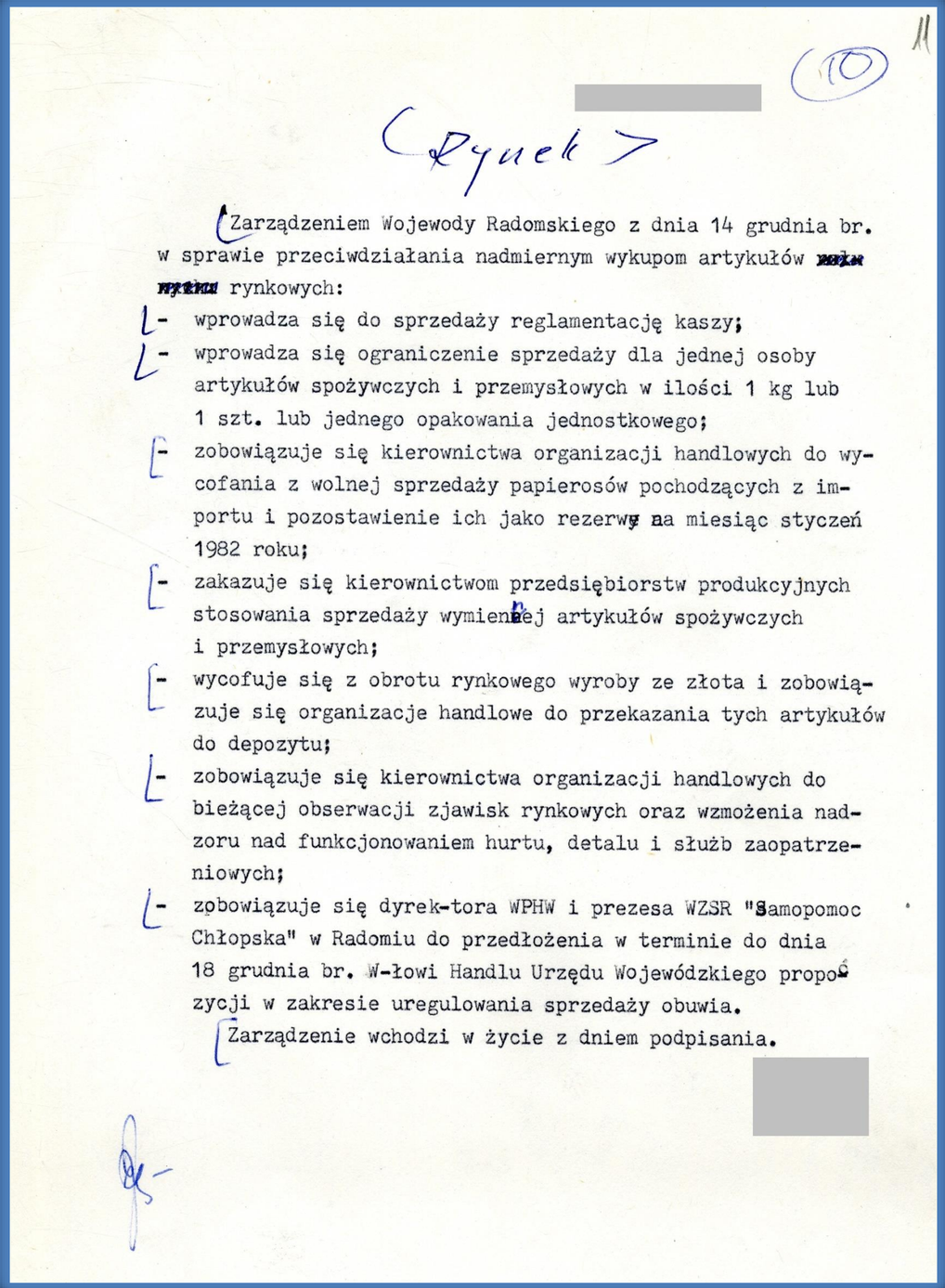

(Rynek)

Zarządzeniem Wojewody Radomskiego z dnia 14 grudnia br. w sprawie przeciwdziałania nadmiernym wykupom artykułów rynkowych:

- wprowadza się do sprzedaży reglamentację kaszy;
- wprowadza się ograniczenie sprzedaży dla jednej osoby artykułów spożywczych i przemysłowych w ilości 1 kg lub 1 szt. lub jednego opakowania jednostkowego;
- zobowiązuje się kierownictwa organizacji handlowych do wycofania z wolnej sprzedaży papierosów pochodzących z importu i pozostawienie ich jako rezerwy na miesiąc styczeń 1982 roku;
- zakazuje się kierownictwom przedsiębiorstw produkcyjnych stosowania sprzedaży wymiennej artykułów spożywczych i przemysłowych;
- wycofuje się z obrotu rynkowego wyroby ze złota i zobowiązuje się organizacje handlowe do przekazania tych artykułów do depozytu;
- zobowiązuje się kierownictwa organizacji handlowych do bieżącej obserwacji zjawisk rynkowych oraz wzmożenia nadzoru nad funkcjonowaniem hurtu, detalu i służb zaopatrzeniowych;
- zobowiązuje się dyrek-tora WPHW i prezesa WZSR "Samopomoc Chłopska" w Radomiu do przedłożenia w terminie do dnia 18 grudnia br. W-łowi Handlu Urzędu Wojewódzkiego propozycji w zakresie uregulowania sprzedaży obuwia.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Komunikat radiowy dot. zarządzenia wojewody radomskiego z dnia 14.12.1981 r. w sprawie przeciwdziałania nadmiernym wykupom artykułów rynkowych, ok. 16.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 11.

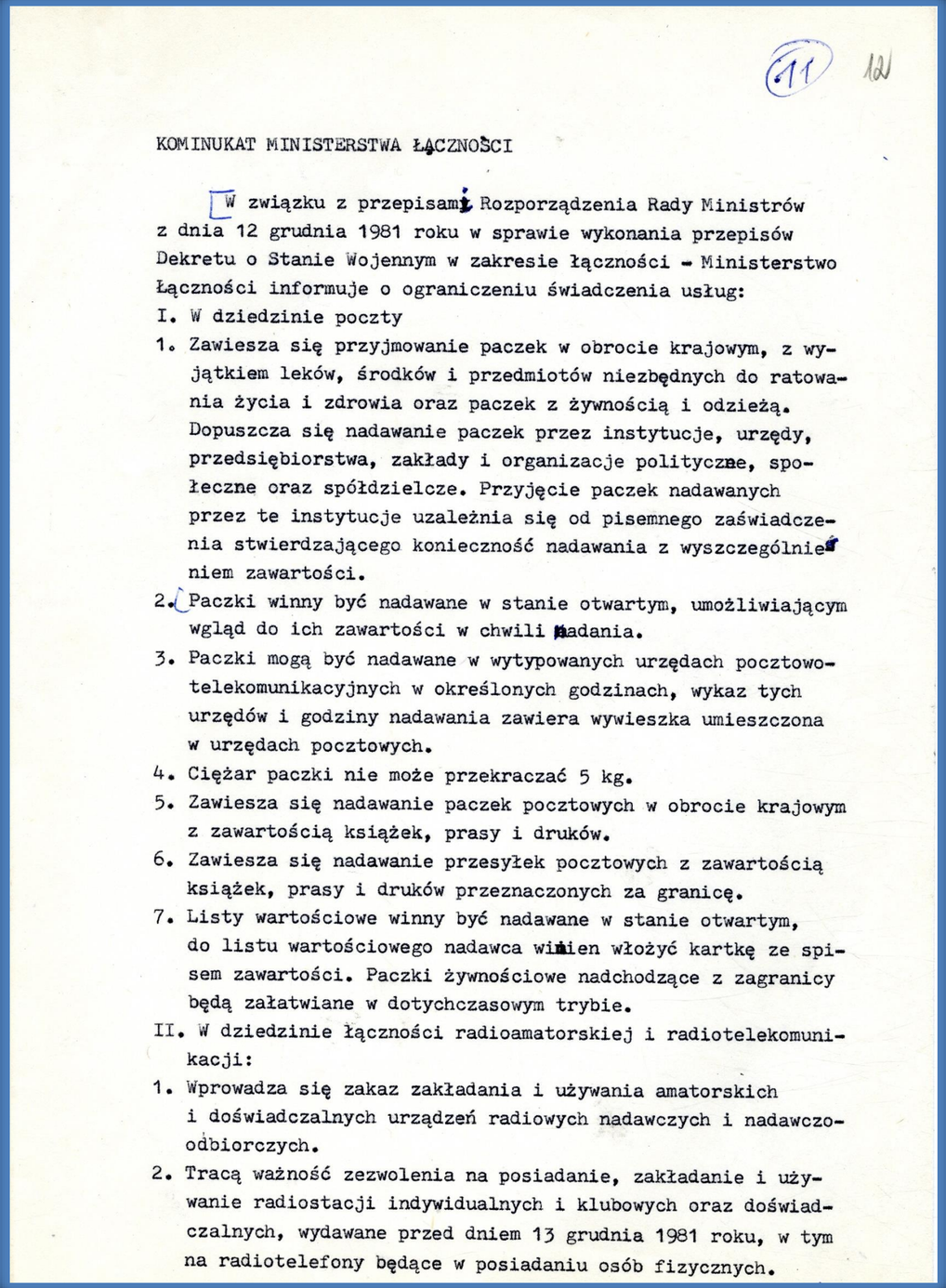

11 12

KOMINUKAT MINISTERSTWA ŁĄCZNOŚCI

W związku z przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1981 roku w sprawie wykonania przepisów Dekretu o Stanie Wojennym w zakresie łączności - Ministerstwo Łączności informuje o ograniczeniu świadczenia usług:

I. W dziedzinie poczty

1. Zawiesza się przyjmowanie paczek w obrocie krajowym, z wyjątkiem leków, środków i przedmiotów niezbędnych do ratowania życia i zdrowia oraz paczek z żywnością i odzieżą. Dopuszcza się nadawanie paczek przez instytucje, urzędy, przedsiębiorstwa, zakłady i organizacje polityczne, społeczne oraz spółdzielcze. Przyjęcie paczek nadawanych przez te instytucje uzależnia się od pisemnego zaświadczenia stwierdzającego konieczność nadawania z wyszczególnieniem zawartości.
2. Paczki winny być nadawane w stanie otwartym, umożliwiającym wgląd do ich zawartości w chwili nadania.
3. Paczki mogą być nadawane w wytypowanych urzędach pocztowo-telekomunikacyjnych w określonych godzinach, wykaz tych urzędów i godziny nadawania zawiera wywieszka umieszczona w urzędach pocztowych.
4. Ciężar paczki nie może przekraczać 5 kg.
5. Zawiesza się nadawanie paczek pocztowych w obrocie krajowym z zawartością książek, prasy i druków.
6. Zawiesza się nadawanie przesyłek pocztowych z zawartością książek, prasy i druków przeznaczonych za granicę.
7. Listy wartościowe winny być nadawane w stanie otwartym, do listu wartościowego nadawca winien włożyć kartkę ze spisem zawartości. Paczki żywnościowe nadchodzące z zagranicy będą załatwiane w dotychczasowym trybie.

II. W dziedzinie łączności radioamatorskiej i radiotelekomunikacji:

1. Wprowadza się zakaz zakładania i używania amatorskich i doświadczalnych urządzeń radiowych nadawczych i nadawczo-odbiorczych.
2. Tracą ważność zezwolenia na posiadanie, zakładanie i używanie radiostacji indywidualnych i klubowych oraz doświadczalnych, wydawane przed dniem 13 grudnia 1981 roku, w tym na radiotelefony będące w posiadaniu osób fizycznych.

Komunikat radiowy Ministerstwa Łączności tyczący się ograniczeń w komunikacji pocztowej i radiowej, ok. 16.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 12

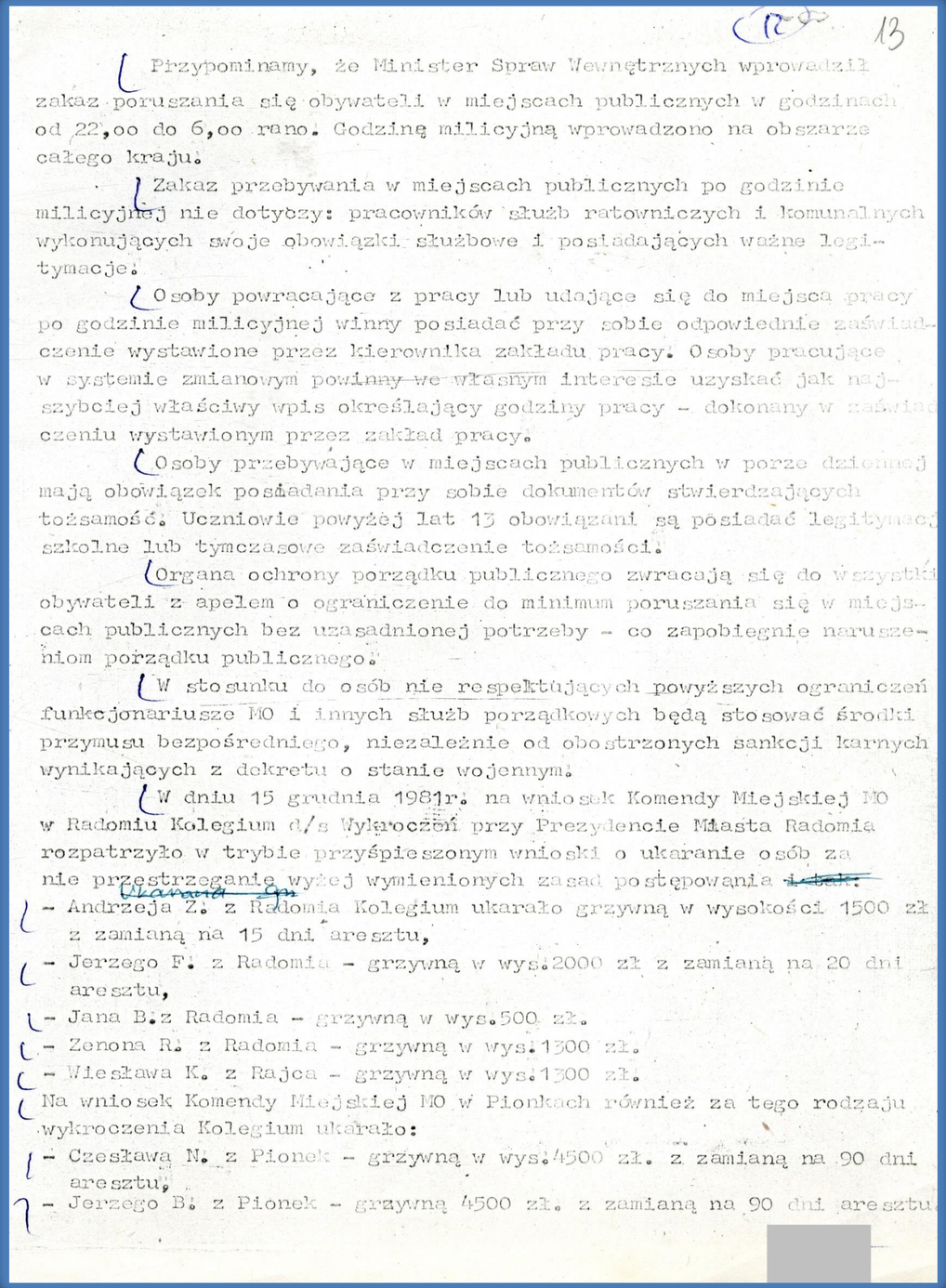

(12) 13

Przypominamy, że Minister Spraw Wewnętrznych wprowadził zakaz poruszania się obywateli w miejscach publicznych w godzinach od 22,oo do 6,oo rano. Godzinę milicyjną wprowadzono na obszarze całego kraju.

Zakaz przebywania w miejscach publicznych po godzinie milicyjnej nie dotyczy: pracowników służb ratowniczych i komunalnych wykonujących swoje obowiązki służbowe i posiadających ważne legitymacje.

Osoby powracające z pracy lub udające się do miejsca pracy po godzinie milicyjnej winny posiadać przy sobie odpowiednie zaświadczenie wystawione przez kierownika zakładu pracy. Osoby pracujące w systemie zmianowym ~~powinny we własnym~~ interesie uzyskać jak najszybciej właściwy wpis określający godziny pracy - dokonany w zaświadczeniu wystawionym przez zakład pracy.

Osoby przebywające w miejscach publicznych w porze dziennej mają obowiązek posiadania przy sobie dokumentów stwierdzających tożsamość. Uczniowie powyżej lat 13 obowiązani są posiadać legitymacje szkolne lub tymczasowe zaświadczenie tożsamości.

Organa ochrony porządku publicznego zwracają się do wszystkich obywateli z apelem o ograniczenie do minimum poruszania się w miejscach publicznych bez uzasadnionej potrzeby - co zapobiegnie naruszeniom porządku publicznego.

W stosunku do osób nie respektujących powyższych ograniczeń funkcjonariusze MO i innych służb porządkowych będą stosować środki przymusu bezpośredniego, niezależnie od obostrzonych sankcji karnych wynikających z dekretu o stanie wojennym.

W dniu 15 grudnia 1981r. na wniosek Komendy Miejskiej MO w Radomiu Kolegium d/s Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Radomia rozpatrzyło w trybie przyśpieszonym wnioski o ukaranie osób za nie przestrzeganie wyżej wymienionych zasad postępowania ~~i tak:~~ Ukarało go:

- Andrzeja Z. z Radomia Kolegium ukarało grzywną w wysokości 1500 zł z zamianą na 15 dni aresztu,
- Jerzego F. z Radomia - grzywną w wys. 2000 zł z zamianą na 20 dni aresztu,
- Jana B. z Radomia - grzywną w wys. 500 zł.
- Zenona R. z Radomia - grzywną w wys. 1300 zł.
- Wiesława K. z Rajca - grzywną w wys. 1300 zł.

Na wniosek Komendy Miejskiej MO w Pionkach również za tego rodzaju wykroczenia Kolegium ukarało:

- Czesława N. z Pionek - grzywną w wys. 4500 zł. z zamianą na 90 dni aresztu,
- Jerzego B. z Pionek - grzywną 4500 zł. z zamianą na 90 dni aresztu

Komunikat radiowy przypominający o wprowadzonych ograniczeniach w przemieszczaniu się i informujący o wymierzonych karach za ich nieprzestrzeganie, ok. 16.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 13.

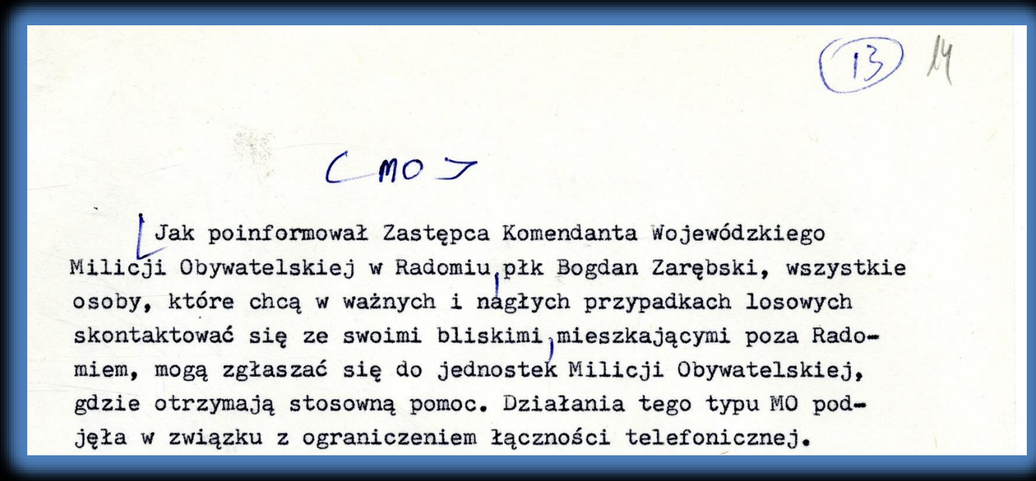

(13) 14

(MO)

Jak poinformował Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w Radomiu, płk Bogdan Zarębski, wszystkie osoby, które chcą w ważnych i nagłych przypadkach losowych skontaktować się ze swoimi bliskimi, mieszkającymi poza Radomiem, mogą zgłaszać się do jednostek Milicji Obywatelskiej, gdzie otrzymają stosowną pomoc. Działania tego typu MO podjęła w związku z ograniczeniem łączności telefonicznej.

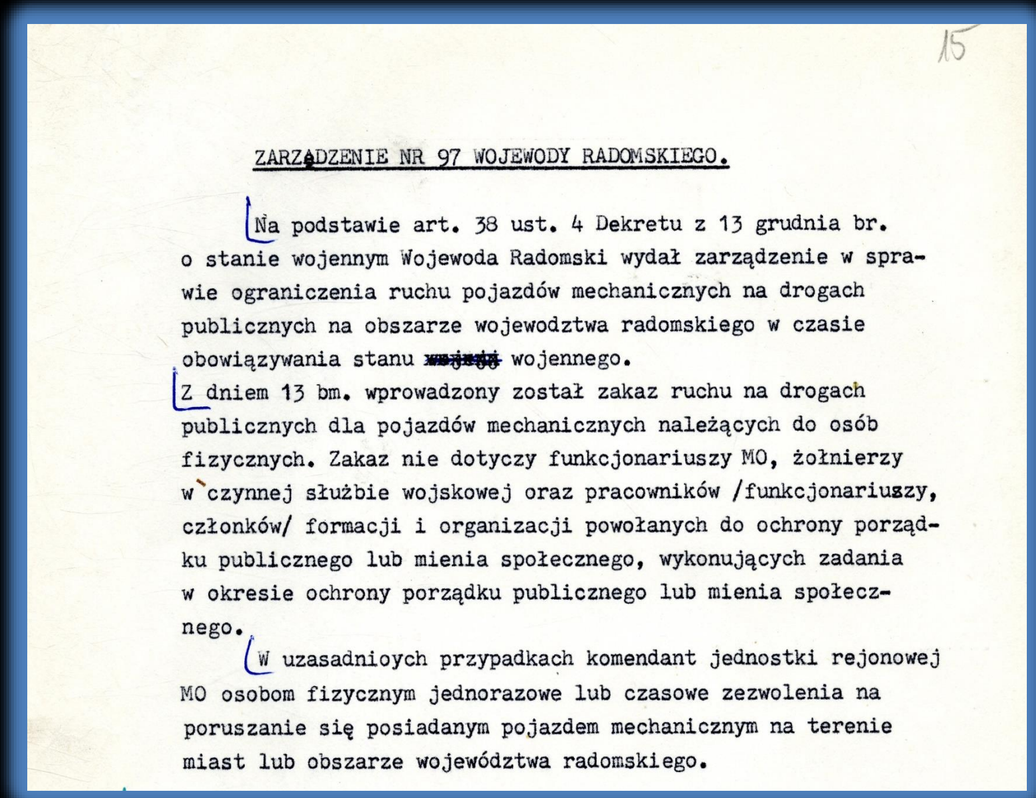

15

ZARZĄDZENIE NR 97 WOJEWODY RADOMSKIEGO.

Na podstawie art. 38 ust. 4 Dekretu z 13 grudnia br. o stanie wojennym Wojewoda Radomski wydał zarządzenie w sprawie ograniczenia ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych na obszarze województwa radomskiego w czasie obowiązywania stanu ~~wojenn~~ wojennego.

Z dniem 13 bm. wprowadzony został zakaz ruchu na drogach publicznych dla pojazdów mechanicznych należących do osób fizycznych. Zakaz nie dotyczy funkcjonariuszy MO, żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz pracowników /funkcjonariuszy, członków/ formacji i organizacji powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego, wykonujących zadania w okresie ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego.

W uzasadnioych przypadkach komendant jednostki rejonowej MO osobom fizycznym jednorazowe lub czasowe zezwolenia na poruszanie się posiadanym pojazdem mechanicznym na terenie miast lub obszarze województwa radomskiego.

Komunikaty radiowe odnoszące się do ograniczeń w komunikacji telefonicznej oraz w ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych, ok. 16.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 14-15.

Radom, dn. 17 grudnia 1981 r. [redacted] 25

Gdzie wypłacić zezwolenia na wyjazd? (7)

Na czas obowiązywania stanu wojennego, rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 grudnia bieżącego roku wprowadzono obowiązek:

- uprzedniego uzyskania zezwolenia na zmianę miejsca pobytu stałego i pobytu czasowego polegającego na przeniesieniu się do innej miejscowości, jeśli pobyt będzie dłuższy niż 48 godzin,
- zameldowania się przed upływem 12 godzin od chwili przybycia do określonej miejscowości.

Obowiązek zameldowania się w określonej miejscowości dotyczy obywateli polskich i cudzoziemców.

Zezwolenie wydaje się w formie decyzji przez terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego właściwego ze względu na dotychczasowe miejsce pobytu, na pisemny umotywowany wniosek osoby zainteresowanej oraz uzyskania zgody kierownika zakładu pracy wyrażonej na wniosku - dotyczy osób zatrudnionych w państwowych zakładach pracy.

Komunikat radiowy odnoszący się do zezwoleń na zmianę miejsca pobytu, 17.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 25.

26

Przy zameldowaniu na pobyt stały lub pobyt czasowy należy przedstawić:

- dokument stwierdzający tożsamość,
- zezwolenie na zmianę miejsca pobytu stałego, lub pobytu czasowego,
- potwierdzenie wymeldowania w dokumencie tożsamości z poprzedniego miejsca pobytu stałego w razie zameldowania na pobyt stały.

Przy udzielaniu zezwolenia na zmianę miejsca pobytu bierze się pod uwagę: przypadki losowe, łączenie rodzin, uzasadnioną opiekę nad osobami, naukę, podejmowanie pracy, potrzeby leczenia oraz inne ważne powody osób, które ubiegają się o to zezwolenie.

Tego typu zezwolenia dla mieszkańców Radomia wydawane są w Oddziale Ewidencji Ruchu Ludności Wydziału Spraw Społeczno-Administracyjnego mieszczącym się przy ul. Żeromskiego 99 /róg ul. Czachowskiego/ tel. 293-09.

Mieszkańcy województwa radomskiego zezwolenia mogą uzyskać w Referatach Ewidencji Ruchu Ludności Urzędów Miast i Gmin.

Do tej pory około 300 osób otrzymało zezwolenie na wyjazd z Radomia na czas dłuższy niż 48 godzin.

Ludzie zazwyczaj dobrze motywują i dokumentują swoje podania - stwierdzono w referacie ewidencji ludności - natomiast mniej skrupulatni są dyrektorzy przedsiębiorstw i instytucji, którzy dość często ograniczają się tylko do lakonicznej adnotacji : "zgadzam się na urlop".

To za mało, jak na potrzeby administracyjne, wynikające z nadzwyczajnej sytuacji w kraju.

Komunikaty radiowe tyczące się do zezwoleń na zmianę miejsca pobytu, 17.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 26-27.

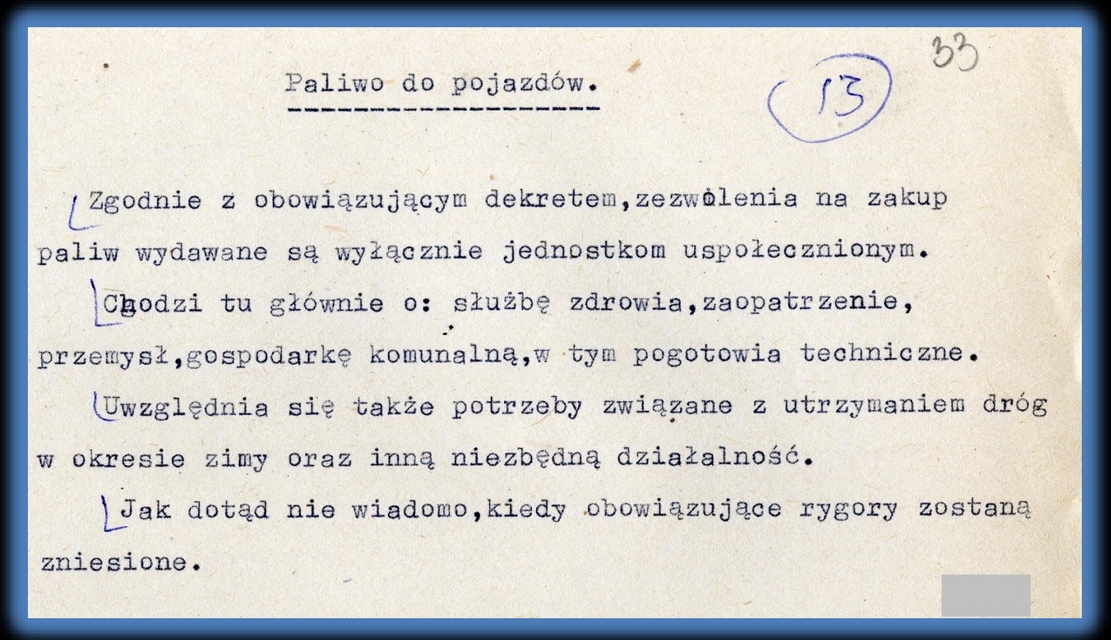

33

13

Paliwo do pojazdów.

Zgodnie z obowiązującym dekretem, zezwolenia na zakup paliw wydawane są wyłącznie jednostkom uspołecznionym.

Chodzi tu głównie o: służbę zdrowia, zaopatrzenie, przemysł, gospodarkę komunalną, w tym pogotowia techniczne.

Uwzględnia się także potrzeby związane z utrzymaniem dróg w okresie zimy oraz inną niezbędną działalność.

Jak dotąd nie wiadomo, kiedy obowiązujące rygory zostaną zniesione.

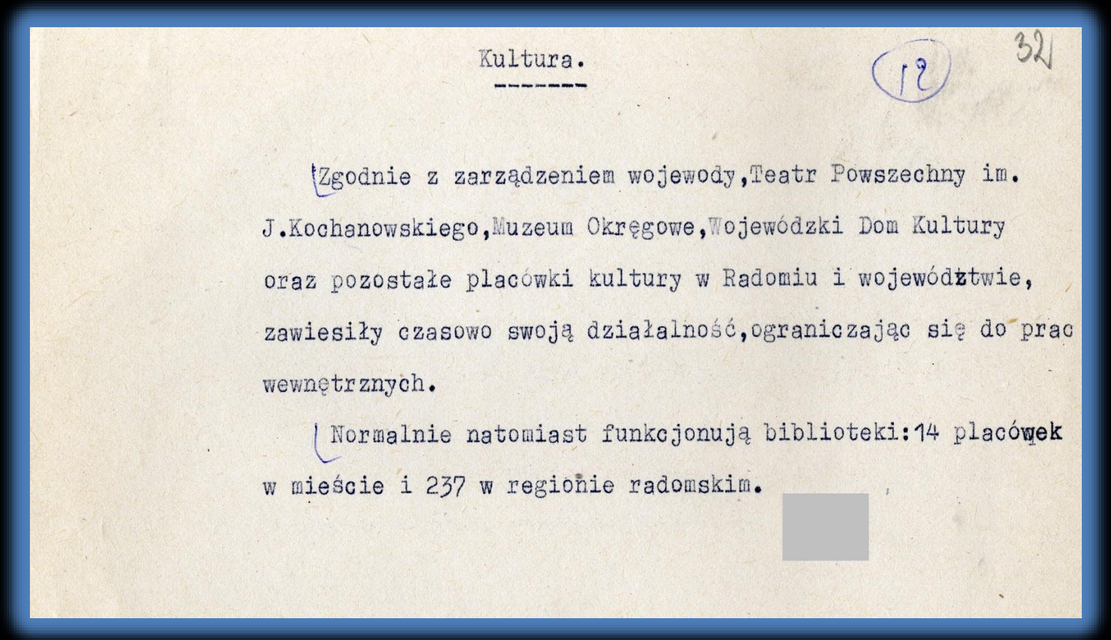

32

12

Kultura.

Zgodnie z zarządzeniem wojewody, Teatr Powszechny im. J. Kochanowskiego, Muzeum Okręgowe, Wojewódzki Dom Kultury oraz pozostałe placówki kultury w Radomiu i województwie, zawiesiły czasowo swoją działalność, ograniczając się do prac wewnętrznych.

Normalnie natomiast funkcjonują biblioteki: 14 placówek w mieście i 237 w regionie radomskim.

Komunikaty radiowe odnoszące się do ograniczeń w nabywaniu paliwa oraz w sferze kultury, 17.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 32–33.

(14) 34

Zakaz.

Przypominamy państwu, że w związku z wprowadzeniem stanu wojennego minister spraw wewnętrznych wprowadził zakaz przebywania osób w miejscach publicznych od godziny 22 do godziny 6 rano dnia następnego. Zakaz ten nie dotyczy pracowników służb ratowniczych i komunalnych wykonujących obowiązki służbowe, a także osób powracających lub udających się do miejsca pracy, posiadających odpowiednie zaświadczenie wystawione przez kierownika zakładu pracy, w którym są zatrudnione, upoważnionego przez właściwego miejscowo komendanta jednostki Milicji Obywatelskiej.

Osoby naruszające zarządzenie ponosić będą odpowiedzialność za popełnione wykroczenie w trybie postępowania przyspieszonego, a także mogą być przymusowo doprowadzone do komendy lub postarunku Milicji Obywatelskiej, albo do miejsca zamieszkania przez funkcjonariuszy uprawnionych organów.

Komunikat radiowy dot. godziny policyjnej, 17.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 34.

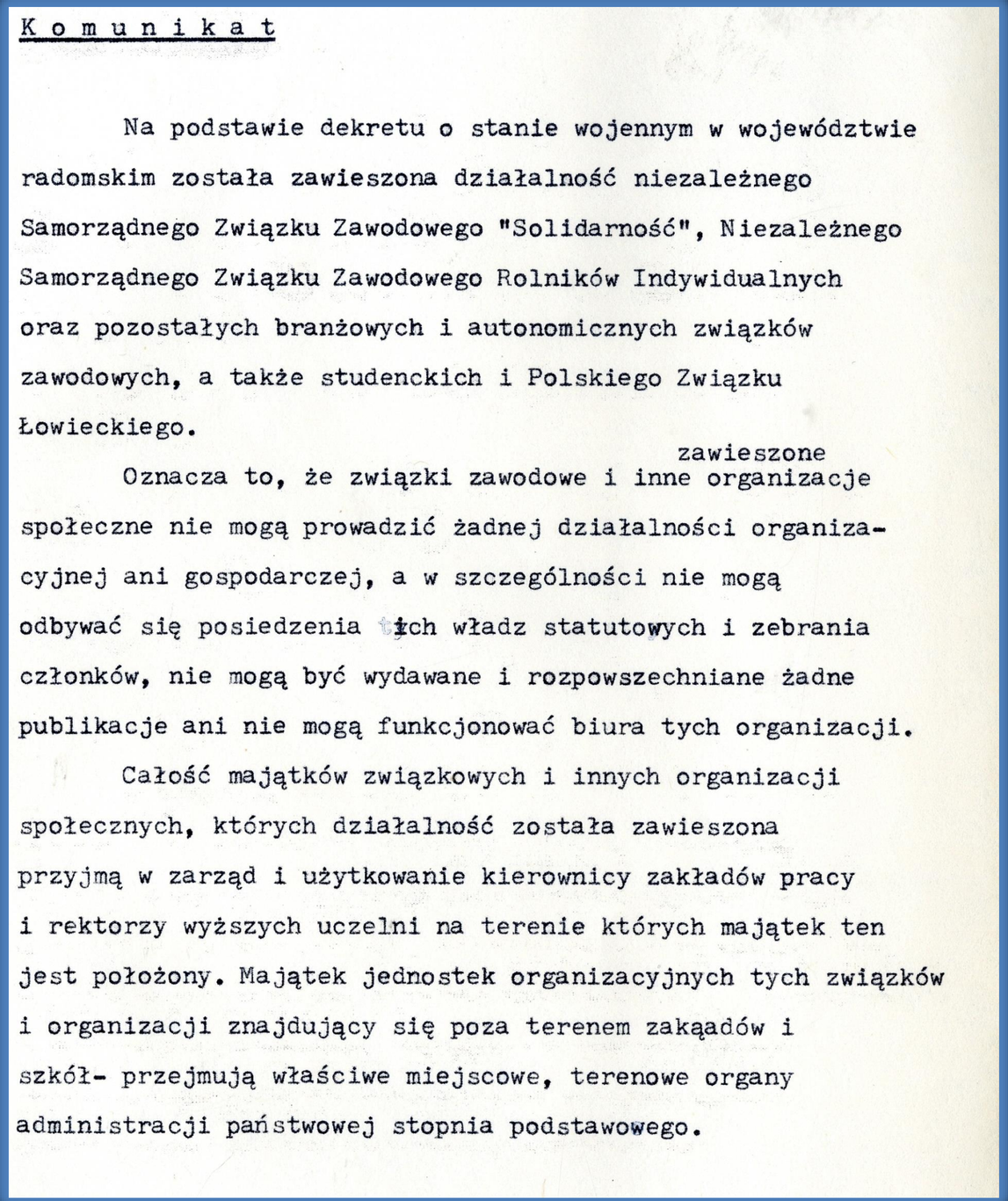

K o m u n i k a t

Na podstawie dekretu o stanie wojennym w województwie radomskim została zawieszona działalność niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność", Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych oraz pozostałych branżowych i autonomicznych związków zawodowych, a także studenckich i Polskiego Związku Łowieckiego.

Oznacza to, że związki zawodowe i inne zawieszone organizacje społeczne nie mogą prowadzić żadnej działalności organizacyjnej ani gospodarczej, a w szczególności nie mogą odbywać się posiedzenia ich władz statutowych i zebrania członków, nie mogą być wydawane i rozpowszechniane żadne publikacje ani nie mogą funkcjonować biura tych organizacji.

Całość majątków związkowych i innych organizacji społecznych, których działalność została zawieszona przyjmą w zarząd i użytkowanie kierownicy zakładów pracy i rektorzy wyższych uczelni na terenie których majątek ten jest położony. Majątek jednostek organizacyjnych tych związków i organizacji znajdujący się poza terenem zakąadów i szkół- przejmują właściwe miejscowe, terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego.

Komunikat radiowy o zawieszeniu działalności związków zawodowych i organizacji społecznych, ok. 18.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 37.

K o m e n t a r z

Z ukrycia, z zawęgła, stugębną plotką, a gdzie się uda prymitywną ulotką, wrogie socjalizmu starają się przeszkadzać procesowi normalizacji, burzyć ład i spokój. Metoda stara i dobrze wyprubowana w ciągu ostatnich miesięcy: niech ~~fał~~ ludzie fałsz przyjmą za prawdę, oszczerstwo za szlachetność - wszystkie chwyty dozwolone. Ci szermierze wolności operują np: argumentem: dekret o stanie wojennym jest sprzeczny z Konstytucją, bo został wydany w czasie trwania sesji Sejmu. Otóż ustęp 2 artykułu 33 Konstytucji PRL wyraźnie wyposaża Radę Państwa w takie uprawnienia i tak też się stało.

Opozycja polityczna fabrykuje się też inne kłamstwa.

Są i tacy wiadomego autoramentu, którzy działalność KOR chcieli by kontynuować pod inną nazwą.

Tym nadal bez ogródek zacietrzewieniu i nienawiści marzy się krew i wojna domowa.

To w stosunku do nich będą egzekwowane z całą konsekwencją surowe prawa stanu wojennego.

Komentarz radiowy wymierzony w opozycję antykomunistyczną, ok. 18.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu,

sygn. 1970, s. 39.

S o b o t a

Na podstawie dekretu o stanie wojennym wprowadzono 6-dniowy tydzień pracy.
W najbliższą sobotę również w województwie radomskim funkcjonować będą wszystkie zakłady przemysłowe.

Jak wynika z informacji uzyskanych w wojewódzkiej Komisji Planowania, tylko "Predom-Łucznik" oraz niektóre zakłady branży spożywczej, a także Zakłady Przemysłu Tytoniowego nie narzekają na brak surowca.

We wszystkich przypadkach, gdy zabraknie surowca służby utrzymania ruchu prowadzić będą prace konserwacyjne, remontowe, bieżące naprawy a pozostali członkowie załóg zostaną zatrudnieni przy porządkowani hal fabrycznych i sąsiednich ulic.

Kolegium ukarało

Kolegium d/s Wykroczeń w Radomiu stosując rygor natychmiastowej wykonalności, ukarało za przebywanie w miejscach publicznych bez zezwolenia w godzinach między 22,00 a 6,00:

- Jerzego F. grzywną 2.000 zł. z zamianą na 20 dni aresztu
- Krzysztofa B. grzywną w wysokości 500 zł.
- Wiesława K. grzywną 1.200 zł. z zamianą na 12 dni aresztu
- Andrzeja Z. i Elżbietę Z. grzywną 1.500 zł. z zamianą na 15 dni aresztu
- Zenona R. grzywną 1.200 zł. z zamianą na 12 dni aresztu
- Tadeusza W. grzywną 1.500 zł. z zamianą na 15 dni aresztu
- Wiesława J. grzywną 1.500 zł. z zamianą na 15 dni aresztu
- Grzegorza K. grzywną 500 zł. i Barbarę B. grzywną 2.000 zł z zamianą na 20 dni aresztu

Komunikaty radiowe dotyczące 6-dniowego tygodnia pracy oraz kar za złamanie godziny policyjnej, ok. 18.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu,
sygn. 1970, s. 43-44.

Przeciw paskarstwu i spekulacji

Na plac targowy przy ulicy Wernera w Radomiu przyjechała w miniony czwartek "nysa" z rejestracją terenową. Właścicielka "nysy" przywiozła 400 sztuk jaj i zaczęła sprzedawać je po 25 złotych za sztukę. Bardzo szybko zebrał się tłum chętnych do zakupu, ale nie za taką cenę. Ludzie wybrali spośród siebie delegację, aby interweniowała u pierwszej spotkanej grupy operacyjnej Ludowego Wojska Polskiego.
I tak się stało.

Wskutek interwencji właścicielka "nysy" zaczęła sprzedawać jajka po 15 złotych za sztukę i po 10 sztuk dla jednej osoby.

Jest to kolejny przykład skutecznego ~~dz~~ przeciwdziałania paskarskim cenom i spekulacji.

Komentarz radiowy o paskarstwie w Radomiu, ok. 18.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu,
sygn. 1970, s. 50.

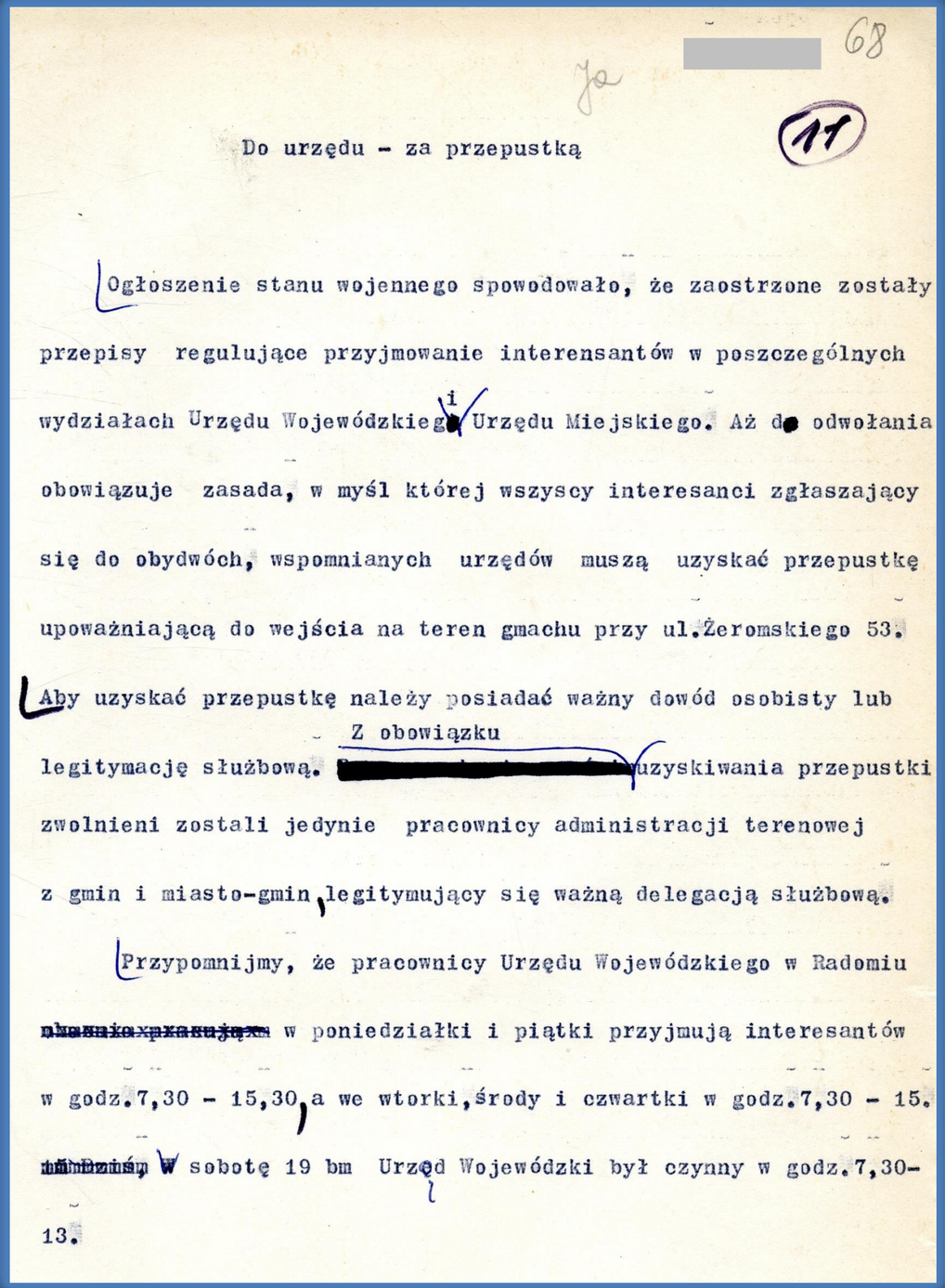

68

Do urzędu - za przepustką

Ogłoszenie stanu wojennego spowodowało, że zaostrzone zostały przepisy regulujące przyjmowanie interensantów w poszczególnych wydziałach Urzędu Wojewódzkiego i Urzędu Miejskiego. Aż do odwołania obowiązuje zasada, w myśl której wszyscy interesanci zgłaszający się do obydwóch, wspomnianych urzędów muszą uzyskać przepustkę upoważniającą do wejścia na teren gmachu przy ul.Żeromskiego 53.

Aby uzyskać przepustkę należy posiadać ważny dowód osobisty lub legitymację służbową. Z obowiązku [redacted] uzyskiwania przepustki zwolnieni zostali jedynie pracownicy administracji terenowej z gmin i miasto-gmin, legitymujący się ważną delegacją służbową.

Przypomnijmy, że pracownicy Urzędu Wojewódzkiego w Radomiu ~~[illegible]~~ w poniedziałki i piątki przyjmują interesantów w godz.7,30 - 15,30, a we wtorki, środy i czwartki w godz.7,30 - 15. ~~[illegible]~~ W sobotę 19 bm Urzęd Wojewódzki był czynny w godz.7,30-13.

Komunikat radiowy informujący o obostrzeniach dot. przyjmowania interesantów w Urzędzie Wojewódzkim i Urzędzie Miejskim w Radomiu, 19.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 68.

Radom, dnia 19 grudnia 1981 roku

Seanse filmowe [redacted]"

W czasie ferii dla młodzieży szkolnej, we wszystkich szkołach podstawowych funkcjonują świetlice ze zwiększoną opieką wychowawczą. Dzieci i młodzież mogą korzystać ze świetlic w godzinach od 7-15, a jeśli zachodzi potrzeba nawet dłużej. Czynne są także biblioteki szkolne, a jeśli są chętni - również sale gimnastyczne z opieką instruktorską. Ożywioną działalność prowadzi Młodzieżowy Dom Kultury.

[redacted] 19 bm wznawia działalność kino "Pokolenie". Seanse dla dzieci i młodzieży wyświetlane będą w godzinach 10-13. W poniedziałek 21 bm w tych samych godzinach wznowi również działalność kino "Hel".

Ruch w bibliotekach

W sytuacji gdy teatry, kina, domy kultury i kluby zawiesiły częściowo swoją działalność wzmożony ruch panuje w bibliotekach. Czytelników jest dwa razy więcej niż zwykle. W centralnych filiach nr 10 i 11 WBP przy ulicy Żeromskiego z wypożyczeń książek korzysta 100 - 160 osób dziennie. Duży ruch jest także w biblitekach gminnych.

Komunikaty radiowe podejmujące kwestie życia społeczno-kulturalnego, 19 i 21.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej

Partii Robotniczej w Radomiu,

sygn. 1970, s. 73, 100.

21. 12. 81

94

Sąsiedzka pomoc

Od chwili powstania województwa radomskiego utrzymywane są i rozwijane dobrosąsiedzkie kontakty pomiędzy województwem radomskim a Okręgiem Magdeburskim NRD. W ramach tej współpracy od 6 lat rozwijane są dwustronne stosunki w różnych dziedzinach a szczególnie na płaszczyźnie kulturalnej i na niwie sportowej. W Radomiu i Magdeburgu przebywały oficjalne delegacje partyjne, obowiązuje program dalszej, wzajemnej współpracy i rozwoju dwustronnych przyjacielskich stosunków.

W ramach tej współpracy 20 bm. nadeszły z Magdeburga do Radomia pierwsze transporty z deficytowymi artykułami żywnościowymi i przemysłowymi, które stanpwią konkretną pomoc rzeczową dla mieszkańców woj. radomskiego a szczególnie dla dzieci.

W 21 [redacted] samochodach ciężarowych sąsiedzi zza Odry przywieźli między innymi obuwie dziecięce, odżywki dla dzieci, artykuły dziewiarskie, atrakcyjne przetwory owocow-warzywne, jaja, cebulę, cukier, mąkę, kawę zbożową, a nawet - gumę do żucia.

Artykuły te w pierwszej kolejności przeznaczone zostaną dla domów dziecka, przedszkoli, żłobków i domów pomocy społecznej, a częściowo sprzedawane będą w sieci detalicznej WSS"Społem" i wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Handlu Wewnętrznego. w Radomiu.

95

- 2 -

Po dokonaniu niezbędnych badań przez "Sanepid" artykuły żywnościowe zostaną natychmiast skierowane na potrzeby najmłodszych i dorosłych mieszkańców woj.radomskiego.

Akcja pomocy dla dzieci polskich jest w NRD zorganizowana na szeroką skalę. Jak doniósł organ Komitetu Okręgowego SED w Magdeburgu "Volkstimme" z 19 bm, akcja spotkała się z dużym zrozumieniem i konkretnym poparciem wśród mieszkańców Okręgu Magdeburskiego. Ich efektem jest kolejny konwój 12 potężnych samochodów ciężarowych, który jedzie już w kierunku Radomia wioząc deficytowe artykuły spożywcze i przemysłowe dla mieszkańców woj.radomskiego.

Za tę serdeczną sąsiedzką pomoc - dziękujemy.

Informacja radiowa o pomocy materialnej z okręgu magdeburskiego NRD, 21.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 94-95.

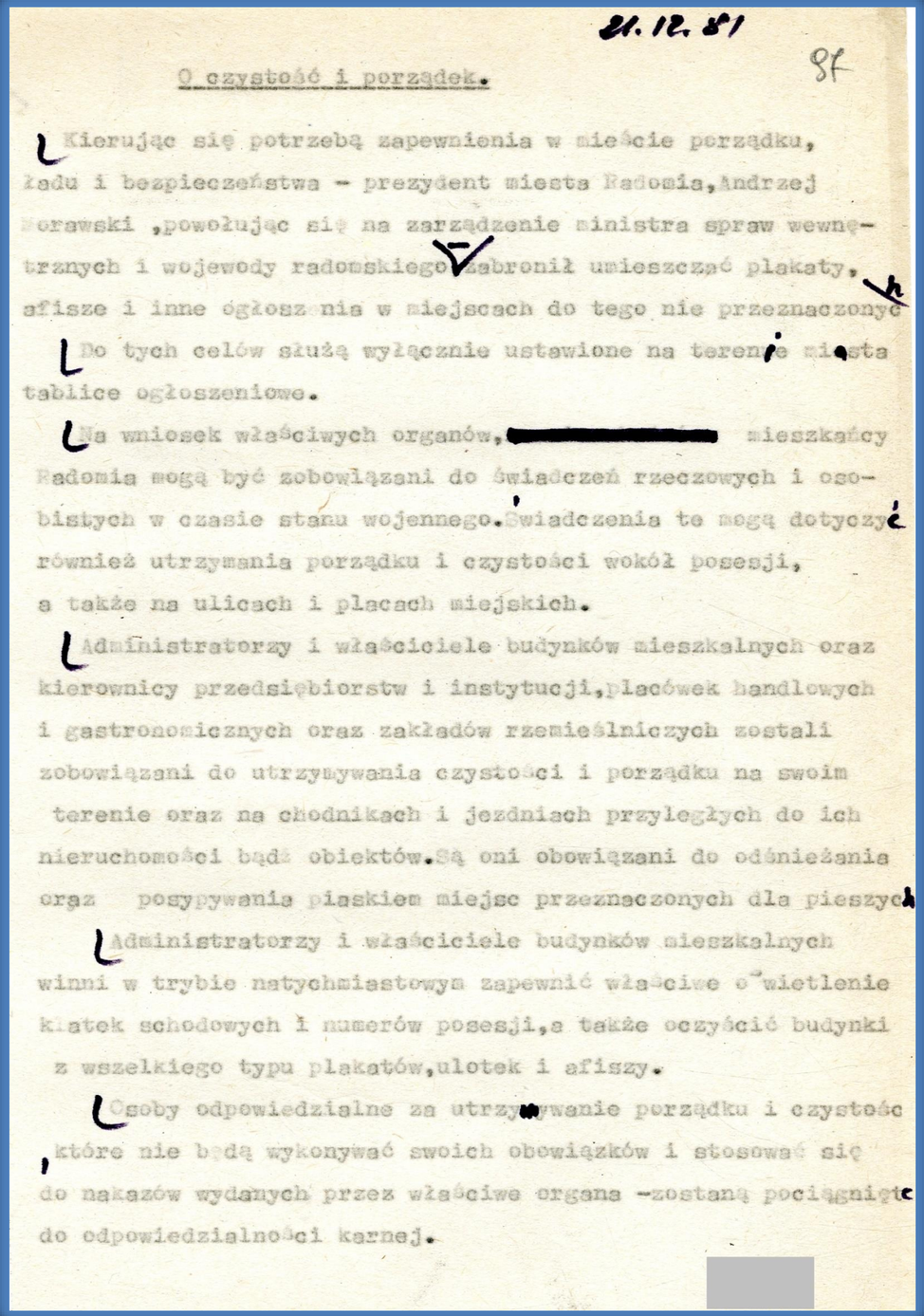

21.12.81

97

O czystość i porządek.

Kierując się potrzebą zapewnienia w mieście porządku, ładu i bezpieczeństwa - prezydent miasta Radomia, Andrzej Morawski, powołując się na zarządzenie ministra spraw wewnętrznych i wojewody radomskiego zabronił umieszczać plakaty, afisze i inne ogłoszenia w miejscach do tego nie przeznaczonych.

Do tych celów służą wyłącznie ustawione na terenie miasta tablice ogłoszeniowe.

Na wniosek właściwych organów, [redacted] mieszkańcy Radomia mogą być zobowiązani do świadczeń rzeczowych i osobistych w czasie stanu wojennego. Świadczenia te mogą dotyczyć również utrzymania porządku i czystości wokół posesji, a także na ulicach i placach miejskich.

Administratorzy i właściciele budynków mieszkalnych oraz kierownicy przedsiębiorstw i instytucji, placówek handlowych i gastronomicznych oraz zakładów rzemieślniczych zostali zobowiązani do utrzymywania czystości i porządku na swoim terenie oraz na chodnikach i jezdniach przyległych do ich nieruchomości bądź obiektów. Są oni obowiązani do odśnieżania oraz posypywania piaskiem miejsc przeznaczonych dla pieszych.

Administratorzy i właściciele budynków mieszkalnych winni w trybie natychmiastowym zapewnić właściwe oświetlenie klatek schodowych i numerów posesji, a także oczyścić budynki z wszelkiego typu plakatów, ulotek i afiszy.

Osoby odpowiedzialne za utrzymywanie porządku i czystości, które nie będą wykonywać swoich obowiązków i stosować się do nakazów wydanych przez właściwe organa - zostaną pociągnięte do odpowiedzialności karnej.

Komunikat radiowy dot. utrzymywania czystości i porządku w mieście, 21.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 97.

21.12.81

[redacted] 103

Wesela w domu

W związku z pytaniami dotyczącymi organizacji przyjęć weselnych informujemy, że odwołane zostały wesela, które były zamówione w lokalach gastronomicznych i innych miejscach publicznych. Przyjęcia mogą odbywać się tylko w domu. Należy przy tym pamiętać o respektowaniu godziny milicyjnej i innych przepisów wynikają ych z dekretu o stanie wojennym.

[redacted]

21.12.81

105

Patrole.

Na ulicach i placach Radomia pojawiły się ostatnio liczne patrole z biało-czerwonymi opaskami na r?kawach i napisem "PRL" [redacted] Są to młodzi i starzy wiekiem aktywiści zakładowych i środowiskowych organizacji partyjnych.

Wraz z funkcjonariuszami Milicji Obywatelskiej i żołnierzami wojska polskiego, członkowie partii czuwają nad porządkiem, ładem i bezpieczeństwem w mieście.

Podobne patrole pojawiły się także w [redacted] innych miejscowościach woj. radomskiego, m.in. w Grójcu, Pionkach, Warce i Białobrzegach.

[redacted]

Komunikaty radiowe odnoszące się do organizacji wesel oraz patroli porządkowych, 21.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej

Partii Robotniczej w Radomiu,

sygn. 1970, s. 103, 105.

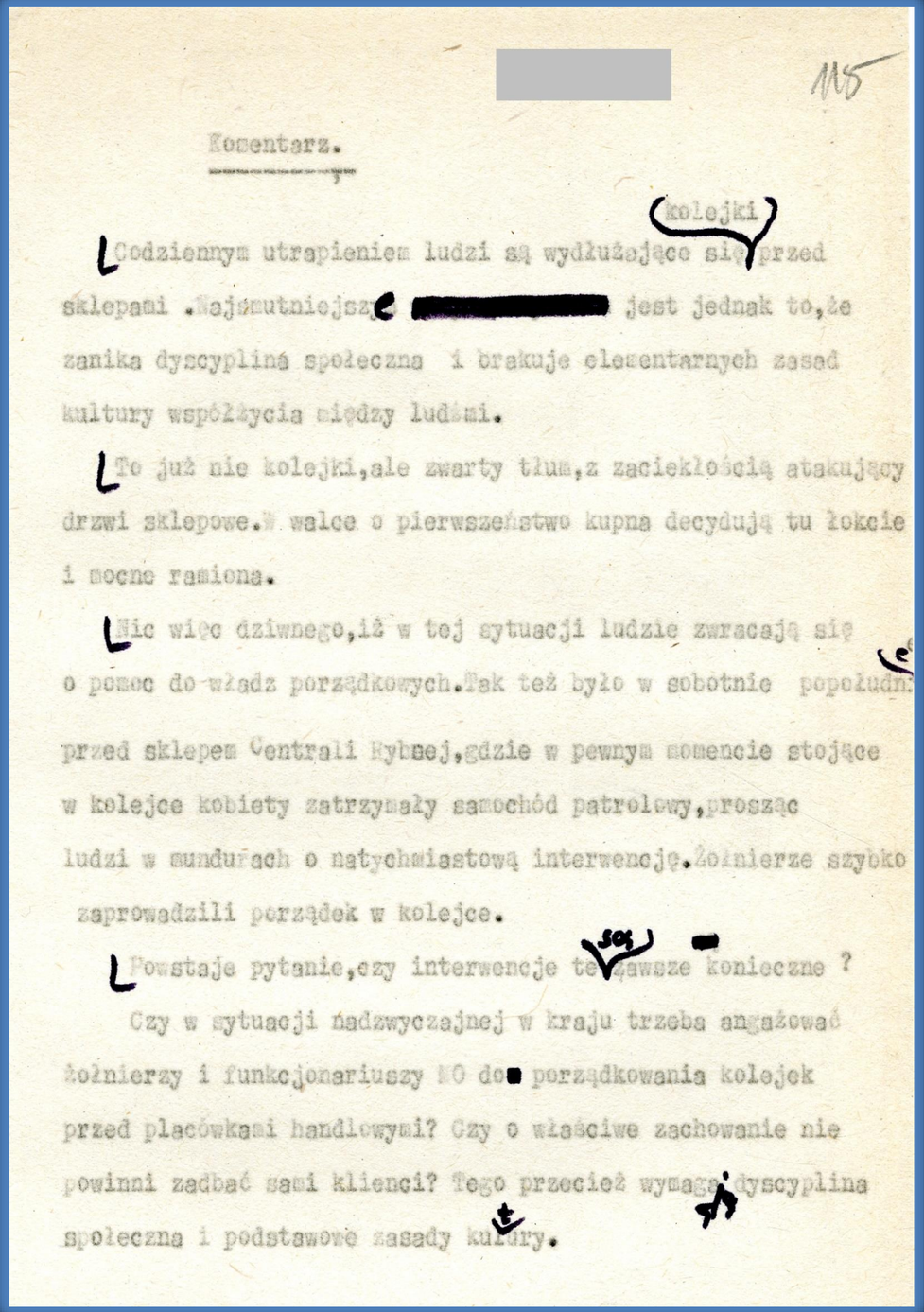

115

Komentarz.

Codziennym utrapieniem ludzi są wydłużające się kolejki przed sklepami. Najsmutniejsze [redacted] jest jednak to, że zanika dyscyplina społeczna i brakuje elementarnych zasad kultury współżycia między ludźmi.

To już nie kolejki, ale zwarty tłum, z zaciekłością atakujący drzwi sklepowe. W walce o pierwszeństwo kupna decydują tu łokcie i mocne ramiona.

Nic więc dziwnego, iż w tej sytuacji ludzie zwracają się o pomoc do władz porządkowych. Tak też było w sobotnie popołudnie przed sklepem Centrali Rybnej, gdzie w pewnym momencie stojące w kolejce kobiety zatrzymały samochód patrolowy, prosząc ludzi w mundurach o natychmiastową interwencję. Żołnierze szybko zaprowadzili porządek w kolejce.

Powstaje pytanie, czy interwencje te są zawsze konieczne ?

Czy w sytuacji nadzwyczajnej w kraju trzeba angażować żołnierzy i funkcjonariuszy MO do porządkowania kolejek przed placówkami handlowymi? Czy o właściwe zachowanie nie powinni zadbać sami klienci? Tego przecież wymaga dyscyplina społeczna i podstawowe zasady kultury.

Komentarz radiowy traktujący o kolejce przed sklepem „Centrali Rybnej” w Radomiu, ok. 21.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 115.

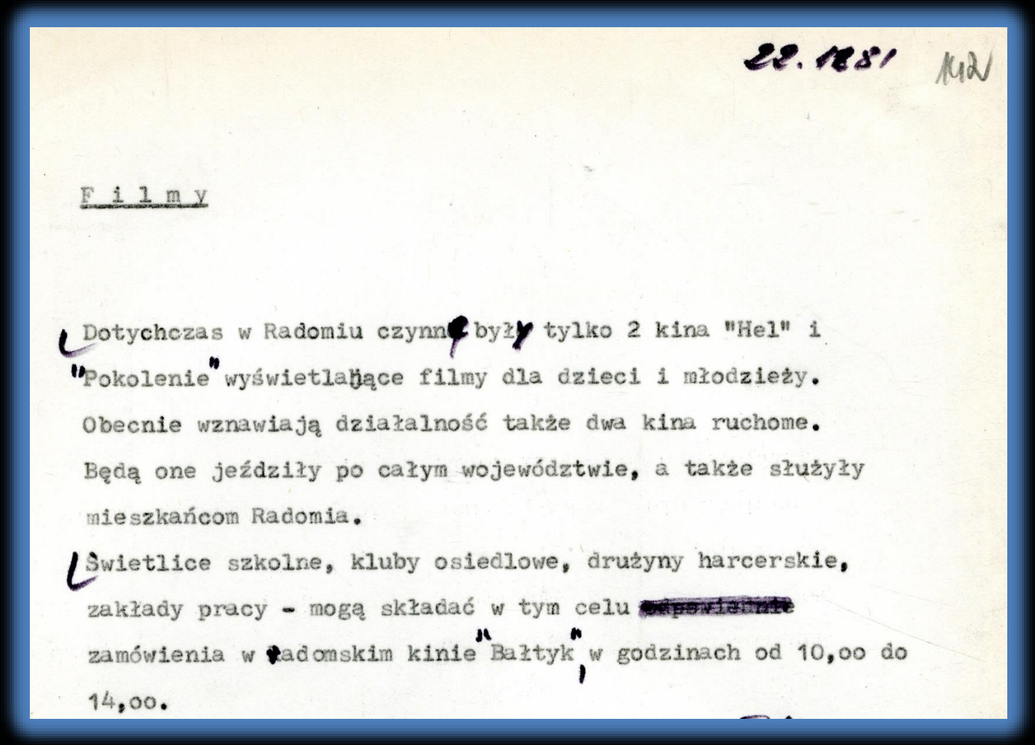

22.12.81 142

F i l m y

Dotychczas w Radomiu czynne były tylko 2 kina "Hel" i "Pokolenie" wyświetlające filmy dla dzieci i młodzieży. Obecnie wznawiają działalność także dwa kina ruchome. Będą one jeździły po całym województwie, a także służyły mieszkańcom Radomia.

Świetlice szkolne, kluby osiedlowe, drużyny harcerskie, zakłady pracy - mogą składać w tym celu [redacted] zamówienia w radomskim kinie "Bałtyk" w godzinach od 10,oo do 14,oo.

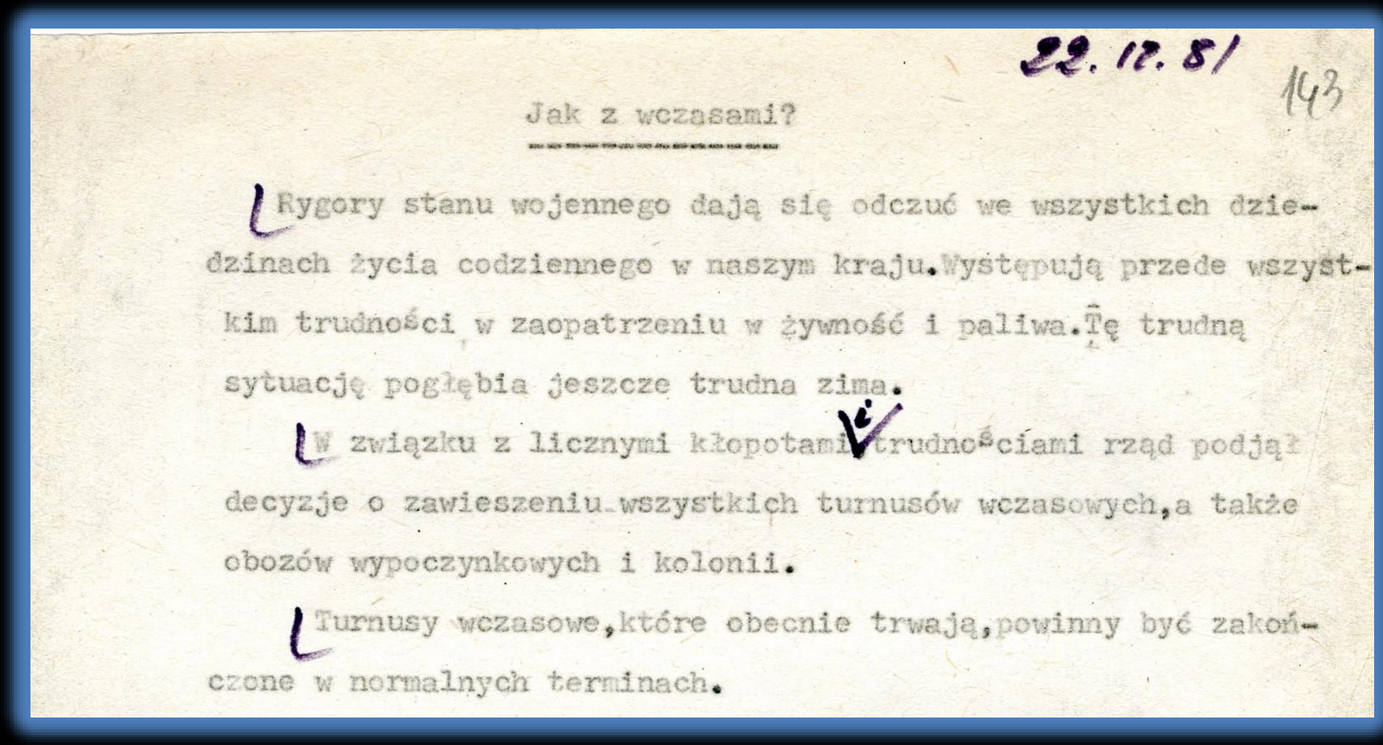

22.12.81 143

Jak z wczasami?

Rygory stanu wojennego dają się odczuć we wszystkich dziedzinach życia codziennego w naszym kraju. Występują przede wszystkim trudności w zaopatrzeniu w żywność i paliwa. Tę trudną sytuację pogłębia jeszcze trudna zima.

W związku z licznymi kłopotami i trudnościami rząd podjął decyzje o zawieszeniu wszystkich turnusów wczasowych, a także obozów wypoczynkowych i kolonii.

Turnusy wczasowe, które obecnie trwają, powinny być zakończone w normalnych terminach.

Komunikaty radiowe tyczące się kin i wczasów, 22.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej
Partii Robotniczej w Radomiu,
sygn. 1970, s. 142-143.

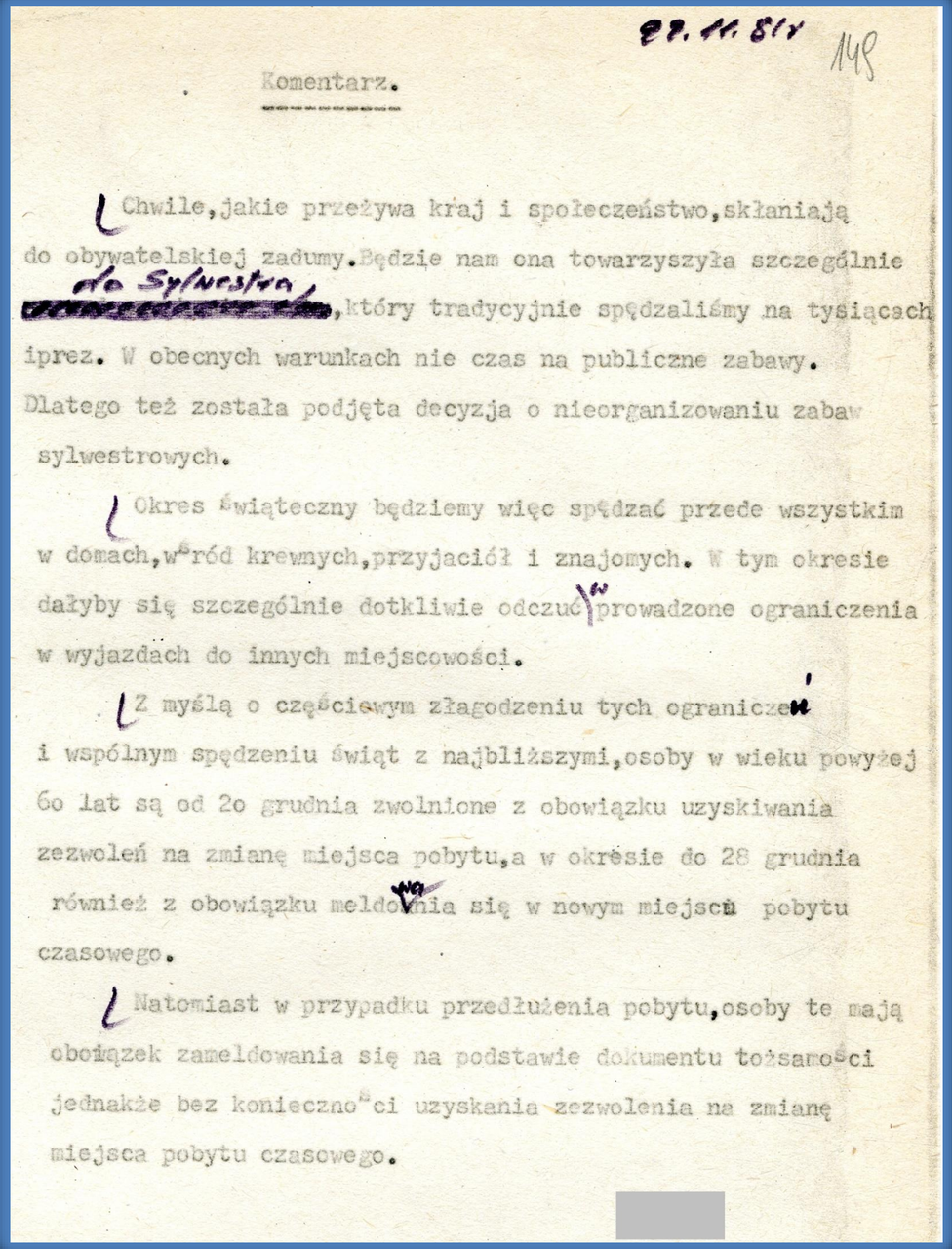

22.11.81r 148

Komentarz.

Chwile, jakie przeżywa kraj i społeczeństwo, skłaniają do obywatelskiej zadumy. Będzie nam ona towarzyszyła szczególnie do Sylwestra [redacted], który tradycyjnie spędzaliśmy na tysiącach iprez. W obecnych warunkach nie czas na publiczne zabawy. Dlatego też została podjęta decyzja o nieorganizowaniu zabaw sylwestrowych.

Okres świąteczny będziemy więc spędzać przede wszystkim w domach, wśród krewnych, przyjaciół i znajomych. W tym okresie dałyby się szczególnie dotkliwie odczuć wprowadzone ograniczenia w wyjazdach do innych miejscowości.

Z myślą o częściowym złagodzeniu tych ograniczeń i wspólnym spędzeniu świąt z najbliższymi, osoby w wieku powyżej 6o lat są od 2o grudnia zwolnione z obowiązku uzyskiwania zezwoleń na zmianę miejsca pobytu, a w okresie do 28 grudnia również z obowiązku meldowania się w nowym miejscu pobytu czasowego.

Natomiast w przypadku przedłużenia pobytu, osoby te mają obowiązek zameldowania się na podstawie dokumentu tożsamości jednakże bez konieczności uzyskania zezwolenia na zmianę miejsca pobytu czasowego.

Komentarz radiowy dotyczący zabaw sylwestrowych i zezwoleń na zmianę miejsca pobytu, ok. 22.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 149.

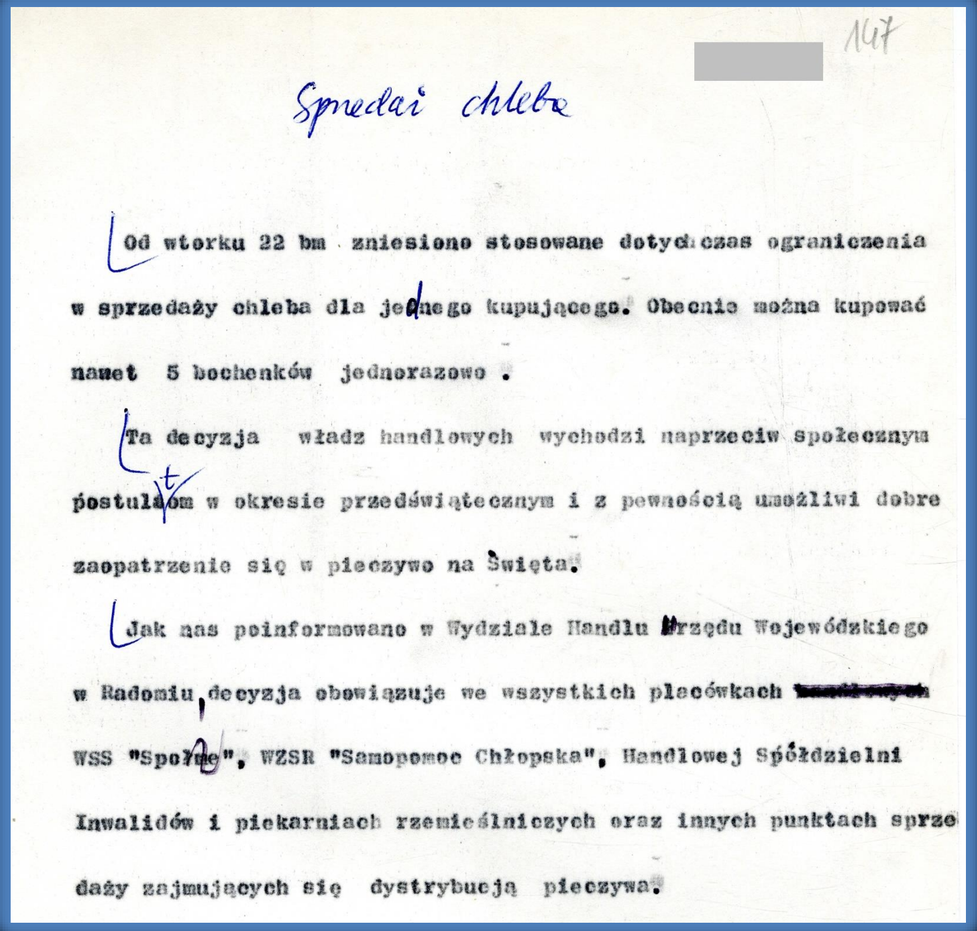

147

Sprzedaż chleba

Od wtorku 22 bm zniesiono stosowane dotychczas ograniczenia w sprzedaży chleba dla jednego kupującego. Obecnie można kupować nawet 5 bochenków jednorazowo.

Ta decyzja władz handlowych wychodzi naprzeciw społecznym postulatom w okresie przedświątecznym i z pewnością umożliwi dobre zaopatrzenie się w pieczywo na Święta.

Jak nas poinformowano w Wydziale Handlu Urzędu Wojewódzkiego w Radomiu, decyzja obowiązuje we wszystkich placówkach [redacted] WSS "Społem", WZSR "Samopomoc Chłopska", Handlowej Spółdzielni Inwalidów i piekarniach rzemieślniczych oraz innych punktach sprzedaży zajmujących się dystrybucją pieczywa.

Komentarz radiowy dot. zniesienia ograniczeń w sprzedaży chleba dla jednego kupującego, ok. 22.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 147.

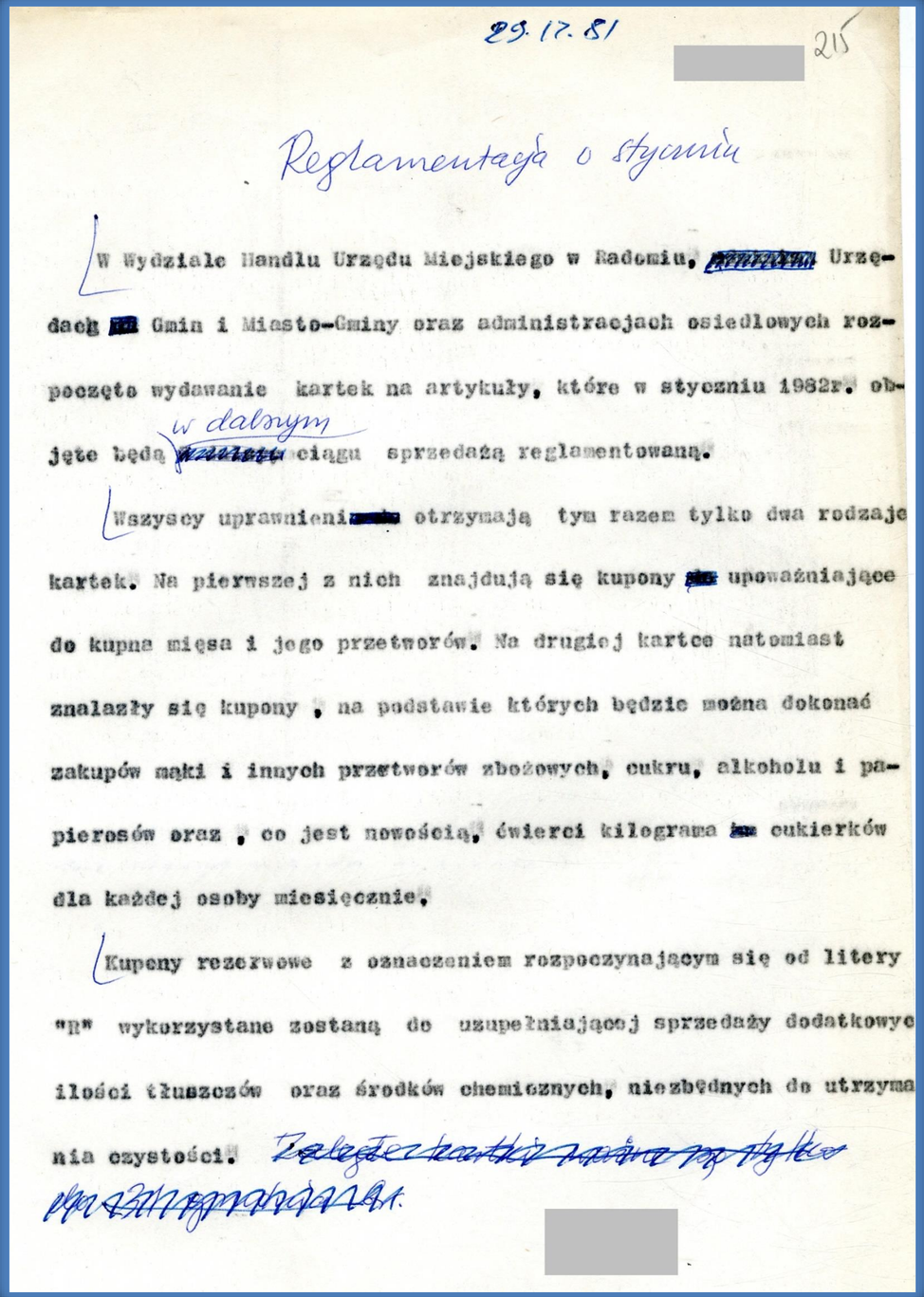

29.12.81

215

Reglamentacja o styczniu

W Wydziale Handlu Urzędu Miejskiego w Radomiu, Urzędach Gmin i Miasto-Gminy oraz administracjach osiedlowych rozpoczęto wydawanie kartek na artykuły, które w styczniu 1982r. objęte będą w dalszym ciągu sprzedażą reglamentowaną.

Wszyscy uprawnieni otrzymają tym razem tylko dwa rodzaje kartek. Na pierwszej z nich znajdują się kupony upoważniające do kupna mięsa i jego przetworów. Na drugiej kartce natomiast znalazły się kupony, na podstawie których będzie można dokonać zakupów mąki i innych przetworów zbożowych, cukru, alkoholu i papierosów oraz, co jest nowością, ćwierci kilograma cukierków dla każdej osoby miesięcznie.

Kupony rezerwowe z oznaczeniem rozpoczynającym się od litery "R" wykorzystane zostaną do uzupełniającej sprzedaży dodatkowyc ilości tłuszczów oraz środków chemicznych, niezbędnych do utrzymania czystości. ~~Zaległe kartki ważne są tylko do 31 grudnia 81.~~

Komunikat radiowy dot. reglamentacji żywności w styczniu 1982 r., 29.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1970, s. 215.

Część II
Varia

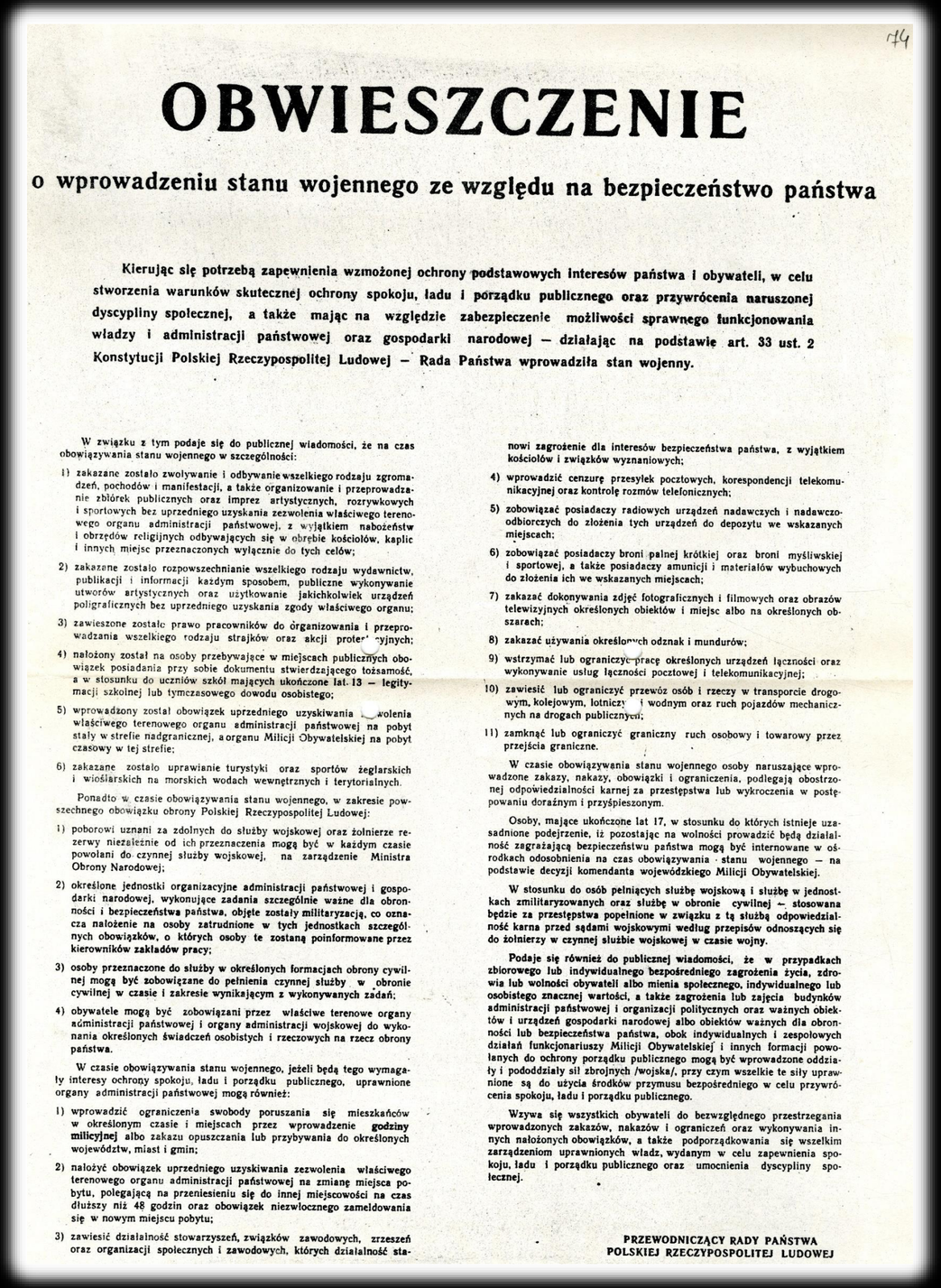

74

OBWIESZCZENIE

o wprowadzeniu stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo państwa

Kierując się potrzebą zapewnienia wzmożonej ochrony podstawowych interesów państwa i obywateli, w celu stworzenia warunków skutecznej ochrony spokoju, ładu i porządku publicznego oraz przywrócenia naruszonej dyscypliny społecznej, a także mając na względzie zabezpieczenie możliwości sprawnego funkcjonowania władzy i administracji państwowej oraz gospodarki narodowej — działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Rada Państwa wprowadziła stan wojenny.

W związku z tym podaje się do publicznej wiadomości, że na czas obowiązywania stanu wojennego w szczególności:

1) zakazane zostało zwoływanie i odbywanie wszelkiego rodzaju zgromadzeń, pochodów i manifestacji, a także organizowanie i przeprowadzanie zbiórek publicznych oraz imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych bez uprzedniego uzyskania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej, z wyjątkiem nabożeństw i obrzędów religijnych odbywających się w obrębie kościołów, kaplic i innych miejsc przeznaczonych wyłącznie do tych celów;

2) zakazane zostało rozpowszechnianie wszelkiego rodzaju wydawnictw, publikacji i informacji każdym sposobem, publiczne wykonywanie utworów artystycznych oraz użytkowanie jakichkolwiek urządzeń poligraficznych bez uprzedniego uzyskania zgody właściwego organu;

3) zawieszone zostało prawo pracowników do organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju strajków oraz akcji protestacyjnych;

4) nałożony został na osoby przebywające w miejscach publicznych obowiązek posiadania przy sobie dokumentu stwierdzającego tożsamość, a w stosunku do uczniów szkół mających ukończone lat 13 — legitymacji szkolnej lub tymczasowego dowodu osobistego;

5) wprowadzony został obowiązek uprzedniego uzyskiwania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej na pobyt stały w strefie nadgranicznej, a organu Milicji Obywatelskiej na pobyt czasowy w tej strefie;

6) zakazane zostało uprawianie turystyki oraz sportów żeglarskich i wioślarskich na morskich wodach wewnętrznych i terytorialnych.

Ponadto w czasie obowiązywania stanu wojennego, w zakresie powszechnego obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:

1) poborowi uznani za zdolnych do służby wojskowej oraz żołnierze rezerwy niezależnie od ich przeznaczenia mogą być w każdym czasie powołani do czynnej służby wojskowej, na zarządzenie Ministra Obrony Narodowej;

2) określone jednostki organizacyjne administracji państwowej i gospodarki narodowej, wykonujące zadania szczególnie ważne dla obronności i bezpieczeństwa państwa, objęte zostały militaryzacją, co oznacza nałożenie na osoby zatrudnione w tych jednostkach szczególnych obowiązków, o których osoby te zostaną poinformowane przez kierowników zakładów pracy;

3) osoby przeznaczone do służby w określonych formacjach obrony cywilnej mogą być zobowiązane do pełnienia czynnej służby w obronie cywilnej w czasie i zakresie wynikającym z wykonywanych zadań;

4) obywatele mogą być zobowiązani przez właściwe terenowe organy administracji państwowej i organy administracji wojskowej do wykonania określonych świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony państwa.

W czasie obowiązywania stanu wojennego, jeżeli będą tego wymagały interesy ochrony spokoju, ładu i porządku publicznego, uprawnione organy administracji państwowej mogą również:

1) wprowadzić ograniczenia swobody poruszania się mieszkańców w określonym czasie i miejscach przez wprowadzenie godziny milicyjnej albo zakazu opuszczania lub przybywania do określonych województw, miast i gmin;

2) nałożyć obowiązek uprzedniego uzyskiwania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej na zmianę miejsca pobytu, polegającą na przeniesieniu się do innej miejscowości na czas dłuższy niż 48 godzin oraz obowiązek niezwłocznego zameldowania się w nowym miejscu pobytu;

3) zawiesić działalność stowarzyszeń, związków zawodowych, zrzeszeń oraz organizacji społecznych i zawodowych, których działalność stanowi zagrożenie dla interesów bezpieczeństwa państwa, z wyjątkiem kościołów i związków wyznaniowych;

4) wprowadzić cenzurę przesyłek pocztowych, korespondencji telekomunikacyjnej oraz kontrolę rozmów telefonicznych;

5) zobowiązać posiadaczy radiowych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych do złożenia tych urządzeń do depozytu we wskazanych miejscach;

6) zobowiązać posiadaczy broni palnej krótkiej oraz broni myśliwskiej i sportowej, a także posiadaczy amunicji i materiałów wybuchowych do złożenia ich we wskazanych miejscach;

7) zakazać dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych oraz obrazów telewizyjnych określonych obiektów i miejsc albo na określonych obszarach;

8) zakazać używania określonych odznak i mundurów;

9) wstrzymać lub ograniczyć pracę określonych urządzeń łączności oraz wykonywanie usług łączności pocztowej i telekomunikacyjnej;

10) zawiesić lub ograniczyć przewóz osób i rzeczy w transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym i wodnym oraz ruch pojazdów mechanicznych na drogach publicznych;

11) zamknąć lub ograniczyć graniczny ruch osobowy i towarowy przez przejścia graniczne.

W czasie obowiązywania stanu wojennego osoby naruszające wprowadzone zakazy, nakazy, obowiązki i ograniczenia, podlegają obostrzonej odpowiedzialności karnej za przestępstwa lub wykroczenia w postępowaniu doraźnym i przyśpieszonym.

Osoby, mające ukończone lat 17, w stosunku do których istnieje uzasadnione podejrzenie, iż pozostając na wolności prowadzić będą działalność zagrażającą bezpieczeństwu państwa mogą być internowane w ośrodkach odosobnienia na czas obowiązywania stanu wojennego — na podstawie decyzji komendanta wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej.

W stosunku do osób pełniących służbę wojskową i służbę w jednostkach zmilitaryzowanych oraz służbę w obronie cywilnej — stosowana będzie za przestępstwa popełnione w związku z tą służbą odpowiedzialność karna przed sądami wojskowymi według przepisów odnoszących się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej w czasie wojny.

Podaje się również do publicznej wiadomości, że w przypadkach zbiorowego lub indywidualnego bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności obywateli albo mienia społecznego, indywidualnego lub osobistego znacznej wartości, a także zagrożenia lub zajęcia budynków administracji państwowej i organizacji politycznych oraz ważnych obiektów i urządzeń gospodarki narodowej albo obiektów ważnych dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, obok indywidualnych i zespołowych działań funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i innych formacji powołanych do ochrony porządku publicznego mogą być wprowadzone oddziały i pododdziały sił zbrojnych /wojska/, przy czym wszelkie te siły uprawnione są do użycia środków przymusu bezpośredniego w celu przywrócenia spokoju, ładu i porządku publicznego.

Wzywa się wszystkich obywateli do bezwzględnego przestrzegania wprowadzonych zakazów, nakazów i ograniczeń oraz wykonywania innych nałożonych obowiązków, a także podporządkowania się wszelkim zarządzeniom uprawnionych władz, wydanym w celu zapewnienia spokoju, ładu i porządku publicznego oraz umocnienia dyscypliny społecznej.

PRZEWODNICZĄCY RADY PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Obwieszczenie o wprowadzeniu stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo państwa, 12. 1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 74.

32

GŁÓWNE TEZY WYSTĄPIENIA
gen. armii Wojciecha Jaruzelskiego
z dnia 13 grudnia 1981 roku

— Znaleźliśmy się na krawędzi przepaści. Ruinie ulega dorobek wielu pokoleń. Mnożą się niezliczone konflikty.

— Wzmógł się terror. Nasilono kampanię pogróżek, samosądów moralnych, nawet przemocy bezpośredniej. Wzrosła ilość przestępstw pospolitych, napadów i włamań. Naród znalazł się na granicy wytrzymałości psychicznej.

— Nagminnie występowało torpedowanie inicjatyw i decyzji rządowych. Gospodarkę narodową uczyniono areną walki politycznej.

— Spotkania przywódców „Solidarności" w Radomiu i Gdańsku ujawniły strategię związku wymierzoną w polską rzeczywistość. Zamierzenia te potwierdziła codzienna praktyka.

— Dla zapobieżenia nieobliczalnym stratom i bratobójczej walce, wprowadzono STAN WOJENNY. Na wszystkich szczeblach administracji państwowej powołano pełnomocników i komisarzy wojskowych.

— Dokonano internowania osób zagrażających bezpieczeństwu państwa.

— Podjęto zdecydowaną walkę ze złem. Zaostrzy się m. in. walkę z przestępczością i spekulacją.

— Nie szukamy odwetu. Przewiduje się darowanie i puszczanie w niepamięć niektórych przestępstw i wykroczeń przeciwko interesom państwa popełnionych przed 13 grudnia bieżącego roku.

— Opowiadamy się nadal za ideą porozumienia narodowego. Szanujemy wielość światopoglądów, doceniamy patriotyczne stanowisko kościoła.

— Tak jak nie ma odwrotu od socjalizmu, tak nie ma powrotu do błędnych metod i praktyk sprzed sierpnia 1980 roku. Idziemy drogą socjalistycznej odnowy. Reformy wprowadzać będziemy w warunkach ładu i rzeczowej dyskusji.

— Polska jest i będzie trwałym ogniwem Układu Warszawskiego, niezawodnym sojusznikiem socjalistycznej wspólnoty narodów.

Najważniejsze tezy wystąpienia gen. armii Wojciecha Jaruzelskiego z dnia 13.12.1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1834, s. 32.

WYSTĄPIENIE
gen. armii Wojciecha Jaruzelskiego
z dnia 13 grudnia 1981 r.

OBYWATELKI I OBYWATELE Polski Rzeczypospolitej Ludowej — zwracam się dziś do Was jako żołnierz, jako szef rządu polskiego, zwracam się do Was w sprawach wagi najwyższej.

Ojczyzna nasza znalazła się nad przepaścią. Dorobek wielu pokoleń, wzniesiony z popiołów, polski dom ulega ruinie. Struktury państwa przestają działać. Gasnącej gospodarce zadawane są codziennie nowe ciosy. Warunki życia przytłaczają ludzi codziennym ciężarem. Przez każdy zakład pracy, przez wiele polskich domów przebiegają linie bolesnych podziałów. Atmosfera nie kończących się konfliktów, nieporozumień, nienawiści sieje spustoszenie psychiczne, kaleczy tradycje tolerancji. Strajki, gotowość strajkowa, akcje protestacyjne — stały się normą. Wciąga się nawet do nich szkolną młodzież. Wczoraj wieczorem wiele budynków publicznych było okupowanych. Padają wezwania do fizycznej rozprawy z „czerwonymi", z ludźmi o odmiennych poglądach. Mnożą się wypadki terroru, pogróżek, samosądów moralnych, a także bezpośredniej przemocy. Szeroko rozwinęła się po kraju fala zuchwałych przestępstw, napadów i włamań, rosną milionowe fortuny rekinów podziemia gospodarczego. Chaos i demoralizacja przybrały rozmiary klęski. Naród osiągnął granicę wytrzymałości psychicznej. Wielu ludzi ogarnia rozpacz. Już nie dni, lecz godziny przybliżają ogólnonarodową katastrofę. Uczciwość wymaga, aby postawić pytanie: czy musiało do tego dojść?

Obejmując urząd Prezesa Rady Ministrów wierzyłem, że potrafimy się poddźwignąć. Czy zrobiliśmy więc wszystko, aby zatrzymać spiralę kryzysu. Historia oceni nasze działania. Nie obeszło się bez potknięć. Wyciągamy z nich wnioski. Przede wszystkim jednak minione miesiące były dla rządu czasem pracowitym, borykaniem się z ogromnymi trudnościami. Niestety — gospodarkę narodową uczyniono areną walki politycznej. Rozmyślne torpedowanie rządowych poczynań sprawiło, że efekty są niewspółmierne do włożonego wysiłku, do naszych zamierzeń. Nie można odmówić nam dobrej woli, umiaru, cierpliwości. Czasem było jej może zbyt wiele. Nie można nie dostrzec okazywanego przez rząd poszanowania umów społecznych. Szliśmy nawet dalej. Inicjatywa wielkiego porozumienia narodowego zyskała poparcie milionów Polaków, stworzyła szansę pogłębienia systemu ludowładztwa, rozszerzenia zakresu reform. Te nadzieje obecnie zawiodły.

Przy wspólnym stole zabrakło kierownictwa Solidarności. Słowa wypowiedziane w Radomiu, obrady w Gdańsku, odsłoniły bez reszty prawdziwe zamiary jej przywódczych kręgów. Zamiary te potwierdza w skali masowej codzienna praktyka, narastająca agresywność ekstremistów, jawne dążenie do całkowitego rozbioru socjalistycznej polskiej państwowości.

Jak długo można czekać na otrzeźwienie? Jak długo ręka wyciągnięta do zgody ma się spotykać z zaciśniętą pięścią? Mówię to z ciężkim sercem, z ogromną goryczą.

W naszym kraju mogło być inaczej, powinno być inaczej. Dalsze trwanie obecnego stanu prowadziłoby nieuchronnie do katastrofy, do zupełnego chaosu, do nędzy i głodu. Surowa zima mogłaby pomnożyć straty, pochłonąć liczne ofiary. Szczególnie wśród najsłabszych, tych, których chcemy chronić najbardziej.

W tej sytuacji bezczynność byłaby wobec narodu przestępstwem. Trzeba powiedzieć dość, trzeba zapobiec, zagrodzić drogę konfrontacji, którą zapowiedzieli otwarcie przywódcy Solidarności. Musimy to oznajmić właśnie dziś, kiedy znana jest bliska data masowych, politycznych demonstracji, w tym również w centrum Warszawy, zwołanych w związku z rocznicą wydarzeń grudniowych. Tamta tragedia powtórzyć się nie może. Nie wolno, nie mamy prawa dopuścić, aby zapowiedziane demonstracje stały się iskrą, od której zapłonąć może cały kraj. Instynkt samozachowawczy narodu musi dojść do głosu. Awanturnikom trzeba skrępować ręce zanim wtrącą ojczyznę w otchłań bratobójczej walki.

Obywatelki i Obywatele!

Wielki jest ciężar odpowiedzialności, jaka spada na mnie w tym dramatycznym momencie polskiej historii. Obowiązkiem moim jest wziąć tę odpowiedzialność. Chodzi o przyszłość Polski, o którą moje pokolenie walczyło na wszystkich frontach wojny, i które oddało najlepsze lata swego życia.

Ogłaszam, że w dniu dzisiejszym ukonstytuowała się Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego.

Rada Państwa w zgodzie z postanowieniami Konstytucji wprowadziła dziś o północy stan wojenny na obszarze całego kraju. Chcę, aby wszyscy zrozumieli motywy i cel naszego działania. Nie zmierzamy do wojskowego zamachu, do wojskowej dyktatury. Naród ma w sobie dość siły, dość mądrości, aby rozwinąć sprawny, demokratyczny system socjalistycznych rządów. W takim systemie siły zbrojne będą mogły pozostawać tam, gdzie jest ich miejsce w koszarach. Żadnego z polskich problemów nie można na dłuższą metę rozwiązać przemocą.

Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego nie zastępuje konstytucyjnych organów władzy. Jej jedynym zadaniem jest ochrona prawnego porządku w państwie, stworzenie gwarancji wykonawczych, które umożliwią przywrócenie ładu i dyscypliny. To ostatnia droga aby zapoczątkować wychodzenie kraju z kryzysu, uratować państwo przed rozpadem. Komitet Obrony Kraju powołał pełnomocników, komisarzy wojskowych na wszystkich szczeblach administracji, państwowej oraz w niektórych jednostkach gospodarczych.

Pełnomocnicy-komisarze otrzymali prawo, nadzorowania działalności organów administracji państwowej od ministerstw do gmin. Proklamacja Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego oraz opublikowane jej dekrety określają szczegółowo normę publicznego porządku na okres trwania stanu wojennego.

Rada Wojskowa zostanie rozwiązana wówczas, gdy w kraju zapanują rządy prawa, gdy powstaną warunki do normalnego funkcjonowania cywilnej administracji, oraz ciał przedstawicielskich. W miarę stabilizowania się sytuacji wewnętrznej ograniczenia swobód w życiu publicznym będą zmniejszane lub uchylane. Niech nikt jednak nie liczy na słabość lub wahanie. W imię interesu narodowego dokonano zapobiegawczo internowania grupy osób, zagrażających bezpieczeństwu państwa. W grupie tej znajdują się ekstremalni działacze Solidarności oraz nielegalnych organizacji antypaństwowych. Na polecenie Rady Wojskowej, internowano również kilkadziesiąt osób na których ciąży osobista odpowiedzialność za doprowadzenie w latach 70-tych do głębokiego kryzysu państwa oraz za nadużywanie stanowisk dla osobistych korzyści. Wśród tych osób znajdują się między innymi: Edward Gierek, Piotr Jaroszewicz, Zdzisław Grudzień, Jerzy Łukaszewicz, Jan Szydlak, Tadeusz Wrzaszczyk i inni. Pełna lista zostanie opublikowana. Będziemy konsekwentnie oczyszczać polskie życie ze zła, bez względu na to gdzie się ono rodzi.

Rada Wojskowa zapewni warunki dla bezwzględnego zaostrzenia walki z przestępczością. Działalność przestępczych gangów, rozpatrywana będzie przez sądy w trybie doraźnym. Osoby trudniące się spekulacją na wielką skalę, czerpiące nielegalne zyski, naruszające normy współżycia społecznego będą ścigane i karane z całą surowością. Majątki zgromadzone w bezprawnej drodze ulegną konfiskacie. Osoby na stanowiskach kierowniczych winne zaniedbań służbowych, marnotrawstwa i partykularyzmu, nadużywania władzy i bezdusznego stosunku do spraw obywateli będą na wniosek pełnomocników komisarzy wojskowych zwalniane ze stanowisk, w trybie dyscyplinarnym. Trzeba przywrócić szacunek do ludzkiej pracy, zapewnić poszanowanie dla prawa i porządku, trzeba zagwarantować bezpieczeństwo osobiste każdemu, kto chce spokojnie żyć i spokojnie pracować. Przepisy specjalnego dekretu przewidują darowanie i puszczenie w niepamięć niektórych przestępstw i wykroczeń przeciwko interesom państwa popełnionych przed 13 grudnia bieżącego roku. Nie szukamy odwetu. Kto bez złej woli dał się ponieść emocjom, uległ fałszywej inspiracji może skorzystać z tej szansy.

Obywatelki i Obywatele!

Żołnierz polski wiernie służył i służy Ojczyźnie. Zawsze na pierwszej linii w każdej społecznej potrzebie, również dziś z honorem spełni swój obowiązek. Nasz żołnierz ma czyste ręce. Nie zna prywaty, lecz twardą służbę. Nie ma innego celu, niż dobro narodu. Odwołanie się do pomocy wojska może mieć i ma tylko charakter przejściowy, nadzwyczajny. Wojsko nie zastąpi normalnych mechanizmów socjalistycznej demokracji. Demokrację jednak można wyrażać i rozwijać w państwie silnym i praworządnym. Anarchia jest zaprzeczeniem, jest wrogiem demokracji. Jesteśmy tylko kroplą w strumieniu polskich dziejów. Składają się one nie tylko z chlubnych kart. Są w nich również karty ciemne; Liberum Veto, prywata, swary, w rezultacie upadek i klęska. To błędne koło trzeba kiedyś przerwać. Nie stać nas na kolejną powtórkę z historii. Pragniemy Polski wielkiej, silnej swym dorobkiem, kulturą, formami życia społecznego, pozycją w Europie. Jedyną drogą do tego celu jest socjalizm, akceptowany przez społeczeństwo, stale wzbogacany doświadczeniem życia. Taką Polskę będziemy budować, takiej Polski będziemy bronić. W tym dziele szczególna rola przypada ludziom partii. Mimo popełnionych błędów i gorzkich porażek partia w procesie historycznych przemian, jest nadal siłą aktywną i twórczą. Aby skutecznie sprawować swą przewodnią misję, współpracować z sojuszniczymi siłami, opierać się musi na ludziach prawych, skromnych i odważnych, na takich, którzy w każdym środowisku zasłużą na miano bojowników o sprawiedliwość społeczną, o dobro kraju. To przede wszystkim rozstrzygnie o autorytecie partii w społeczeństwie. To jest jej perspektywą. Będziemy oczyszczać wiecznie żywe źródła naszej idei z deformacji i wypaczeń, chronić uniwersalne wartości socjalizmu, wzbogacając je stale o narodowe tradycje. Na tej drodze socjalistyczne ideały stawać się będą bliższe większości narodu, bezpartyjnym ludziom pracy, młodemu pokoleniu a także zdrowemu, zwłaszcza robotniczemu nurtowi „Solidarności", którzy własnymi siłami i we własnym interesie odsunie od siebie proroków konfrontacji i kontrrewolucji. Tak pojmujemy ideę porozumienia narodowego. Podtrzymujemy ją, szanujemy wielość światopoglądów, doceniamy, patriotyczne stanowisko Kościoła. Istnieje nadrzędny cel, jednoczący wszystkich myślących, odpowiedzialnych Polaków.

Miłość Ojczyzny, konieczność umocnienia z takim trudem wywalczonej niepodległości, szacunek dla własnego państwa — to najmocniejszy fundament prawdziwego porozumienia.

Obywatelki i Obywatele!

Tak, jak nie ma odwrotu od socjalizmu, tak nie ma powrotu do błędnych metod i praktyk sprzed sierpnia 1980 r. Podjęte dziś kroki służą zachowaniu podstawowych przesłanek socjalistycznej odnowy. Wszystkie doniosłe reformy będą kontynuowane w warunkach ładu, rzeczowej dyskusji i dyscypliny. Odnosi się to również do reformy gospodarczej. Nie chcę składać obietnic. Przed nami trudny okres. Po to, aby jutro mogło być lepiej, dziś trzeba uznać twarde realia, zrozumieć konieczność wyrzeczeń. Jedno chciałbym osiągnąć — spokój — jest to podstawowy warunek, od którego zacząć się powinna lepsza przyszłość. Jesteśmy krajem suwerennym. Z tego kryzysu musimy wyjść o własnych siłach, własnymi rękami musimy odsunąć zagrożenie. Historia nie przebaczyłaby obecnemu pokoleniu zaprzepaszczenia tej szansy. Musimy położyć kres dalszej degradacji, jakiej ulega międzynarodowa pozycja naszego państwa. 36 milionowy kraj w sercu Europy nie może pozostawać w nieskończoność w upokarzającej roli petenta. Nie wolno nam nie dostrzegać, że znów odżywają szydercze opinie o Rzeczypospolitej, co nierządem stoi.

Trzeba uczynić wszystko, by opinie takie trafiły do lamusa historii. W tym trudnym momencie zwracam się do naszych socjalistycznych sojuszników i przyjaciół. Wielce sobie cenimy ich zaufanie oraz stałą pomoc. Sojusz polsko-radziecki jest i pozostanie kamieniem węgielnym polskiej racji stanu, gwarancją nienaruszalności naszych granic. Polska jest i będzie trwałym ogniwem Układu Warszawskiego, niezawodnym sojusznikiem socjalistycznej wspólnoty narodów. Zwracam się również do naszych partnerów w innych krajach, z którymi pragniemy rozwijać dobre przyjazne stosunki. Zwracam się do całej opinii światowej. Apelujemy o zrozumienie dla wyjątkowych warunków w Polsce jakie powstały, dla nadzwyczajnych środków jakie okazały się konieczne. Nasze działania nie zagrażają nikomu. Mają jeden cel — usunąć zagrożenie wewnętrzne, a tym samym zapobieżenie niebezpieczeństwu dla pokoju i współpracy międzynarodowej. Zamierzamy dotrzymać zawartych umów i porozumień. Pragniemy, aby słowo Polska budziło zawsze szacunek i sympatię w Europie i w świecie.

Polki i Polacy! Bracia i Siostry!

Zwracam się do Was wszystkich, jako żołnierz, który pamięta dobrze okrucieństwo wojny. Niechaj w tym umęczonym kraju, który zaznał już tyle klęsk, tyle cierpień nie popłynie ani jedna kropla polskiej krwi. Powstrzymajmy wspólnym wysiłkiem widmo wojny domowej. Nie wznośmy barykad tam, gdzie potrzebny jest most.

Zwracam się do Was robotnicy polscy, wyrzeknijcie się dla Ojczyzny Waszego niezbywalnego prawa do strajku na taki okres, jaki okaże się niezbędny dla przezwyciężenia najostrzejszych trudności. Musimy uczynić wszystko, aby owoce Waszej ciężkiej pracy nie poszły na marne.

Zwracam się do Was Bracia Chłopi! Nie pozwólcie Rodakom przymierać z głodu. Zadbajcie o polską ziemię, aby wszystkich nas mogła wyżywić.

Zwracam się do Was Obywatele starszych pokoleń. Ocalcie od zapomnienia prawdę o latach wojny, o trudnych czasach odbudowy. Przekażcie ją swym synom i wnukom, przekażcie im swój żarliwy patriotyzm, gotowość wyrzeczeń dla dobra ojczystego kraju.

Zwracam się do Was polskie Matki, żony i siostry. Dołóżcie wszelkich starań, aby w polskich rodzinach nie przelewano więcej łez!

Zwracam się do młodych Polek i Polaków. Pokażcie obywatelską dojrzałość i głęboki namysł nad własną przyszłością, nad przyszłością Ojczyzny.

Zwracam się do Was Nauczyciele, twórcy nauki polskiej i kultury, inżynierowie, lekarze, publicyści. Niech na tym groźnym zakręcie naszej historii zwycięży rozum przeciw rozognionym emocjom. Intelektualna wykładnia patriotyzmu — przeciw zwodniczym mitom. Do Was się zwracam moi towarzysze broni, Żołnierze Wojska Polskiego w służbie czynnej i w rezerwie. Bądźcie wierni przysiędze, jaką składaliście Ojczyźnie na dobre i na złe. Od Waszej dzisiejszej postawy zależy los kraju.

Zwracam się do Was funkcjonariusze MO i SB. Strzeżcie Państwa przed wrogiem, a ludzi pracy przed bezprawiem i przemocą.

Zwracam się do wszystkich Obywateli.

Nadeszła godzina ciężkiej próby. Próbie tej musimy sprostać, dowieść, że Polski jesteśmy warci.

Rodacy!

Wobec całego narodu polskiego i wobec całego świata pragnę powtórzyć te nieśmiertelne słowa: „JESZCZE POLSKA NIE ZGINĘŁA POKI MY ŻYJEMY"!

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu sygn. 1606, s. 20.

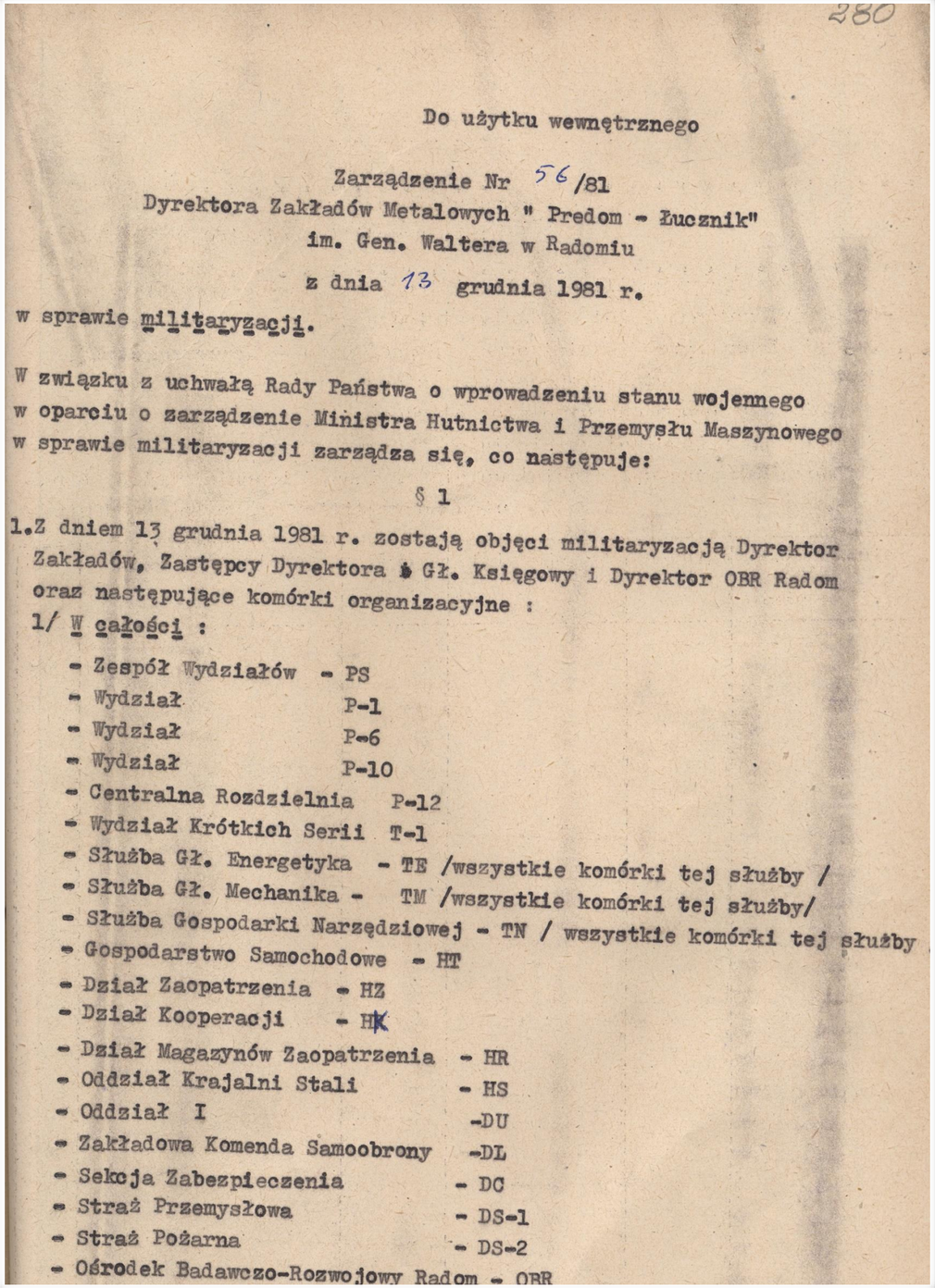

280

Do użytku wewnętrznego

Zarządzenie Nr 56/81
Dyrektora Zakładów Metalowych " Predom - Łucznik"
im. Gen. Waltera w Radomiu
z dnia 13 grudnia 1981 r.
w sprawie militaryzacji.

W związku z uchwałą Rady Państwa o wprowadzeniu stanu wojennego w oparciu o zarządzenie Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego w sprawie militaryzacji zarządza się, co następuje:

§ 1

1.Z dniem 13 grudnia 1981 r. zostają objęci militaryzacją Dyrektor Zakładów, Zastępcy Dyrektora i Gł. Księgowy i Dyrektor OBR Radom oraz następujące komórki organizacyjne :

1/ W całości :

- Zespół Wydziałów - PS
- Wydział P-1
- Wydział P-6
- Wydział P-10
- Centralna Rozdzielnia P-12
- Wydział Krótkich Serii T-1
- Służba Gł. Energetyka - TE /wszystkie komórki tej służby /
- Służba Gł. Mechanika - TM /wszystkie komórki tej służby/
- Służba Gospodarki Narzędziowej - TN / wszystkie komórki tej służby
- Gospodarstwo Samochodowe - HT
- Dział Zaopatrzenia - HZ
- Dział Kooperacji - HK
- Dział Magazynów Zaopatrzenia - HR
- Oddział Krajalni Stali - HS
- Oddział I -DU
- Zakładowa Komenda Samoobrony -DL
- Sekcja Zabezpieczenia - DC
- Straż Przemysłowa - DS-1
- Straż Pożarna - DS-2
- Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Radom - OBR

Zarządzenie nr 56/81 Dyrektora Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu z dnia 13 grudnia 1981 r. w sprawie militaryzacji.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu, sygn. 39, s. 280.

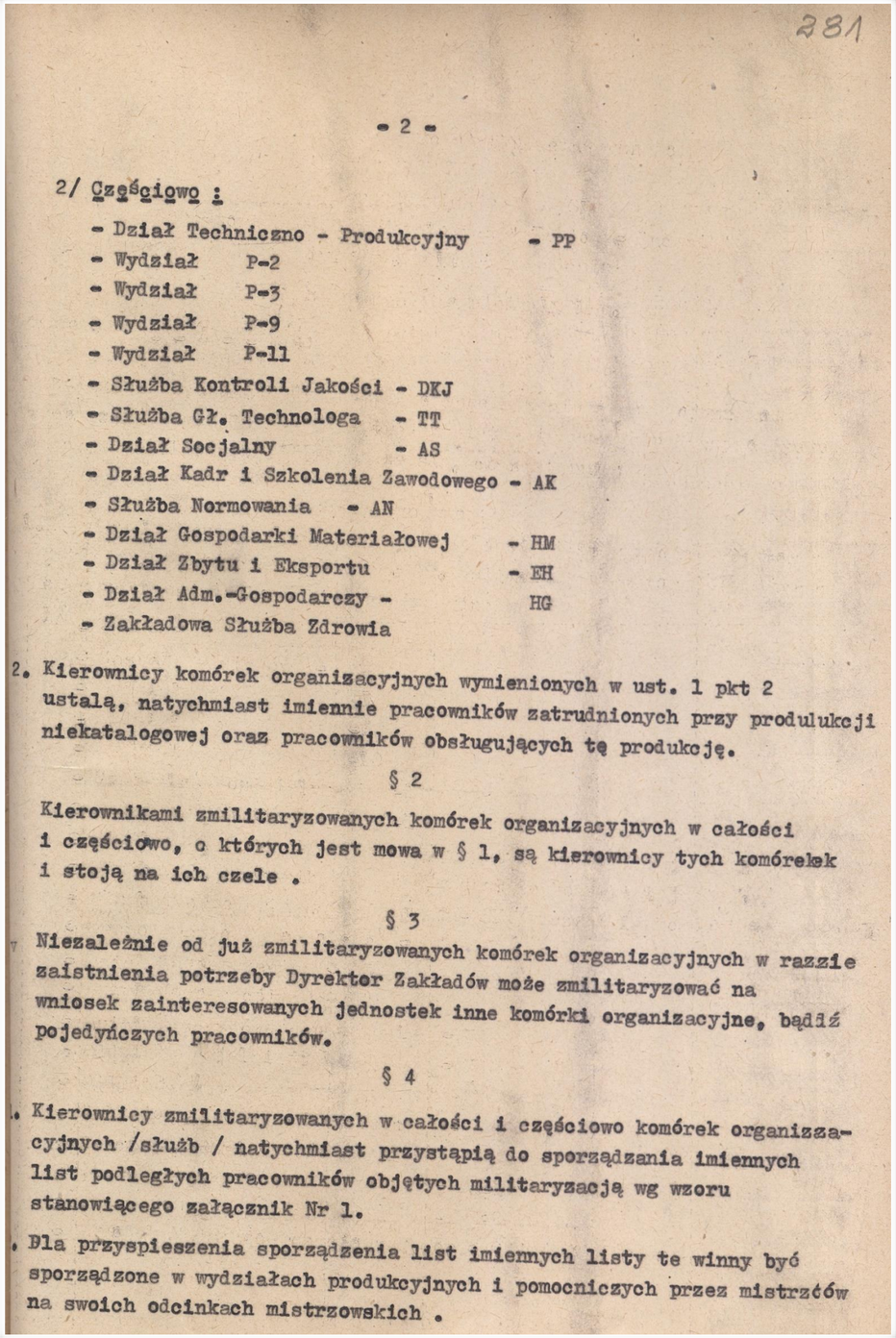

281

- 2 -

2/ Częściowo :

- Dział Techniczno - Produkcyjny - PP
- Wydział P-2
- Wydział P-3
- Wydział P-9
- Wydział P-11
- Służba Kontroli Jakości - DKJ
- Służba Gł. Technologa - TT
- Dział Socjalny - AS
- Dział Kadr i Szkolenia Zawodowego - AK
- Służba Normowania - AN
- Dział Gospodarki Materiałowej - HM
- Dział Zbytu i Eksportu - EH
- Dział Adm.-Gospodarczy - HG
- Zakładowa Służba Zdrowia

2. Kierownicy komórek organizacyjnych wymienionych w ust. 1 pkt 2 ustalą, natychmiast imiennie pracowników zatrudnionych przy produlukcji niekatalogowej oraz pracowników obsługujących tę produkcję.

§ 2

Kierownikami zmilitaryzowanych komórek organizacyjnych w całości i częściowo, o których jest mowa w § 1, są kierownicy tych komórekk i stoją na ich czele .

§ 3

Niezależnie od już zmilitaryzowanych komórek organizacyjnych w razzie zaistnienia potrzeby Dyrektor Zakładów może zmilitaryzować na wniosek zainteresowanych jednostek inne komórki organizacyjne, bądź pojedyńczych pracowników.

§ 4

1. Kierownicy zmilitaryzowanych w całości i częściowo komórek organizzacyjnych /służb / natychmiast przystąpią do sporządzania imiennych list podległych pracowników objętych militaryzacją wg wzoru stanowiącego załącznik Nr 1.

2. Dla przyspieszenia sporządzenia list imiennych listy te winny być sporządzone w wydziałach produkcyjnych i pomocniczych przez mistrzów na swoich odcinkach mistrzowskich .

Zarządzenie nr 56/81 Dyrektora Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu z dnia 13 grudnia 1981 r. w sprawie militaryzacji.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu, sygn. 39, s. 281.

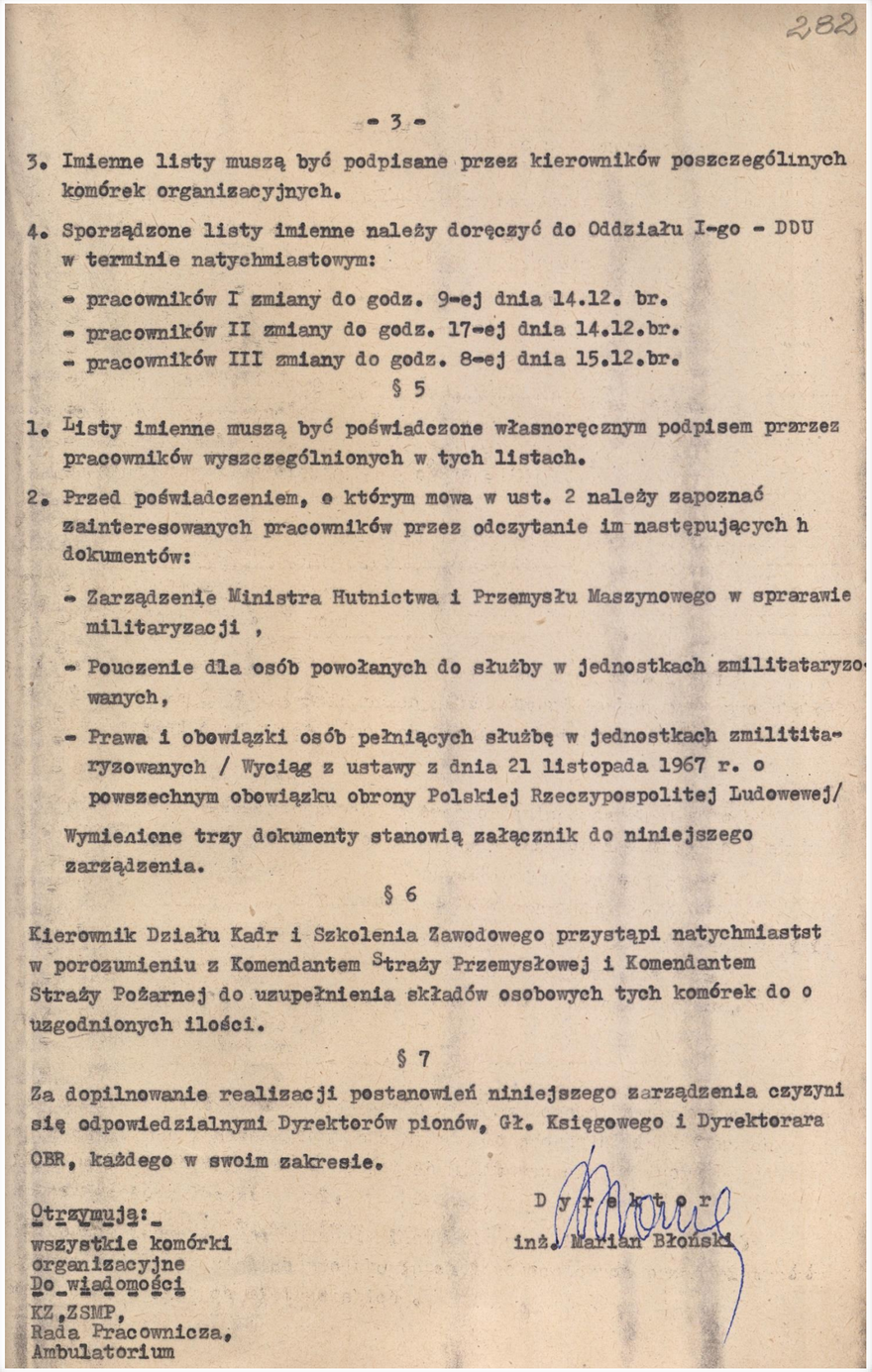

282

- 3 -

3. Imienne listy muszą być podpisane przez kierowników poszczególnych komórek organizacyjnych.

4. Sporządzone listy imienne należy doręczyć do Oddziału I-go - DDU w terminie natychmiastowym:

- pracowników I zmiany do godz. 9-ej dnia 14.12. br.
- pracowników II zmiany do godz. 17-ej dnia 14.12.br.
- pracowników III zmiany do godz. 8-ej dnia 15.12.br.

§ 5

1. Listy imienne muszą być poświadczone własnoręcznym podpisem przrzez pracowników wyszczególnionych w tych listach.

2. Przed poświadczeniem, o którym mowa w ust. 2 należy zapoznać zainteresowanych pracowników przez odczytanie im następujących h dokumentów:

- Zarządzenie Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego w sprarawie militaryzacji ,
- Pouczenie dla osób powołanych do służby w jednostkach zmilitataryzowanych,
- Prawa i obowiązki osób pełniących służbę w jednostkach zmilititaryzowanych / Wyciąg z ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowewej/

Wymienione trzy dokumenty stanowią załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 6

Kierownik Działu Kadr i Szkolenia Zawodowego przystąpi natychmiastst w porozumieniu z Komendantem Straży Przemysłowej i Komendantem Straży Pożarnej do uzupełnienia składów osobowych tych komórek do o uzgodnionych ilości.

§ 7

Za dopilnowanie realizacji postanowień niniejszego zarządzenia czyzyni się odpowiedzialnymi Dyrektorów pionów, Gł. Księgowego i Dyrektorara OBR, każdego w swoim zakresie.

Dyrektor
inż. Marian Błoński

Otrzymują:
wszystkie komórki organizacyjne
Do wiadomości
KZ,ZSMP,
Rada Pracownicza,
Ambulatorium

Zarządzenie nr 56/81 Dyrektora Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu z dnia 13 grudnia 1981 r. w sprawie militaryzacji.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu,
sygn. 39, s. 282

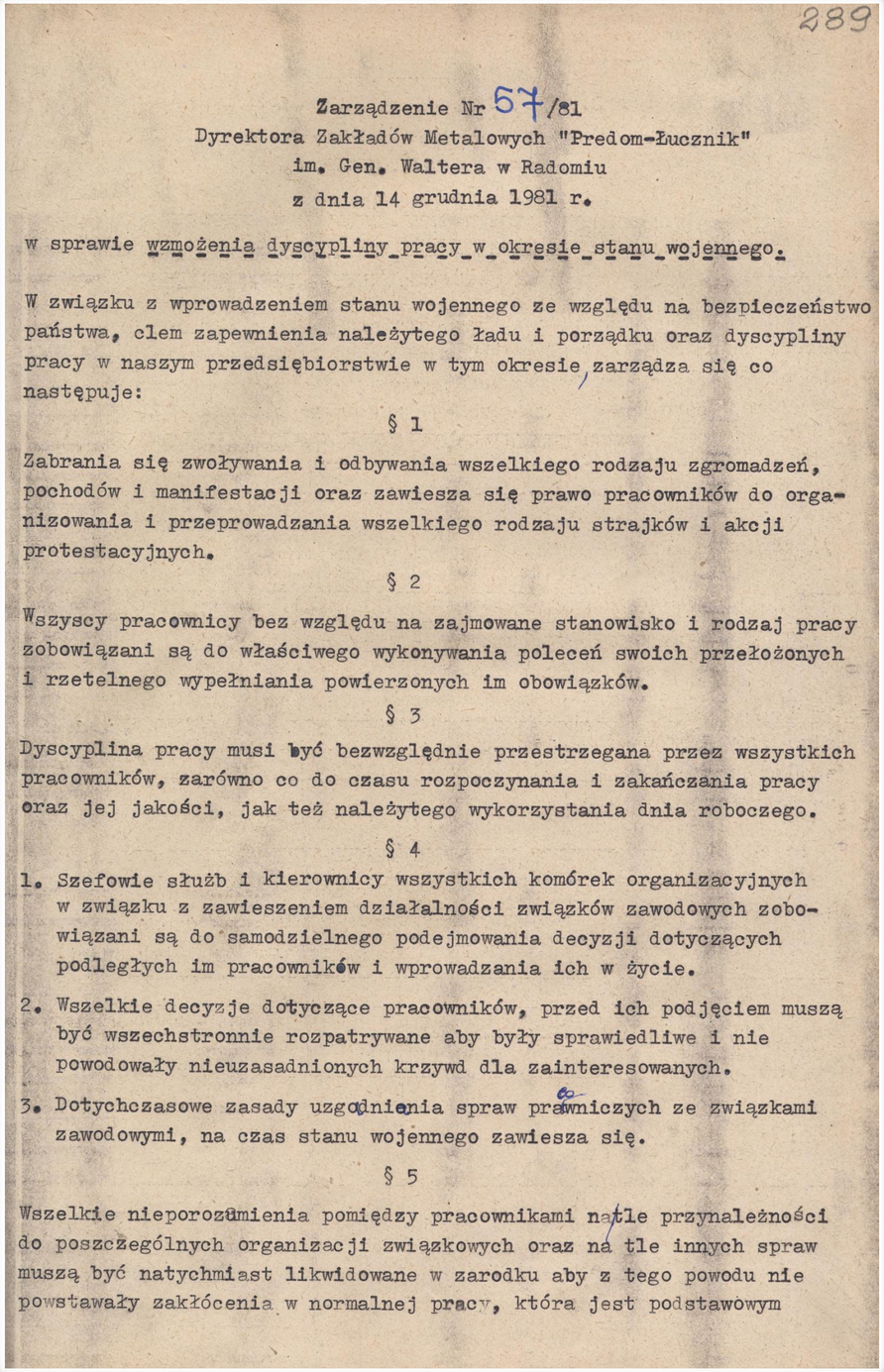

289

Zarządzenie Nr 57/81
Dyrektora Zakładów Metalowych "Predom-Łucznik"
im. Gen. Waltera w Radomiu
z dnia 14 grudnia 1981 r.

w sprawie wzmożenia dyscypliny pracy w okresie stanu wojennego.

W związku z wprowadzeniem stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo państwa, clem zapewnienia należytego ładu i porządku oraz dyscypliny pracy w naszym przedsiębiorstwie w tym okresie, zarządza się co następuje:

§ 1

Zabrania się zwoływania i odbywania wszelkiego rodzaju zgromadzeń, pochodów i manifestacji oraz zawiesza się prawo pracowników do organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju strajków i akcji protestacyjnych.

§ 2

Wszyscy pracownicy bez względu na zajmowane stanowisko i rodzaj pracy zobowiązani są do właściwego wykonywania poleceń swoich przełożonych i rzetelnego wypełniania powierzonych im obowiązków.

§ 3

Dyscyplina pracy musi być bezwzględnie przestrzegana przez wszystkich pracowników, zarówno co do czasu rozpoczynania i zakańczania pracy oraz jej jakości, jak też należytego wykorzystania dnia roboczego.

§ 4

1. Szefowie służb i kierownicy wszystkich komórek organizacyjnych w związku z zawieszeniem działalności związków zawodowych zobowiązani są do samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących podległych im pracowników i wprowadzania ich w życie.
2. Wszelkie decyzje dotyczące pracowników, przed ich podjęciem muszą być wszechstronnie rozpatrywane aby były sprawiedliwe i nie powodowały nieuzasadnionych krzywd dla zainteresowanych.
3. Dotychczasowe zasady uzgodnienia spraw pracowniczych ze związkami zawodowymi, na czas stanu wojennego zawiesza się.

§ 5

Wszelkie nieporozumienia pomiędzy pracownikami na tle przynależności do poszczególnych organizacji związkowych oraz na tle innych spraw muszą być natychmiast likwidowane w zarodku aby z tego powodu nie powstawały zakłócenia w normalnej pracy, która jest podstawowym

Zarządzenie nr 57/81 Dyrektora Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu z dnia 14 grudnia 1981 r. w sprawie wzmożenia dyscypliny pracy w okresie stanu wojennego.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu,
sygn. 39, s. 289.

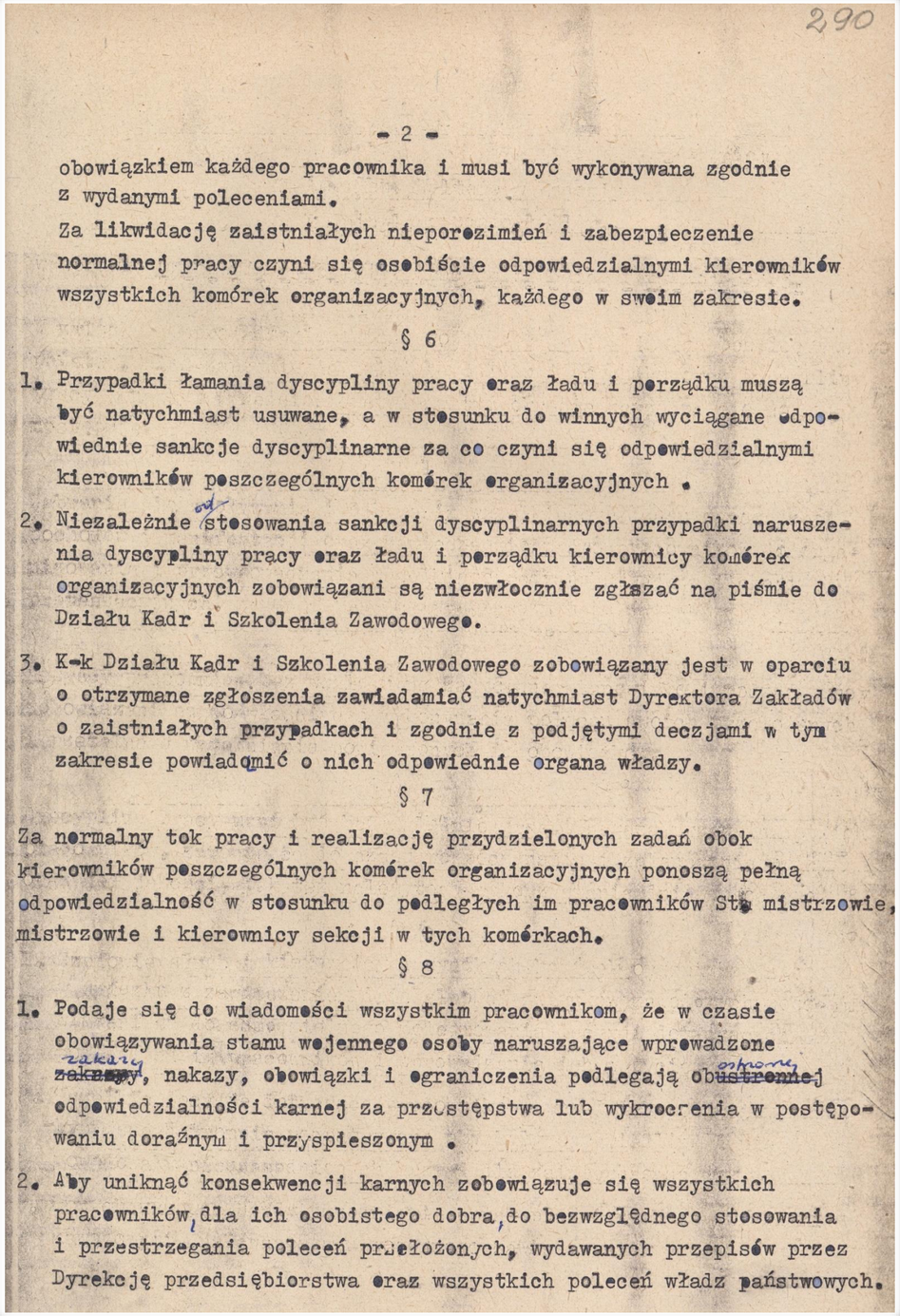

290

- 2 -

obowiązkiem każdego pracownika i musi być wykonywana zgodnie z wydanymi poleceniami.

Za likwidację zaistniałych nieporozimień i zabezpieczenie normalnej pracy czyni się osobiście odpowiedzialnymi kierowników wszystkich komórek organizacyjnych, każdego w swoim zakresie.

§ 6

1. Przypadki łamania dyscypliny pracy oraz ładu i porządku muszą być natychmiast usuwane, a w stosunku do winnych wyciągane odpowiednie sankcje dyscyplinarne za co czyni się odpowiedzialnymi kierowników poszczególnych komórek organizacyjnych .
2. Niezależnie od stosowania sankcji dyscyplinarnych przypadki naruszenia dyscypliny pracy oraz ładu i porządku kierownicy komórek organizacyjnych zobowiązani są niezwłocznie zgłaszać na piśmie do Działu Kadr i Szkolenia Zawodowego.
3. K-k Działu Kadr i Szkolenia Zawodowego zobowiązany jest w oparciu o otrzymane zgłoszenia zawiadamiać natychmiast Dyrektora Zakładów o zaistniałych przypadkach i zgodnie z podjętymi decyzjami w tym zakresie powiadomić o nich odpowiednie organa władzy.

§ 7

Za normalny tok pracy i realizację przydzielonych zadań obok kierowników poszczególnych komórek organizacyjnych ponoszą pełną odpowiedzialność w stosunku do podległych im pracowników St. mistrzowie, mistrzowie i kierownicy sekcji w tych komórkach.

§ 8

1. Podaje się do wiadomości wszystkim pracownikom, że w czasie obowiązywania stanu wojennego osoby naruszające wprowadzone ~~zakazy~~ zakazy, nakazy, obowiązki i ograniczenia podlegają ob~~ustronnej~~ ostrej odpowiedzialności karnej za przestępstwa lub wykroczenia w postępowaniu doraźnym i przyspieszonym .
2. Aby uniknąć konsekwencji karnych zobowiązuje się wszystkich pracowników, dla ich osobistego dobra, do bezwzględnego stosowania i przestrzegania poleceń przełożonych, wydawanych przepisów przez Dyrekcję przedsiębiorstwa oraz wszystkich poleceń władz państwowych.

Zarządzenie nr 57/81 Dyrektora Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu z dnia 14 grudnia 1981 r. w sprawie wzmożenia dyscypliny pracy w okresie stanu wojennego.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu, sygn. 39, s. 290.

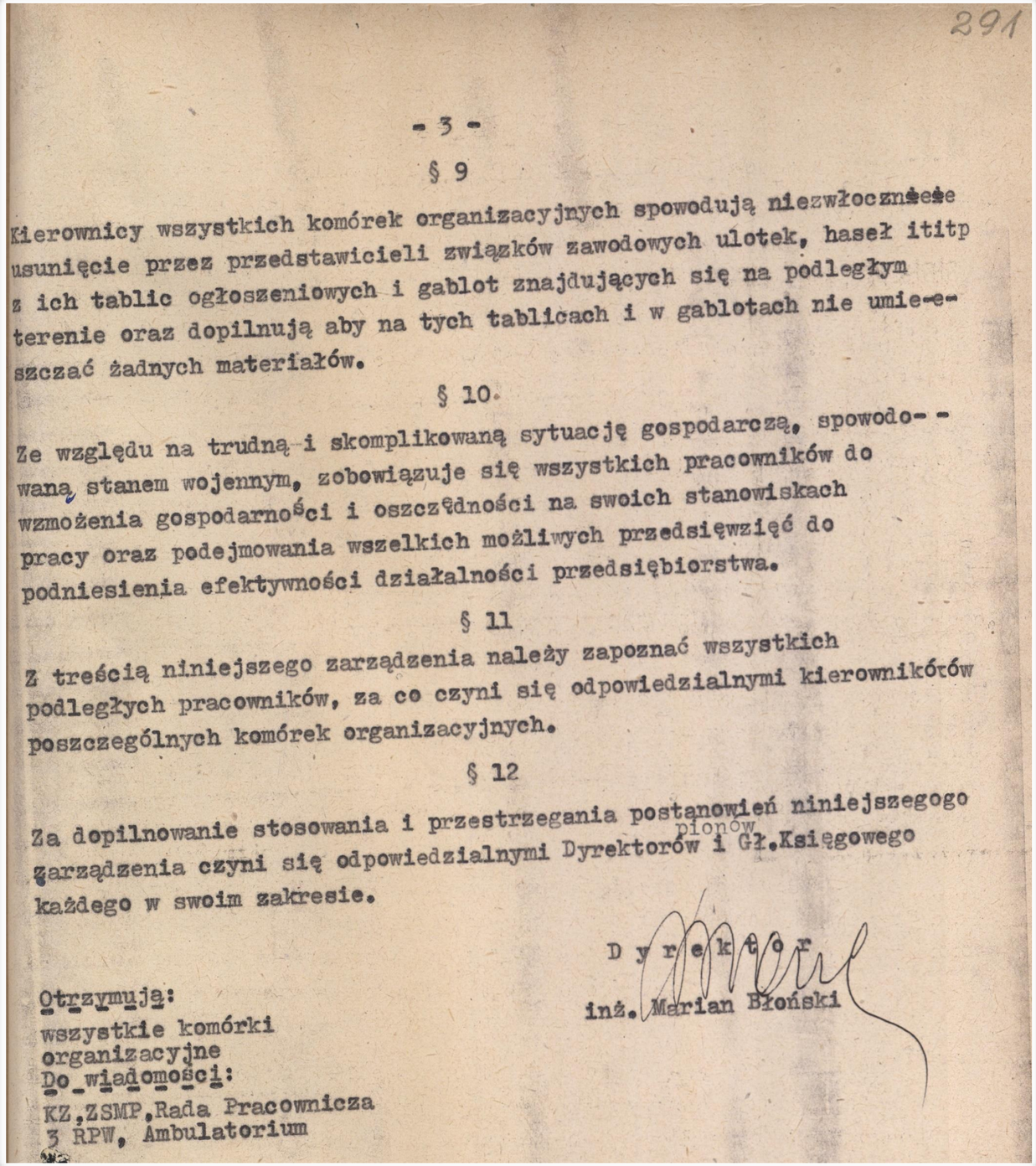

291

- 3 -

§ 9

Kierownicy wszystkich komórek organizacyjnych spowodują niezwłoczne usunięcie przez przedstawicieli związków zawodowych ulotek, haseł ititp z ich tablic ogłoszeniowych i gablot znajdujących się na podległym terenie oraz dopilnują aby na tych tablicach i w gablotach nie umieszczać żadnych materiałów.

§ 10

Ze względu na trudną i skomplikowaną sytuację gospodarczą, spowodowaną stanem wojennym, zobowiązuje się wszystkich pracowników do wzmożenia gospodarności i oszczędności na swoich stanowiskach pracy oraz podejmowania wszelkich możliwych przedsięwzięć do podniesienia efektywności działalności przedsiębiorstwa.

§ 11

Z treścią niniejszego zarządzenia należy zapoznać wszystkich podległych pracowników, za co czyni się odpowiedzialnymi kierowników poszczególnych komórek organizacyjnych.

§ 12

Za dopilnowanie stosowania i przestrzegania postanowień niniejszego zarządzenia czyni się odpowiedzialnymi Dyrektorów pionów i Gł.Księgowego każdego w swoim zakresie.

Dyrektor

inż. Marian Błoński

Otrzymują:
wszystkie komórki organizacyjne
Do wiadomości:
KZ,ZSMP,Rada Pracownicza
3 RPW, Ambulatorium

Zarządzenie nr 57/81 Dyrektora Zakładów Metalowych „Predom-Łucznik” im. Gen. Waltera w Radomiu z dnia 14 grudnia 1981 r. w sprawie wzmożenia dyscypliny pracy w okresie stanu wojennego.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu, sygn. 39, s. 291.

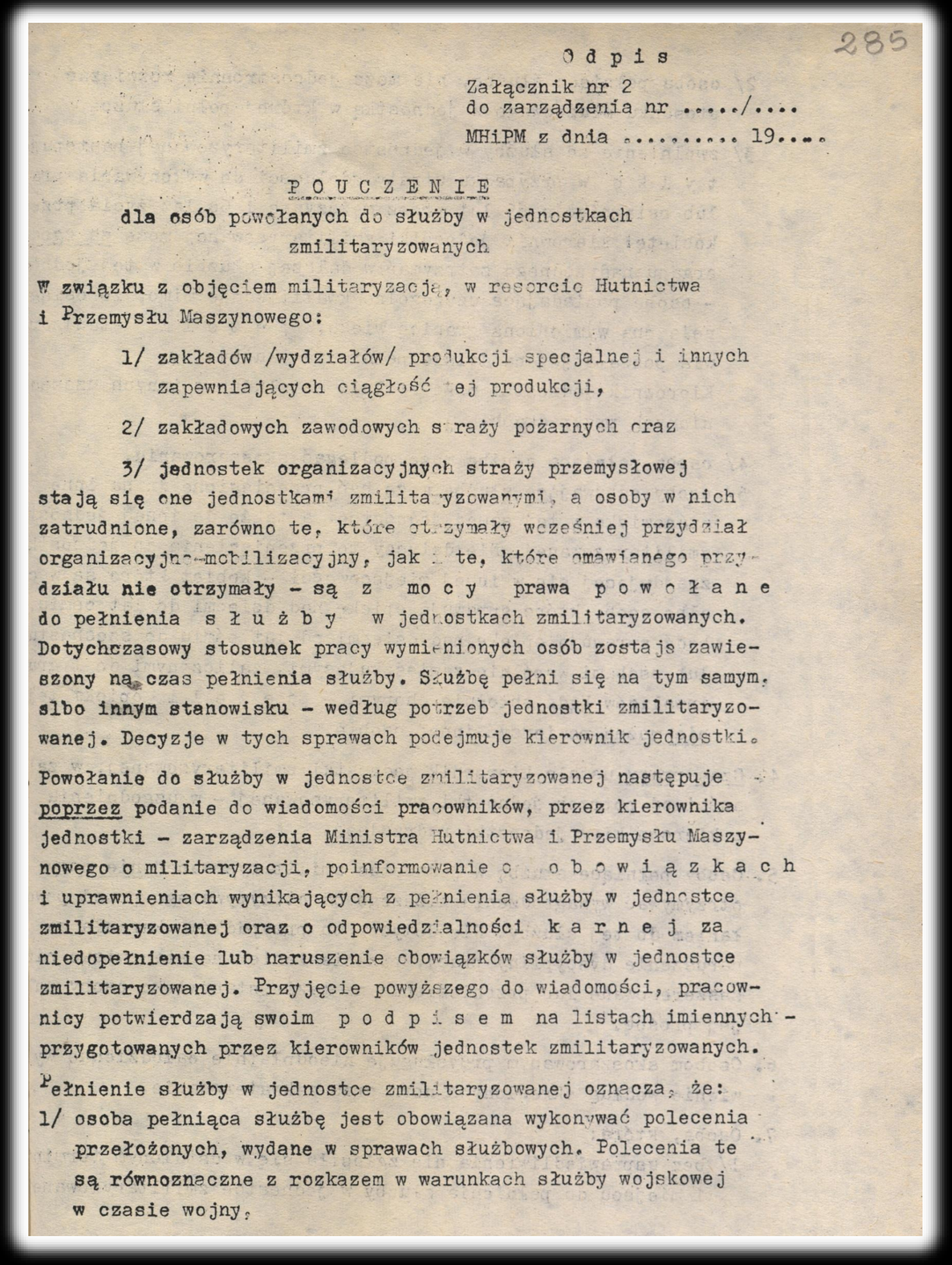

285

O d p i s

Załącznik nr 2
do zarządzenia nr ...../....
MHiPM z dnia ..... 19....

P O U C Z E N I E
dla osób powołanych do służby w jednostkach
zmilitaryzowanych

W związku z objęciem militaryzacją, w resorcie Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego:

1/ zakładów /wydziałów/ produkcji specjalnej i innych zapewniających ciągłość tej produkcji,

2/ zakładowych zawodowych straży pożarnych oraz

3/ jednostek organizacyjnych straży przemysłowej

stają się one jednostkami zmilitaryzowanymi, a osoby w nich zatrudnione, zarówno te, które otrzymały wcześniej przydział organizacyjno-mobilizacyjny, jak i te, które omawianego przydziału nie otrzymały - są z mocy prawa p o w o ł a n e do pełnienia s ł u ż b y w jednostkach zmilitaryzowanych. Dotychczasowy stosunek pracy wymienionych osób zostaje zawieszony na czas pełnienia służby. Służbę pełni się na tym samym, albo innym stanowisku - według potrzeb jednostki zmilitaryzowanej. Decyzje w tych sprawach podejmuje kierownik jednostki.

Powołanie do służby w jednostce zmilitaryzowanej następuje poprzez podanie do wiadomości pracowników, przez kierownika jednostki - zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego o militaryzacji, poinformowanie o o b o w i ą z k a c h i uprawnieniach wynikających z pełnienia służby w jednostce zmilitaryzowanej oraz o odpowiedzialności k a r n e j za niedopełnienie lub naruszenie obowiązków służby w jednostce zmilitaryzowanej. Przyjęcie powyższego do wiadomości, pracownicy potwierdzają swoim p o d p i s e m na listach imiennych - przygotowanych przez kierowników jednostek zmilitaryzowanych.

Pełnienie służby w jednostce zmilitaryzowanej oznacza, że:

1/ osoba pełniąca służbę jest obowiązana wykonywać polecenia przełożonych, wydane w sprawach służbowych. Polecenia te są równoznaczne z rozkazem w warunkach służby wojskowej w czasie wojny,

Pouczenie dla osób powołanych do służby w jednostkach zmilitaryzowanych, 1981 r.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im Gen. Waltera w Radomiu, sygn. 39, s. 285.

2/ osoba pełniąca służbę, nie może jednostronnie rozwiązać stosunku służbowego z jednostką w której pełni służbę,

3/ zwolnienie ze służby w jednostce zmilitaryzowanej następuje t y l k o w przypadku utraty zdolności do wykonywania prac lub osiągnięcia 65 lat przez mężczyznę i 60 lat życia przez kobietę; kierownik jednostki zmilitaryzowanej może za zgodą organu nadrzędnego zatrzymać w dalszej służbie w tej jednos - osobę posiadającą szczególne kwalifikacje mimo, że osiągnęła ona wymienioną granicę wieku, j e ż e l i stan zdro wia pozwala jej na dalsze pełnienie służby.
Kierownik jednostki może zwolnić ze służby w innych uzasadnionych przypadkach,

4/ osoba pełniąca służbę może podlegać skoszarowaniu,

5/ osoby odbywające służbę mogą być przeniesione na inne stanowisko w tej samej jednostce, a także do innej jednostk zmilitaryzowanej. Nie dotyczy to przeniesienia do jednostki znajdującej się w innej miejscowości - kobiet które są w ci albo osób, które sprawują opiekę nad dziećmi do lat ośmiu, bądź sprawują opiekę nad dziećmi od lat ośmiu do szesnastu lub osobami wspólnie zamieszkującymi, zaliczonymi do I gru inwalidów bądź obłożnie chorymi - j e ż e l i opieki tej nie można powierzyć innej osobie.

4. Czas pracy ustala kierownik jednostki zmilitaryzowanej, w zale ności od potrzeb jednostki zmilitaryzowanej - w uzgodnieniu z kierownikiem jednostki nadrzędnej.

5. Osoby pełniące służbę w jednostce zmilitaryzowanej nie mogą otrzymywać wynagrodzenia niższego od otrzymywanego przed powołaniem do tej służby. Nie dotyczy to przypadków ukarania za naruszenie dyscypliny pracy, przeniesieniem na stanowisko niż zaszeregowane lub przeniesienia na takie stanowisko osoby na jej prośbę.

6. Osobom skoszarowanym przysługuje nieodpłatnie całodzienne wyż wienie według określonych norm oraz zakwaterowanie.

7. Osoba, która:
1/ bez usprawiedliwienia nie zgłosiła się w ustalonym termini i miejscu do pełnienia służby w jednostce zmilitaryzowanej

Pouczenie dla osób powołanych do służby w jednostkach zmilitaryzowanych, 1981 r.

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu, sygn. 39, s. 285v.

Pouczenie dla osób powołanych do służby w jednostkach zmilitaryzowanych, 1981 r.

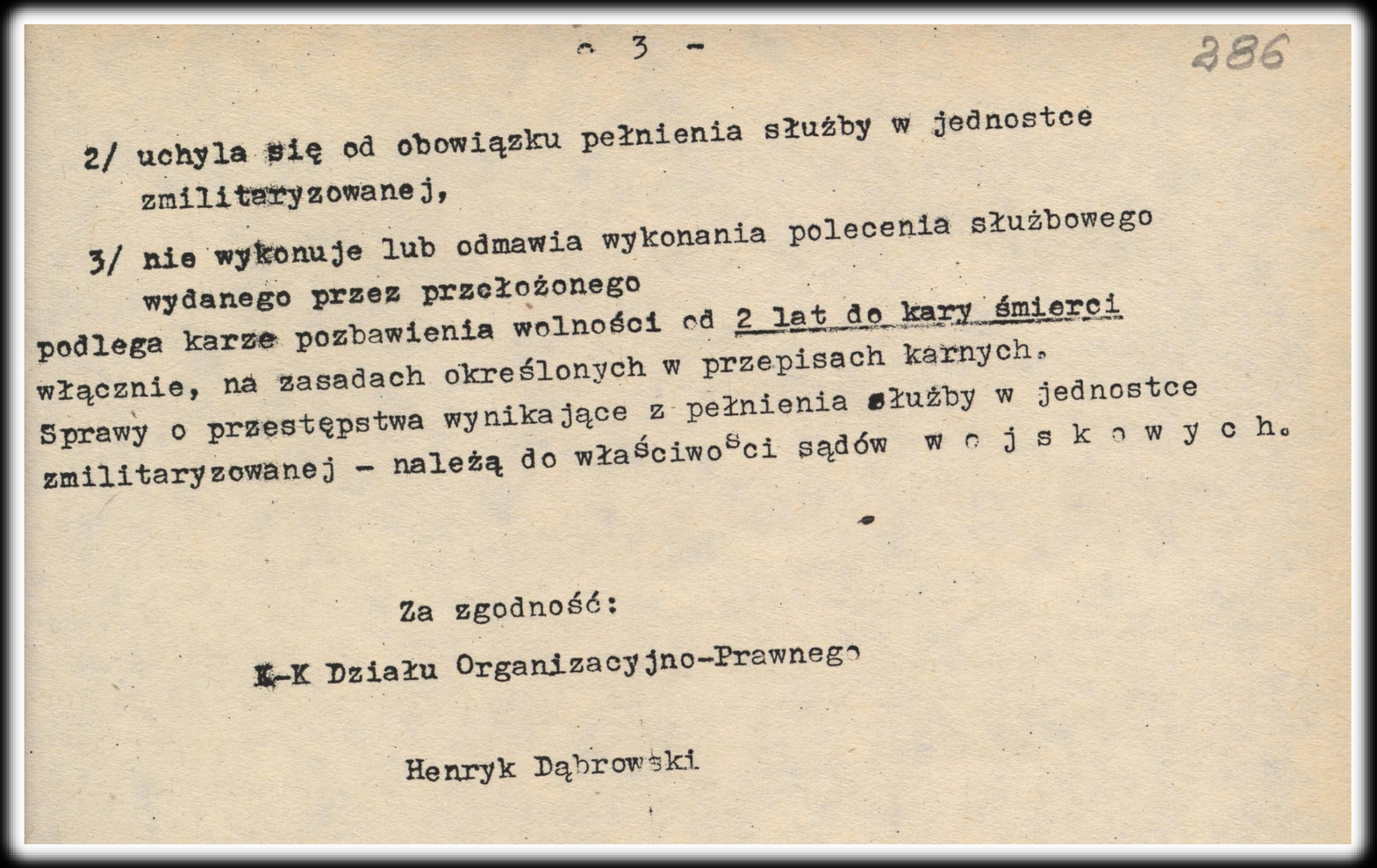

- 3 -

286

2/ uchyla się od obowiązku pełnienia służby w jednostce zmilitaryzowanej,

3/ nie wykonuje lub odmawia wykonania polecenia służbowego wydanego przez przełożonego

podlega karze pozbawienia wolności od 2 lat do kary śmierci włącznie, na zasadach określonych w przepisach karnych.

Sprawy o przestępstwa wynikające z pełnienia służby w jednostce zmilitaryzowanej - należą do właściwości sądów w o j s k o w y c h.

Za zgodność:

K-K Działu Organizacyjno-Prawnego

Henryk Dąbrowski

Zakłady Metalowe ŁUCZNIK im. Gen. Waltera w Radomiu, sygn. 39, s. 286.

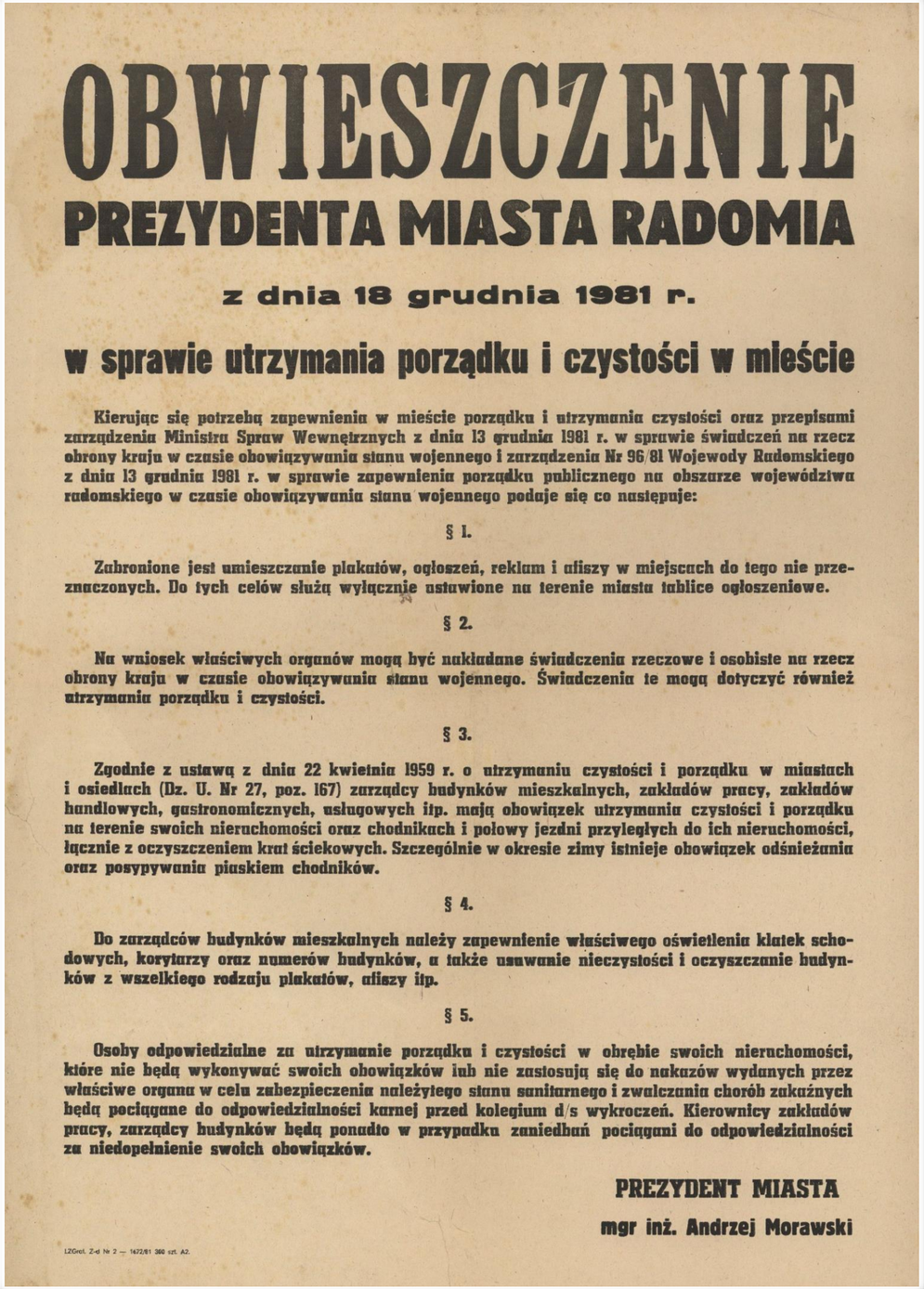

OBWIESZCZENIE
PREZYDENTA MIASTA RADOMIA

z dnia 18 grudnia 1981 r.

w sprawie utrzymania porządku i czystości w mieście

Kierując się potrzebą zapewnienia w mieście porządku i utrzymania czystości oraz przepisami zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 grudnia 1981 r. w sprawie świadczeń na rzecz obrony kraju w czasie obowiązywania stanu wojennego i zarządzenia Nr 96/81 Wojewody Radomskiego z dnia 13 grudnia 1981 r. w sprawie zapewnienia porządku publicznego na obszarze województwa radomskiego w czasie obowiązywania stanu wojennego podaje się co następuje:

§ 1.

Zabronione jest umieszczanie plakatów, ogłoszeń, reklam i afiszy w miejscach do tego nie przeznaczonych. Do tych celów służą wyłącznie ustawione na terenie miasta tablice ogłoszeniowe.

§ 2.

Na wniosek właściwych organów mogą być nakładane świadczenia rzeczowe i osobiste na rzecz obrony kraju w czasie obowiązywania stanu wojennego. Świadczenia te mogą dotyczyć również utrzymania porządku i czystości.

§ 3.

Zgodnie z ustawą z dnia 22 kwietnia 1959 r. o utrzymaniu czystości i porządku w miastach i osiedlach (Dz. U. Nr 27, poz. 167) zarządcy budynków mieszkalnych, zakładów pracy, zakładów handlowych, gastronomicznych, usługowych itp. mają obowiązek utrzymania czystości i porządku na terenie swoich nieruchomości oraz chodnikach i połowy jezdni przyległych do ich nieruchomości, łącznie z oczyszczeniem krat ściekowych. Szczególnie w okresie zimy istnieje obowiązek odśnieżania oraz posypywania piaskiem chodników.

§ 4.

Do zarządców budynków mieszkalnych należy zapewnienie właściwego oświetlenia klatek schodowych, korytarzy oraz numerów budynków, a także usuwanie nieczystości i oczyszczanie budynków z wszelkiego rodzaju plakatów, afiszy itp.

§ 5.

Osoby odpowiedzialne za utrzymanie porządku i czystości w obrębie swoich nieruchomości, które nie będą wykonywać swoich obowiązków lub nie zastosują się do nakazów wydanych przez właściwe organa w celu zabezpieczenia należytego stanu sanitarnego i zwalczania chorób zakaźnych będą pociągane do odpowiedzialności karnej przed kolegium d/s wykroczeń. Kierownicy zakładów pracy, zarządcy budynków będą ponadto w przypadku zaniedbań pociągani do odpowiedzialności za niedopełnienie swoich obowiązków.

PREZYDENT MIASTA

mgr inż. Andrzej Morawski

LZGraf. Z-d Nr 2 — 1472/81 360 szt. A2.

Obwieszczenie prezydenta miasta Radomia w sprawie utrzymania porządku i czystości w mieście, 1981 r.

Zbiór afiszów, plakatów i druków ulotnych po 1945 r., sygn. 1498.

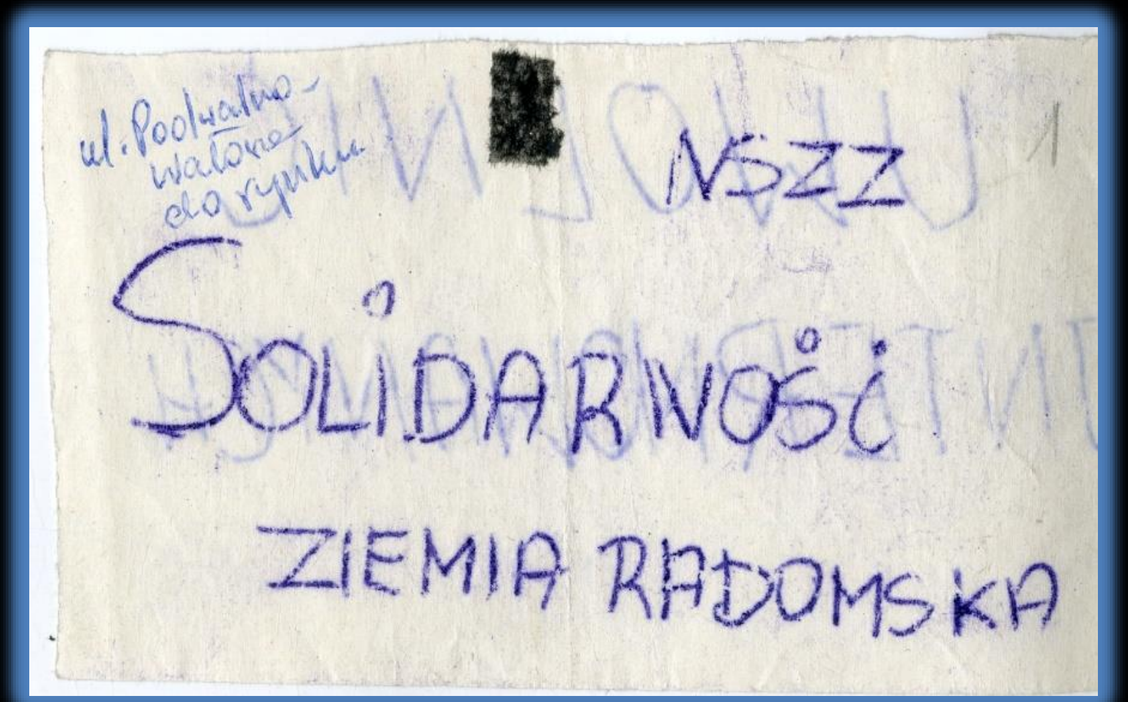

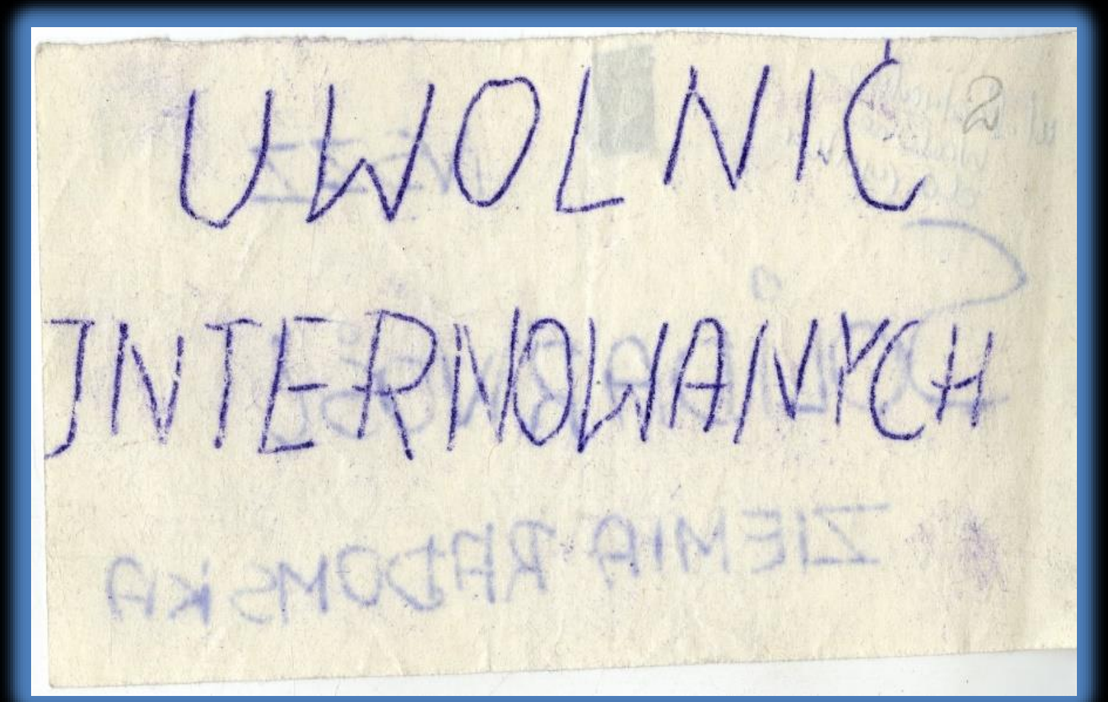

Projekt napisów na murach przygotowany przez NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska, 1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej

Partii Robotniczej w Radomiu,

sygn. 1586, s. 1–2

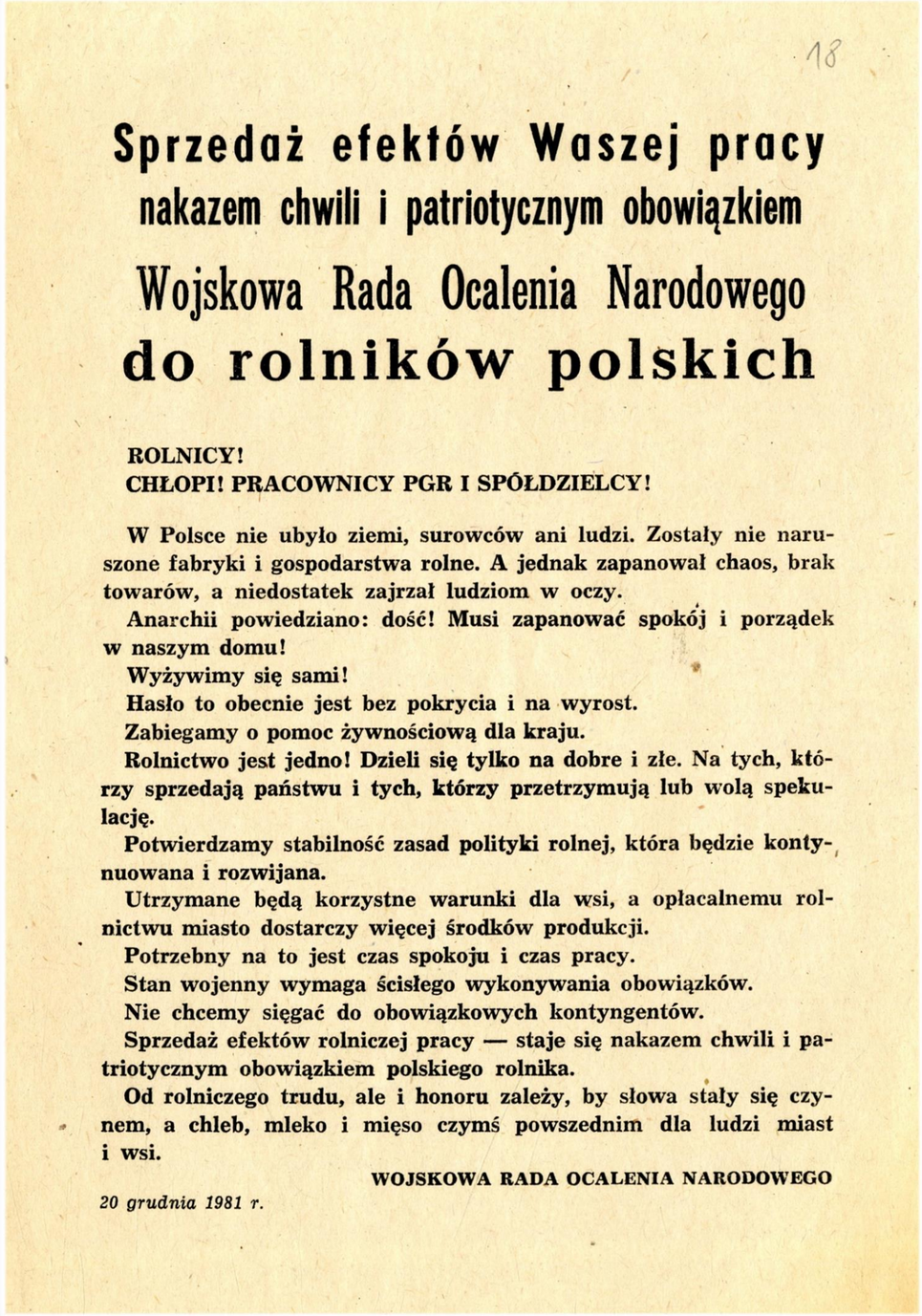

18

Sprzedaż efektów Waszej pracy nakazem chwili i patriotycznym obowiązkiem

Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego do rolników polskich

ROLNICY!
CHŁOPI! PRACOWNICY PGR I SPÓŁDZIELCY!

W Polsce nie ubyło ziemi, surowców ani ludzi. Zostały nie naruszone fabryki i gospodarstwa rolne. A jednak zapanował chaos, brak towarów, a niedostatek zajrzał ludziom w oczy.

Anarchii powiedziano: dość! Musi zapanować spokój i porządek w naszym domu!

Wyżywimy się sami!

Hasło to obecnie jest bez pokrycia i na wyrost.

Zabiegamy o pomoc żywnościową dla kraju.

Rolnictwo jest jedno! Dzieli się tylko na dobre i złe. Na tych, którzy sprzedają państwu i tych, którzy przetrzymują lub wolą spekulację.

Potwierdzamy stabilność zasad polityki rolnej, która będzie kontynuowana i rozwijana.

Utrzymane będą korzystne warunki dla wsi, a opłacalnemu rolnictwu miasto dostarczy więcej środków produkcji.

Potrzebny na to jest czas spokoju i czas pracy.

Stan wojenny wymaga ścisłego wykonywania obowiązków.

Nie chcemy sięgać do obowiązkowych kontyngentów.

Sprzedaż efektów rolniczej pracy — staje się nakazem chwili i patriotycznym obowiązkiem polskiego rolnika.

Od rolniczego trudu, ale i honoru zależy, by słowa stały się czynem, a chleb, mleko i mięso czymś powszednim dla ludzi miast i wsi.

WOJSKOWA RADA OCALENIA NARODOWEGO

20 grudnia 1981 r.

Apel Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego do rolników polskich o sprzedaż płodów rolnych państwu, 1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 18.

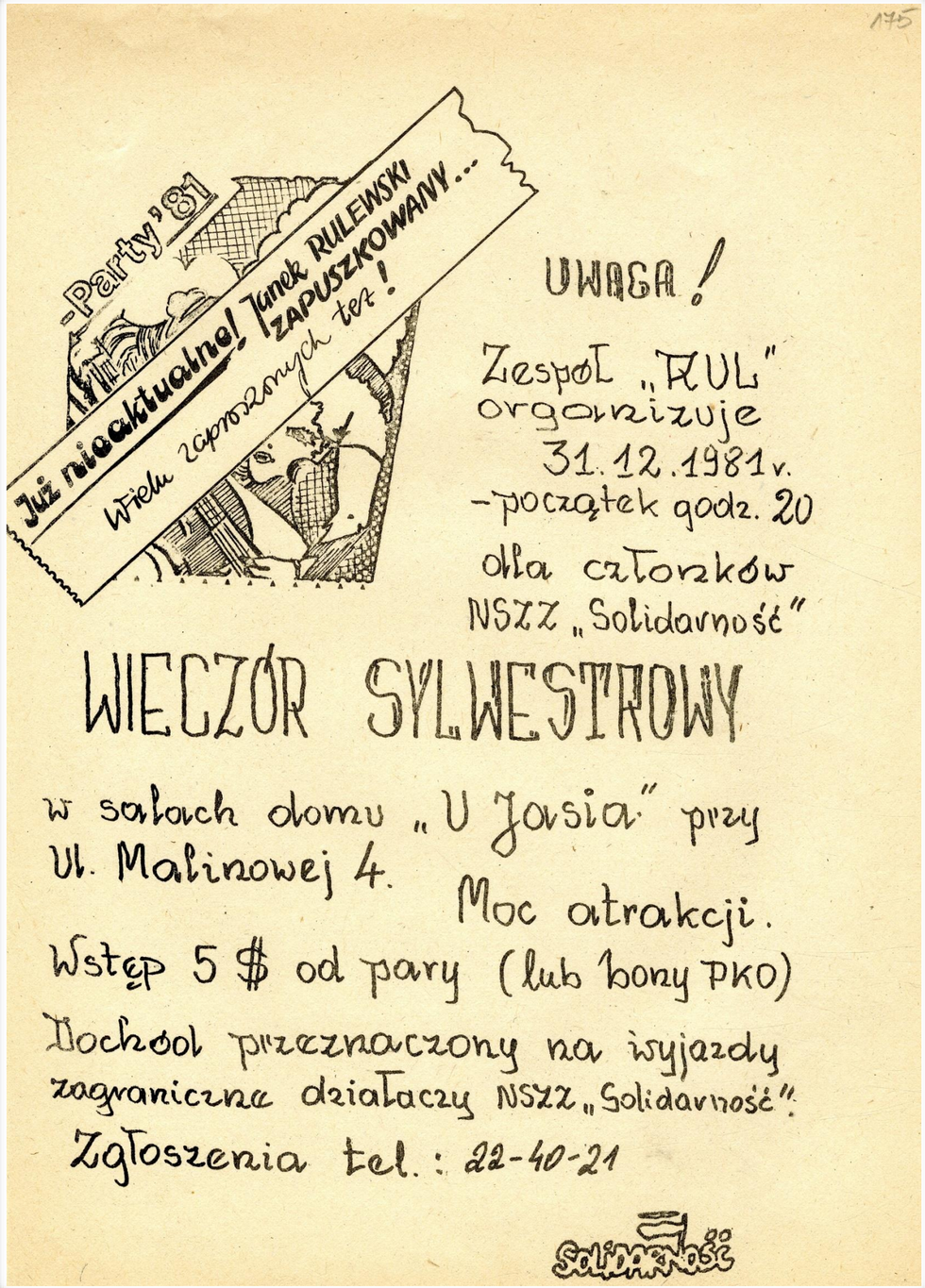

Plakat propagandowy wymierzony w NSZZ „Solidarność", 1981 r.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1593, s. 175.

URZĄD MIEJSKI
26-600 RADOM
Wydział Spraw Społeczno-Administracyjnych

Radom, dn. 24.02. 1982

903.

_D_E_C_Y_Z_J_A_

Na podstawie §2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 12 grudnia 1981 r. w sprawie zezwoleń na zmianę miejsca pobytu w czasie obowiązywania stanu wojennego oraz zasad i trybu postępowania w tych sprawach /Dz.U.Nr 29/

- zezwalam - ~~odmawiam udzielenia zezwolenia~~

Ob. Zygmunt Stanisław

na zmianę miejsca pobytu z m. Radom do m. Warszawa

w czasie od 27.02.1982 do 28.02.1982.

Decyzja niniejsza jest ostateczna.

z up. Prezydenta Miasta

mgr Wiesław Szewczyk
Kierownik Wydziału

PREZYDENT MIASTA RADOMIA

Decyzja zezwalająca na zmianę miejsca pobytu w czasie obowiązywania stanu wojennego, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 170, b.n.s.

Grafiki poczty obozowej wykonane w związku z 6. rocznicą „Radomskiego Czerwca 1976 r.”, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 148, b.n.s.

Grafiki wykonane w Ośrodku Odosobnienia w Strzebielinku, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 141, b.n.s.

Znaczki poczty obozowej w Ośrodku Odosobnienia w Strzebielinku, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego..., sygn. 142, b.n.s.

Grafiki poczty obozowej w Ośrodku Odosobnienia w Gołdapi, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 144, 147, b.n.s.

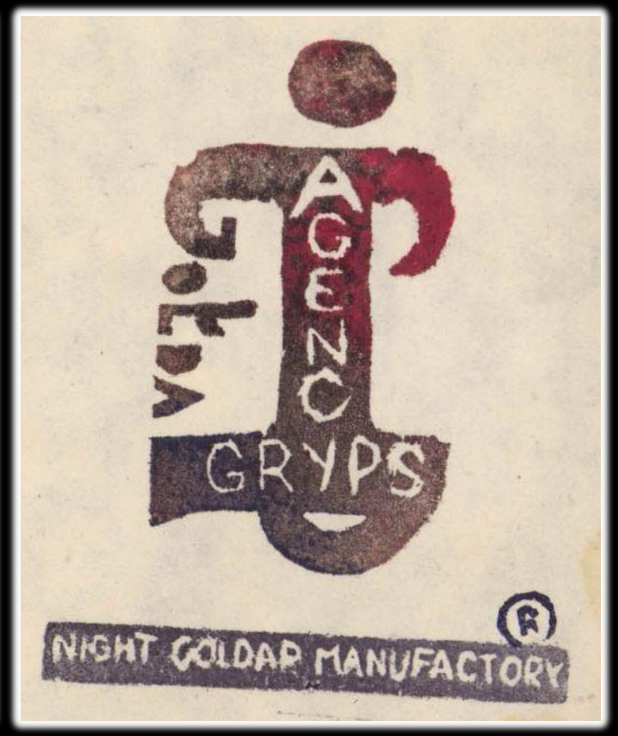

Grafiki poczty obozowej w Ośrodku Odosobnienia w Gołdapi, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 142, 145-146, b.n.s.

Koperta z grafikami poczty obozowej w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach – Piaskach, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 149, b.n.s.

Grafiki poczty obozowej w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach – Piaskach, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 151, b.n.s.

Pamiątkowy dokument sporządzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach-Piaskach, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 152, b.n.s.

Grafiki poczty obozowej w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach-Piaskach, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 150, b.n.s.

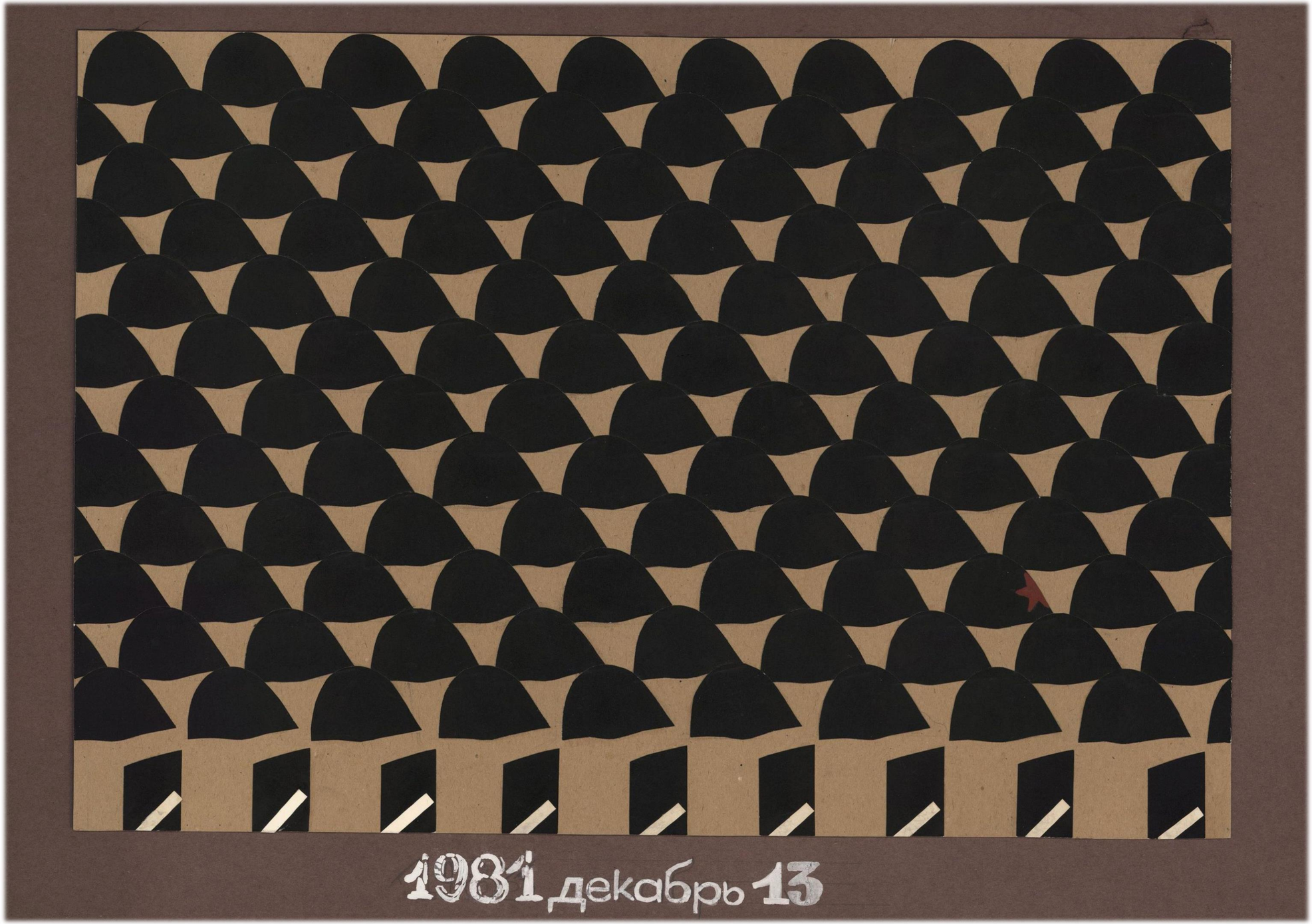

Plakat wykonany ręcznie przez Janusza Michalskiego w związku z wprowadzeniem stanu wojennego, lata 1981-1982.

Zbiór afiszów, plakatów i druków ulotnych po 1945 r., sygn. 1409.

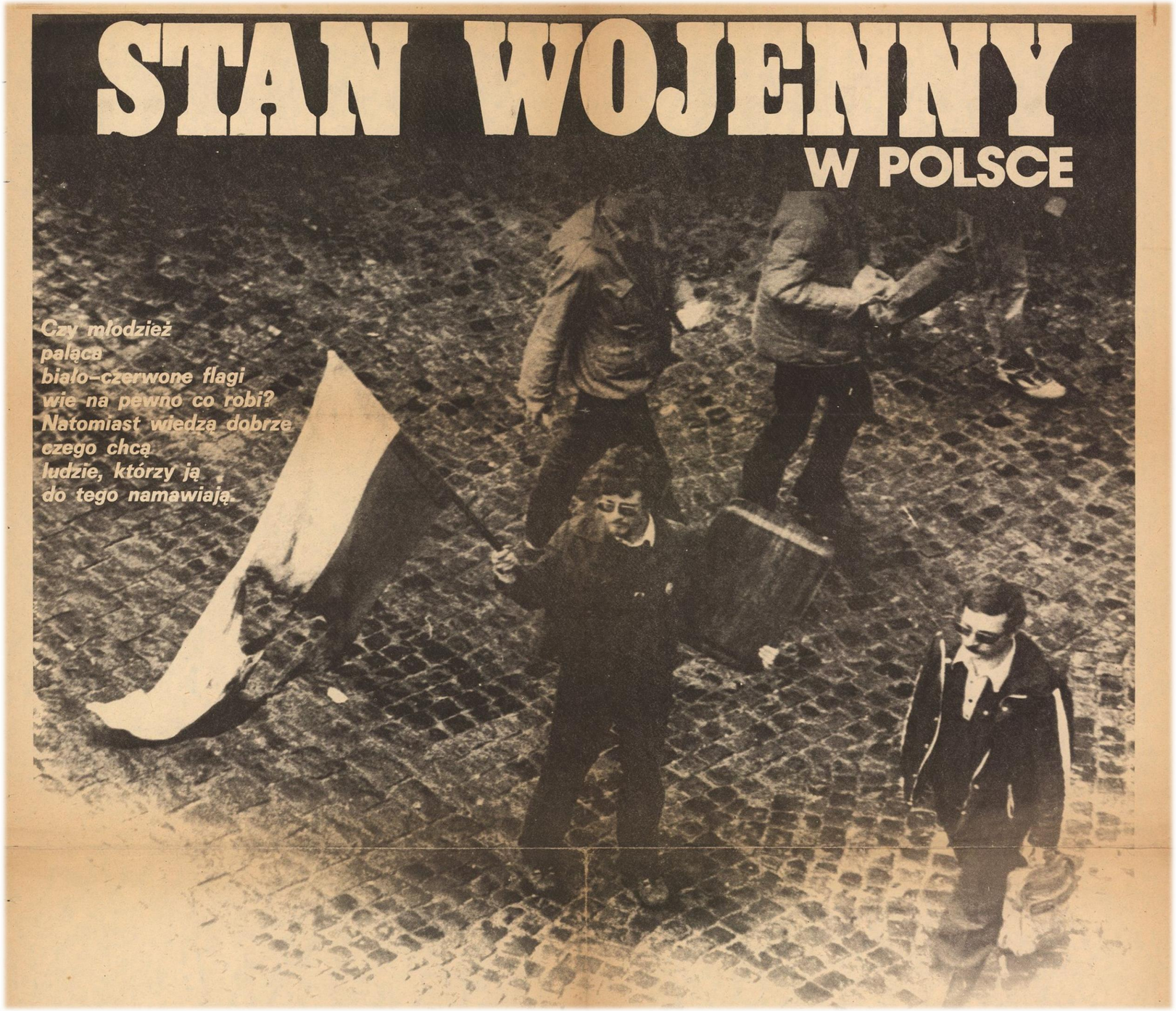

Propagandowa *Gazeta Plakatowa* nr 0 *Fakty i Komentarze* wydana przez Wydział Informacji Komitetu Centralnego PZPR, 1982 r.

Zbiór afiszów, plakatów i druków ulotnych po 1945 r., sygn. 2397.

Propagandowa *Gazeta Plakatowa* nr 0 *Fakty i Komentarze* wydana przez Wydział Informacji Komitetu Centralnego PZPR, 1982 r.

Zbiór afiszów, plakatów i druków ulotnych po 1945 r., sygn. 2397.

„W oficjalnych deklaracjach wskazywano na wielkie znaczenie reformy gospodarczej. Jaruzelski wielokrotnie przypominał swe zobowiązania wprowadzenia reformy, a Komitet Centralny PZPR podkreślał wyraźnie, że wprowadzenie reformy społeczno-ekonomicznej jest jednym z najważniejszych zadań. (...) W praktyce jednak akcja rządu nie była bardzo przekonywająca, gdyż zarządzenia administracyjne wprowadzone w ramach stanu wojennego nie pokrywały się z proponowanymi i przyjętymi przez Sejm i na zjeździe partii w lipcu 1981 roku. (...) Tak więc na wszystkich szczeblach zaprzeczono wszystkiemu, co miało reprezentować program reform."

„Głos Ameryki"

TAKA JEST PRAWDA

Reforma gospodarcza stała się faktem z dniem 1 stycznia 1982 roku, a więc zgodnie z pierwotnymi założeniami. To prawda, że przejściowo bez samorządowych uprawnień, ale w warunkach spokoju, bo tylko w takich można ją realizować. Zarysowana została wizja przyszłości; określono trzy jej etapy:

- do końca 1982 roku – ostateczne zahamowanie pogłębiania się kryzysu gospodarczego, a nawet postęp na niektórych odcinkach oraz ochrona bytu rodzin najsłabszych ekonomicznie;
- do 1985 roku – zminimalizowanie podstawowych dysproporcji, osiągnięcie stabilizacji, pełne wdrożenie reformy i reorientacja ekonomiki na współpracę z krajami socjalistycznymi;
- do 1990 roku – zaawansowanie procesu spłaty długów, odczuwalna poprawa bytu społeczeństwa, osiągnięcie równowagi gospodarczej, pełnej stabilizacji.

•

Sejm PRL uchwalił w bieżącym roku szereg ustaw, spośród których 9 bezpośrednio związanych jest z reformą gospodarczą: o prawie bankowym, o handlu zagranicznym, o planowaniu społeczno-gospodarczym, o spółdzielniach i ich związkach, o ochronie ziemi i trwałości gospodarki indywidualnej. Na posiedzeniu Sejmu 3–4 maja br. przyjęto ustawy o Narodowej Radzie Kultury i Funduszu Rozwoju Kultury oraz o szkolnictwie wyższym, a jeszcze w styczniu br. Sejm ustanowił Kartę Nauczyciela.

•

Rozpoczęła już działalność Konsultacyjna Rada Gospodarcza, która ma opiniować i współkształtować decyzje najważniejsze dla narodu, państwa i gospodarki. Rada ta będzie jednym z istotnych instrumentów dialogu władzy ze społeczeństwem.

•

„Komitet Centralny uznaje za słuszne jeszcze w okresie stanu wojennego sukcesywne wznawianie działalności samorządu pracowniczego w miarę powstawania odpowiednich warunków politycznych, ekonomicznych i organizacyjnych w przedsiębiorstwach".

Z Uchwały VIII Plenum KC PZPR

PŁOTKI-POMOWIENIA PROWOKACJE

Około 40 godzin programu na dobę w języku polskim nadają m.in. Radio Wolna Europa, Głos Ameryki, BBC, Deutsche Welle, a ostatnio również Radio France Internationale. Oto jak „pomagają" polskiemu społeczeństwu:

Należy dalej utrudniać działania i wykazywać nieudolność władz administracyjnych oraz innych instytucji składając ciągle podania, odwołania, zażalenia dotyczące istniejącego bałaganu, nieudolności urzędników, braków zaopatrzeniowych...

„Wolna Europa"

„Solidarność" wezwała do przeprowadzenia strajku powszechnego w dniu 13 maja dla upamiętnienia 5 miesięcy stanu wojennego.

„Głos Ameryki"

Prasa partyjna rozpisuje się o zwycięstwie nad Niemcami, przypomina okrucieństwa wojny, ale zapomina zupełnie o stanie wojennym i jego utrapieniach dla społeczeństwa. Zapomina, że na przykład obozy dla internowanych muszą przypominać ludziom inne obozy, w których wróg z tamtej wojny niszczył polskich bojowników o wolność.

„Wolna Europa"

„Detroit Free Press" utrzymuje, że Polska nadal jest jednym wielkim więzieniem.

„Wolna Europa"

Słowa Prymasa wzbudziły zdziwienie trzech tysięcy wiernych, zgromadzonych w kościele, zabrzmiały bowiem bardzo blisko oficjalnych komentarzy władz, według których młodzi manifestanci byli manipulowani z zewnątrz.

„Wolna Europa"

Zachodnie ośrodki propagandy podają „pochodzące z niesprawdzonych źródeł" wieści o „prześladowaniu księży i Kościoła w Polsce". Między innymi powtarzana jest plotka o rzekomym aresztowaniu setek księży.

- Kościół katolicki prowadzi 7600 parafii, w których działa 20 720 księży;
- w klasztorach przebywa 10 tys. zakonników i ponad 28 tys. zakonnic;
- istnieje 46 wyższych seminariów duchowych, 2 uczelnie – Katolicki Uniwersytet Lubelski i Akademia Teologii Katolickiej, a także 4 fakultety papieskie o prawach wyższych uczelni;
- Kościół dysponuje 89 tytułami gazet i czasopism o łącznym nakładzie 1,4 mln egzemplarzy;
- w latach 1971–81 udzielono ponad 700 zezwoleń na budowę świątyń i punktów katechetycznych; w 1981 roku i do chwili obecnej udzielono ich ponad 300;
- w okresie stanu wojennego aresztowano tylko trzech księży. Wśród nich patrona duchowego zabójców sierż. Karosa. Żaden z księży nie jest internowany.

MYLENIE POJĘĆ

Zachodnie rozgłośnie, nawiązując do sankcji Reagana wobec Polski, posługują się formułą o „sankcjach przeciw juncie generałów". Kogo dotykają te sankcje wie u nas każdy zjadacz chleba, mięsa, ryb i drobiu. Wie też, że pojęcie „junta" nie jest adekwatne do polskiej rzeczywistości po 13 grudnia 1981 r.

W „Słowniku wyrazów obcych" PWN czytamy, że „junta" to: „...władze ustanowione po obaleniu rządu przez spiski wojskowe". W Polsce Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego nie obaliła rządu, nie zlikwidowała partii reprezentowanych w Sejmie. Wszystkie pochodzące z wyboru władze nadal wykonują swoje czynności, a ogłoszenie stanu wojennego odbyło się zgodnie z prawem i zostało zatwierdzone przez Sejm.

Ale pracowników wspomnianych rozgłośni fakty i argumenty nie interesują...

DZIEŃ WŚRÓD INTERNOWANYCH

Skręcamy w las, do domu wczasowego byłego Związku Zawodowego Pracowników Książki, Prasy, Radia i TV. Jest ciepło. Owinięte kocami rozciągnięte na miękkich fotelach kobiety wystawiają twarze do promieni. Na niektórych balkonach wietrzy się bielizna pościelowa, suszą swetry. Pod sklepienie uderza nagle chóralna pieśń. Słowa przeniknięte są nienawiścią i śmiercią. Trup ściele się gęsto. Na początek idzie milicja, potem inni „czerwoni", których niedobitki wygnane zostaną aż za Ural, na Sybir! Na gruzach komuny tańczyć będą działacze „Solidarności" zaś premierem nowego porządku zostanie Kuroń. W refrenie słyszę zapowiedź walki bratobójczej: „Pokażemy jak Polacy walczą z Polaczkami". Nie dowierzam własnym uszom, ale refren znowu się powtarza. Polaczkowie to wszyscy „czerwoni" i ci, którzy z nimi współpracują, czyli prawie cały naród.

Do internowanych płyną niemal nieprzerwanym strumieniem zagraniczne paczki. Kawa, herbata, kakao, czekolada z orzechami, łosoś w oleju, salami, szynka, krewetki i jakieś inne frykasy, których obsługa ośrodka nigdy przedtem na swe oczy nie widziała. Część darów, których nie są w stanie przejeść i spożytkować na miejscu, wywożą rodziny odwiedzające internowanych. Przywożą na przykład kilkanaście świeżych jaj, a wywożą całe plecaki ofiarowanych towarów.

Odwiedziłem tylko jeden ośrodek odosobnienia. Nie wiem jak jest w innych, czy lepiej, czy gorzej, ale w tym konkretnym koło Gołdapi, rzecz ma się dokładnie tak.

Fragmenty reportażu Dionizego Sidorskiego, drukowanego w „Gazecie Współczesnej", w dniach 3, 4 i 5 kwietnia br.

DLA KRAJU – DLA SIEBIE

Nasza Ojczyzna jest wspólnotą wszystkich Polaków. Państwo i naród muszą stanowić jedność nierozerwalną, w której obywatel i władza obdarzają się wzajemnie szacunkiem i zaufaniem. Doceniamy rolę Kościoła rzymskokatolickiego, innych Kościołów i związków wyznaniowych we współtworzeniu takiego klimatu.

Zwracamy się do wszystkich Polaków:

– niech powszechny, patriotyczny ruch na rzecz odrodzenia narodowego ogarnia najszersze kręgi społeczne; niech każdy, kto nie jest przeciw zasadom, które proklamujemy – będzie z nami sercem i rozumem, myślą i czynem – w ich realizacji.

Odwołujemy się do robotników, – gospodarzy naszych socjalistycznych przedsiębiorstw, by swoją myślą i pracą pomogli w przezwyciężeniu kryzysu gospodarczego, dbali o jakość wytwarzanych produktów i oszczędną gospodarkę, kształtowali dobre stosunki międzyludzkie.

Odwołujemy się do rolników by z każdego hektara polskiej ziemi zbierali jak największe zbiory, a każde gospodarstwo uczynili przykładem gospodarności i wydajnej pracy. To tylko zapewnić może krajowi samowystarczalność w wyżywieniu jego obywateli.

Odwołujemy się do polskiej inteligencji, by dziełami swego talentu wzbogacała ogólnonarodowy dorobek.

Odwołujemy się do kobiet polskich, które w najtrudniejszych okresach historii swoją patriotyczną postawą wspierały wszelkie działania służące dobru Ojczyzny. Obecnie, gdy Polska jest w potrzebie, swoją troską o wychowanie młodego pokolenia, swoją pracą i postawą przyczyniajcie się do stabilizacji w kraju i umocnienia więzi społecznej.

Mamy pełne zrozumienie dla potrzeb młodzieży, jej ambicji i nadziei. Będziemy wychodzić naprzeciw słusznym postulatom i inicjatywom młodego pokolenia. Chcemy podkreślić znaczenie zaangażowania młodych w działanie na rzecz rozwoju Polski.

Wierzymy, że wysiłki, jakie podejmujemy dla narodowego odrodzenia, spotykają się z poparciem milionów Polaków rozsianych po całym świecie. –

Z Oświadczenia Sejmu PRL w sprawie porozumienia narodowego.

„Nasze upragnione sukcesy, lepsza przyszłość zależą w dużej mierze od tego właśnie, niechętnie „eksploatowanego" skarbu, jakim jest „trochę lepiej pracować", od woli wykorzystania tego skarbu. Suma owych „lepiej niż wczoraj" stanowi społeczny kapitał tak wielki, że trudno to sobie wyobrazić. Mamy go w sobie, w nas, nie wymaga dewiz, nadzwyczajnego wysiłku; dla uruchomienia tego kapitału wystarczy patriotyczne, obywatelskie serce i dobra wola."

Z listu Stanisława Świniarskiego z Brodów, woj. zielonogórskie, do „Trybuny Ludu"

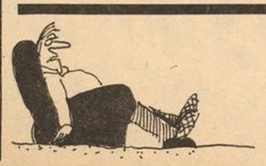

Znieście już ten stan wojenny, bo ja nie jestem przyzwyczajony do codziennej pracy!

Mamy jak gdyby dwie Polski. Polskę ciężkiej, dobrej pracy, porządku i dyscypliny, oraz Polskę niechlujstwa, nieróbstwa, niezdyscyplinowania

Gen. armii Wojciech Jaruzelski

„Ludzie wiedzą, że podzieleni, skłóceni, wyrywający sobie z ust slogany – daleko razem nie zajdą, niczego nie osiągną i tylko krwi sobie napsują".

Henryk Pietruszuk, przewodniczący OKON w Fabryce Automatów Tokarskich we Wrocławiu.

Żeby się zestroiły sprawy miejskie i wiejskie,
żeby więcej metalu i żeby dniało,
żeby dźwigało się, bracia, i potężniało
nasze państwo, nasze państwo plebejskie.

Konstanty Ildefons Gałczyński

ON I ONA

Gonimy się tak przez dzieje,
już jeden drugiego nie złapie.
Ja mam w sercu idee,
on ma znaczek w klapie.

O OBŁUDNIKU

Jego twarz ma dwa warianty:
jeden pro, a drugi anty.

Stanisław Jerzy Lec

Reagan: – Wstrzymałem kredyty na zakup przez Polskę produktów rolnych i mlecznych, zawiesiłem uprawnienia polskiej floty rybackiej do połowu ryb na wodach amerykańskich, wprowadziłem inne jeszcze restrykcje, ale to wszystko jest skierowane przeciw władzom PRL, a nie przeciw polskiemu społeczeństwu

GAZETA PLAKATOWA Nr 0 Wydawnictwo Wydziału Informacji KC PZPR Adres Redakcji: 00-029 Warszawa, ul. Nowy Świat 15/17 PZGraf. w Łodzi, Z. 1003/82, 110 000 egz. FAKTY I KOMENTARZE

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 127, s. 1.

Druk propagandowy wymierzony w NSZZ „Solidarność", dotyczący manifestacji w związku z 2. rocznicą utworzenia wspomnianego związku, 1982 r.

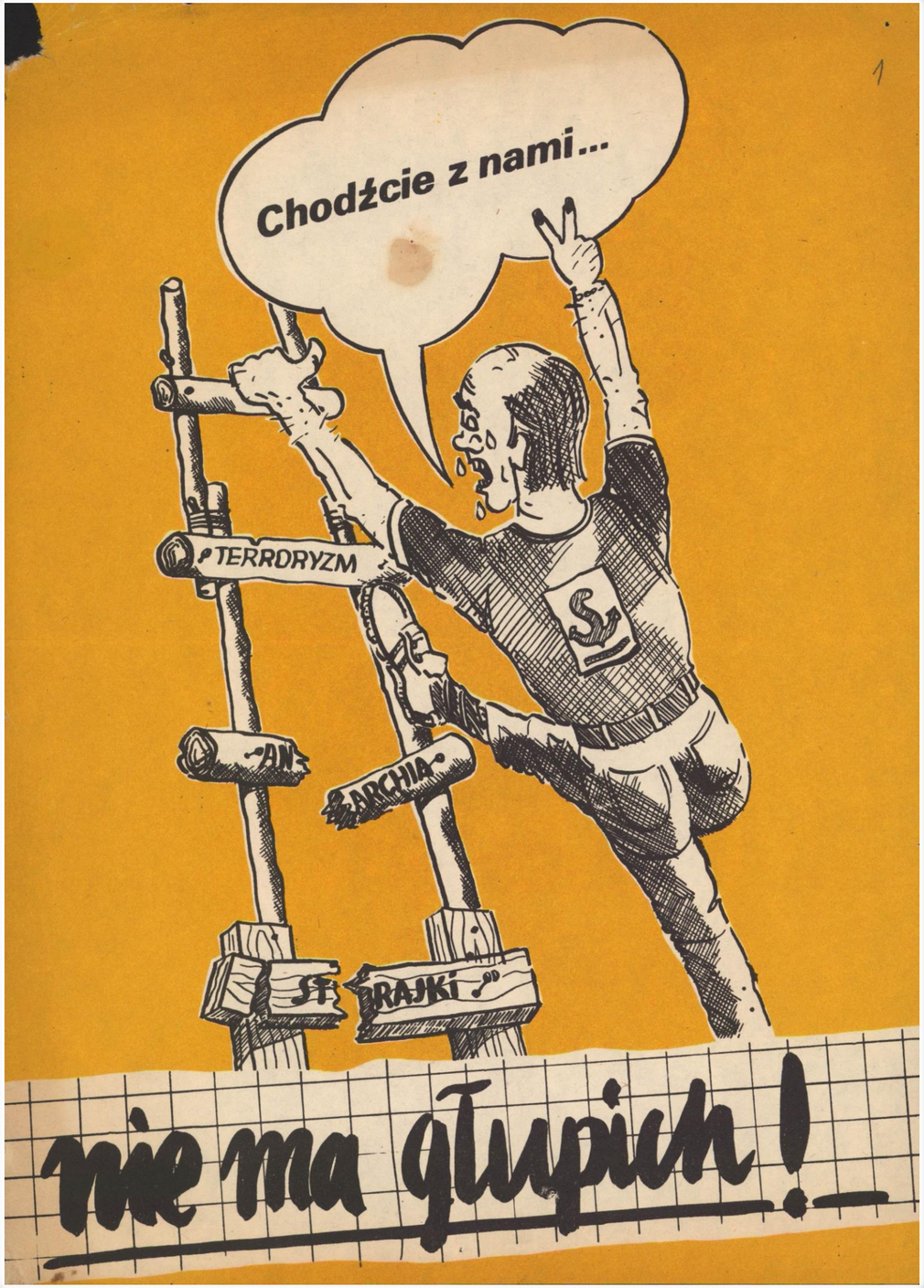

Plakat propagandowy władz komunistycznych mający zdyskredytować Solidarność Walczącą, 1982 r.

Zbiór Gustawa Kaczorowskiego.., sygn. 126, s. 1.

Plakat propagandowy władz komunistycznych z okresu stanu wojennego.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 8.

Plakat propagandowy władz komunistycznych z okresu stanu wojennego.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 11.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 5.

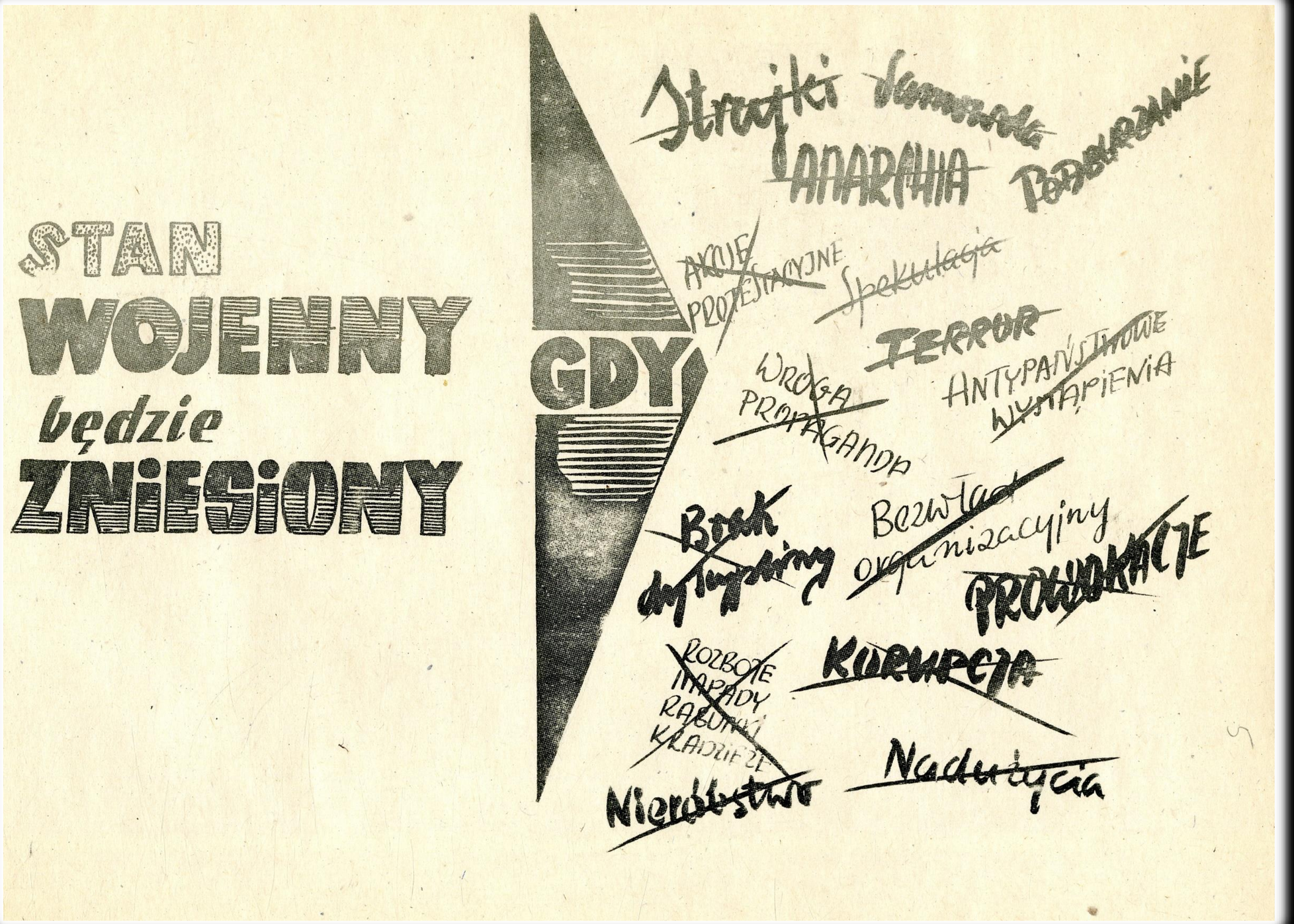

Druk propagandowy władz komunistycznych z okresu stanu wojennego.

RODACY!

STAN WOJENNY TRWA!

Wszyscy znosimy jego uciążliwość. Dziś jest to surowa KONIECZNOŚĆ. Tylko w ten sposób możemy uniknąć KATASTROFY, przywrócić ład i porządek. Normalne funkcjonowanie gospodarki. Od nas samych, od naszej DOJRZAŁOŚCI I ODPOWIEDZIALNOŚCI zależy, jak długo dochodzić będziemy do normalizacji.

PAMIĘTAJCIE: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego nie ma innych celów niż te, o których mówi otwarcie, szczerze, po żołniersku.

ZAPEWNIENIE SPOKOJU WEWNĘTRZNEGO I BEZPIECZEŃSTWA KRAJU.

ZAGWARANTOWANIE POSZANOWANIA PRAWA I UCZCIWOŚCI PRACY.

DOPROWADZENIE DO REFORM UMOŻLIWIAJĄCYCH ODBUDOWĘ POLSKIEJ GOSPODARKI.

ZWALCZANIE Z CAŁĄ SUROWOŚCIĄ SPEKULACJI, MARNOTRAWSTWA, BOGACENIA SIĘ JEDNOSTEK KOSZTEM OGÓŁU.

UTRWALENIE ZDOBYCZY SOCJALIZMU, PRACY POKOLEŃ POLSKI LUDOWEJ.

Wojsko nie pragnie władzy. Jego powinność to służba ojczyźnie. Wróci do koszar, gdy jego nadzwyczajna misja zostanie wypełniona, powróci porządek społeczny, dyscyplina i odpowiedzialność.

Każda próba STRAJKU, każdy przypadek nieprzestrzegania narzuconych stanem wojennym rygorów prawnych OPÓŹNIA POWRÓT DO NORMALNEGO ŻYCIA. Działania nielegalnych organizacji i wichrzycieli szkodzą interesom narodu, losom każdego człowieka. Każdej rodziny.

NIE DAJMY SIĘ PONIEŚĆ EMOCJOM! SŁUCHAJMY GŁOSU ROZSĄDKU! a nie obłędnych haseł ekstremistów „Solidarności". To oni pchnęli wasz związek w ślepą uliczkę. Z całym cynizmem wykorzystali wasze zaufanie. Tym razem jest jeszcze szansa, by związek zawodowy „Solidarność" odrodził się jako reprezentant prawdziwych interesów ludzi pracy. Każdy strajk oddala tę perspektywę. Służy złowieszczym siłom, których cel, TO ZGUBA POLSKI. Nie jest jeszcze za późno, by te plany zniweczyć. Jesteśmy kowalami własnego losu!

Druk propagandowy władz komunistycznych z okresu stanu wojennego uderzający w NSZZ „Solidarność".

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 1.

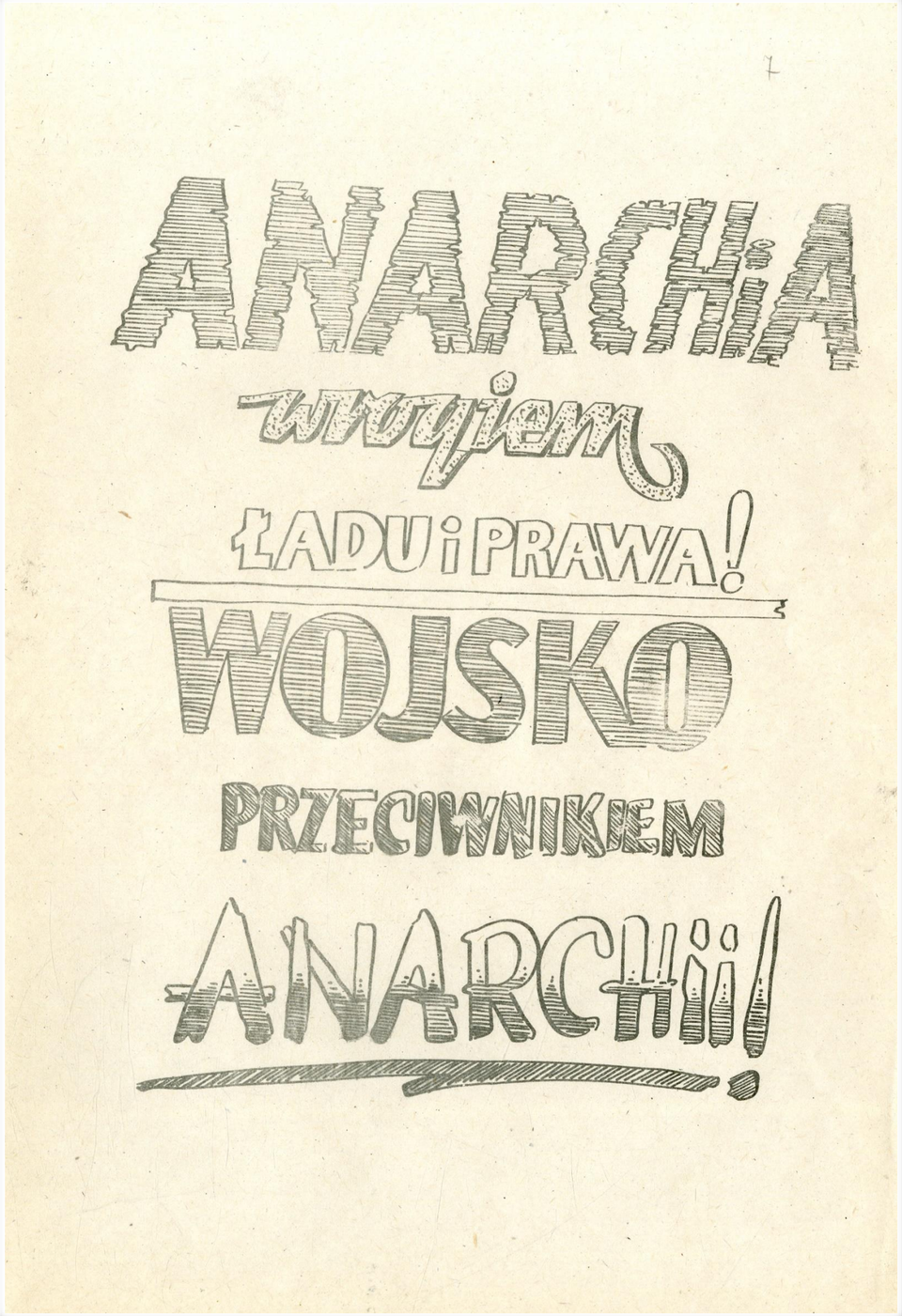

Druk propagandowy władz komunistycznych z okresu stanu wojennego.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 7.

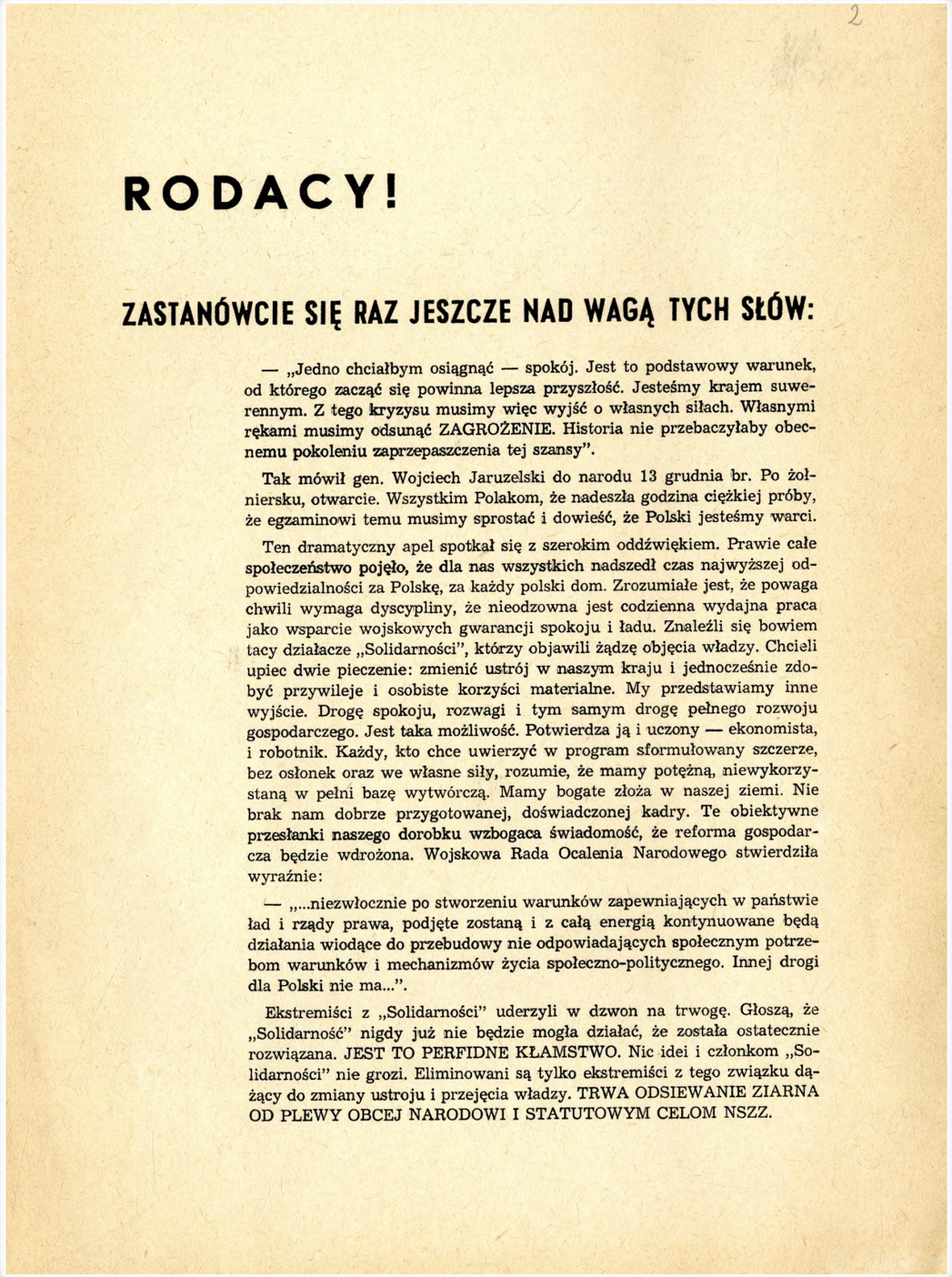

RODACY!

ZASTANÓWCIE SIĘ RAZ JESZCZE NAD WAGĄ TYCH SŁÓW:

— „Jedno chciałbym osiągnąć — spokój. Jest to podstawowy warunek, od którego zacząć się powinna lepsza przyszłość. Jesteśmy krajem suwerennym. Z tego kryzysu musimy więc wyjść o własnych siłach. Własnymi rękami musimy odsunąć ZAGROŻENIE. Historia nie przebaczyłaby obecnemu pokoleniu zaprzepaszczenia tej szansy".

Tak mówił gen. Wojciech Jaruzelski do narodu 13 grudnia br. Po żołniersku, otwarcie. Wszystkim Polakom, że nadeszła godzina ciężkiej próby, że egzaminowi temu musimy sprostać i dowieść, że Polski jesteśmy warci.

Ten dramatyczny apel spotkał się z szerokim oddźwiękiem. Prawie całe społeczeństwo pojęło, że dla nas wszystkich nadszedł czas najwyższej odpowiedzialności za Polskę, za każdy polski dom. Zrozumiałe jest, że powaga chwili wymaga dyscypliny, że nieodzowna jest codzienna wydajna praca jako wsparcie wojskowych gwarancji spokoju i ładu. Znaleźli się bowiem tacy działacze „Solidarności", którzy objawili żądzę objęcia władzy. Chcieli upiec dwie pieczenie: zmienić ustrój w naszym kraju i jednocześnie zdobyć przywileje i osobiste korzyści materialne. My przedstawiamy inne wyjście. Drogę spokoju, rozwagi i tym samym drogę pełnego rozwoju gospodarczego. Jest taka możliwość. Potwierdza ją i uczony — ekonomista, i robotnik. Każdy, kto chce uwierzyć w program sformułowany szczerze, bez osłonek oraz we własne siły, rozumie, że mamy potężną, niewykorzystaną w pełni bazę wytwórczą. Mamy bogate złoża w naszej ziemi. Nie brak nam dobrze przygotowanej, doświadczonej kadry. Te obiektywne przesłanki naszego dorobku wzbogaca świadomość, że reforma gospodarcza będzie wdrożona. Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego stwierdziła wyraźnie:

— „...niezwłocznie po stworzeniu warunków zapewniających w państwie ład i rządy prawa, podjęte zostaną i z całą energią kontynuowane będą działania wiodące do przebudowy nie odpowiadających społecznym potrzebom warunków i mechanizmów życia społeczno-politycznego. Innej drogi dla Polski nie ma...".

Ekstremiści z „Solidarności" uderzyli w dzwon na trwogę. Głoszą, że „Solidarność" nigdy już nie będzie mogła działać, że została ostatecznie rozwiązana. JEST TO PERFIDNE KŁAMSTWO. Nic idei i członkom „Solidarności" nie grozi. Eliminowani są tylko ekstremiści z tego związku dążący do zmiany ustroju i przejęcia władzy. TRWA ODSIEWANIE ZIARNA OD PLEWY OBCEJ NARODOWI I STATUTOWYM CELOM NSZZ.

Druk propagandowy władz komunistycznych z okresu stanu wojennego wymierzony w NSZZ „Solidarność".

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 2

ZASTANÓW SIĘ!

Czy jesteś w pełni świadomy, że na mocy prawa stanu wojennego Twój zakład stał się JEDNOSTKĄ ZMILITARYZOWANĄ?

W tym jakże ważnym dla Ojczyzny i losów narodu polskiego momencie dziejowym spadły na Ciebie szczególne OBOWIĄZKI. NAJWAŻNIEJSZY TO **SŁUŻBA POLSCE.**

Przez lata My, Polacy, odwykliśmy od surowego języka, w którym WYMAGA SIĘ, POLECA, ROZKAZUJE. Często zapominaliśmy, czym jest dyscyplina. **Teraz nie ma już czasu** na naukę, na zastanawianie się. ROZSTRZYGAJĄ SIĘ SPRAWY DLA NARODU ZASADNICZE. Twój **udział, to jak najlepsze wykonywanie** poleceń, zasadność ich wykonywania, umiejętność podejmowania WYSIŁKU znacznie większego niż w NORMALNYCH WARUNKACH.

Swym zachowaniem możesz udowodnić, że STAĆ CIĘ NA WIELE. To prawda, że często trzeba ponosić wyrzeczenia, POŚWIĘCAĆ SIĘ, rezygnować z osobistej wygody.

OJCZYZNA JEST W POTRZEBIE!

W takim momencie musisz jeszcze mocniej pamiętać, że jesteś częścią **większej całości, której służysz** WYKONUJĄC ROZKAZY, POLECENIA. oddziałując na innych. PRZYKŁADEM dobrej roboty.

Niestety, nie wszyscy jeszcze pojmują sens wyrzeczeń. Nie znikły również siły, niszczące to wszystko, co służy interesowi narodowemu. Marzą im się Polacy NIEODPOWIEDZIALNI, NIEPOSŁUSZNI. Pragną, by nie kierowali się oni rozumem i rozsądkiem.

NIE MIEJ ŻADNYCH WĄTPLIWOŚCI.

WŁADZA BĘDZIE BEZWZGLĘDNIE EGZEKWOWAĆ ZASADY PRAWA WOJENNEGO. NIEPRZESTRZEGANIE ICH ŚCIGANE BĘDZIE Z CAŁĄ SUROWOŚCIĄ, A OSOBY NIE STOSUJĄCE SIĘ DO OBOWIĄZKÓW WYNIKAJĄCYCH ZE SŁUŻBY W JEDNOSTCE ZMILITARYZOWANEJ PODLEGAĆ BĘDĄ SĄDOM DORAŹNYM.

TAK OJCZYZNA KARAĆ BĘDZIE tych, którzy NIE ROZUMIEJĄ nakazu chwili, wymogów patriotyzmu DOBY STANU WOJENNEGO.

Druk propagandowy władz komunistycznych nawołujący do przestrzegania praw stanu wojennego.

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Radomiu, sygn. 1606, s. 20.

Opracowanie i wybór źródeł:
Krzysztof Głowacki

Bibliografia:

Autor nieustalony, *Noc stanu wojennego w Radomiu. Internowani i Stułmiony strajk*, artykuł, https://radom24.pl/artykul/czytaj/30642, dostęp: 16.04.2021 r.

Kobiety internowane. Gołdap 1982 r., katalog wystawy, scenariusz: dr Ewa Rogalewska, Białystok 2009, https://ipn.gov.pl/ftp/pub/album_goldap_2009.pdf, dostęp: 16.04.2021.

Różni autorzy, biogramy działaczy „S" regionu „Ziemia Radomska" zamieszczone w Encyklopedii Solidarności, https://encysol.pl/es/tagi/3010,Region-Ziemia-Radomska.html, dostęp: 19.04.2021 r.

Stan wojenny w dokumentach władz PRL (1980-1983), wybór, wstęp i opracowanie: Bogusław Kopka, Grzegorz Majchrzak, Warszawa 2001.

Stan wojenny w Polsce. Kalendaria wydarzeń 13 XII 1981 – 31 XII 1982 r, Warszawa 1999.

Stan wojenny w Polsce. 1981-1983, red. Antoni Dudek, Warszawa 2003.

Witek Elżbieta, *Stan wojenny – pamiętamy*, wpis w systemie informacyjnym sejmu, https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/komunikat.xsp?documentId=72B8FD98F1668790C125863C0038AF87&symbol=M_WYDARZENIA_KOMUNIKAT, dostęp: 20.04.20201 r.